

ԱՂՈԹԱԳՐՔԵՐ - Բ

ՀՐԱՄԱՆԱԲ

Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. ԳԱՐԵԳՆԻ ԵՐԿՐՈՐԴԻ

ՍՐԲԱԶՆԱԳՈՅՆ ԵՒ ՎԵՀԱՓԱՌ
ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

Armenian Church Library <http://hygradaran.weebly.com>

**ԱՂՕԹԱՄԱՏՈՅՅՔ
Բ**

**ԱՂԱԻԹՔ
ՍՈՒՐԲ ՀԱԻՐՆ ՄԵՐՈՅ
ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԳԱՌՆԵՑԻՈՅ՝
ԱՍԱՑԵԱԼ Ի ՎԵՐԱՅ ԳՐՈՅ ԱՆՈՒԱՆ ԻԻՐՈՅ**

ՄԱՅՐ ԱԹՈՒ Ս. ԷԶՄԻԱՇՆԻ ՆՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԻՒՆ
Ս. ԷԶՄԻԱՇԻՆ - 2008

**ԱՂՈԹԱԳՐՔԵՐ
Բ**

**ՄԵՐ ՍՈՒՐԲ ՀԱՅՐ
ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ԳԱՌՆԵՑՈՒ
ԱՂՈԹՔՆԵՐԸ՝
ԻՐ ԱՆՎԱՆ ՏԱՌԵՐՈՎ**

ՄԱՅՐ ԱԹՈՒ Ս. ԷԶՄԻԱՇՆԻ ՆՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ
Ս. ԷԶՄԻԱՇԻՆ - 2008

ՀՏԴ 25
ԳՄԴ 86.37
3 – 630

*Ներագրության հոդվածը և
բնագրերի խմբագրումը՝
Գևորգ Տեր-Վարդանյանի
Ձեռագրերի համեմատությունը՝
Լիլիթ Պետրոսյանի
Աշխարհաբար թարգմանությունը՝
Ա. Մադոյանի*

ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ԳԱՌՆԵՑԻ
3 – 630 Աղոթամատույց: - Էջմիածին: Մայր Աթոռ
Սուրբ Էջմիածին, 2008.- 224 էջ:

ԳՄԴ 86.37

ISBN 978-99930-75-58-5

© Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին, 2007 թ.

ԿԻՐԱԿՈՍ ԳԱՆՁԱԿԵՑԻ

ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ԳԱՌՆԵՑՈՒ ՄԱՍԻՆ

Սա մի առաքիճի մարդ էր, վարքով զարմա-
նալի, Աստծու պատվիրանները կատա-
րող, [Քրիստոսի] լուծը կրող. պատանեկություն-
նից արժանացավ կուսակրոն քահանայական աս-
տիճանի. անունը Հովհաննես էր, Գառնի քաղա-
քագյուղից, ուր գտնվում է Տրդատի հրաշալի
բարձրաշեն պալատը, Այրիվանքի սուրբ միաբա-
նությունից: Սա մանկության հասակից արհա-
մարհեց կյանքի ամեն ինչքը, լքեց հարազատնե-
րին ու տունը, բնակվում էր ամալի տեղերում. սի-
րում էր առանձին լինել և անդադար խոսել Աստ-
ծու հետ՝ իրեն տալով տեսակ-տեսակ ճգնություն-
ների, պասերի, գետնատարած ու պառկած ա-
ղոթքների և անդադար տեղից տեղ շրջելով ու
պատահածներին լուսավորելով:

Նրան տրվեց նաև բժշկության շնորհք, որով-
հետև ձեռքը դնելով ու աղոթելով բազմաթիվ ախ-
տաժեռների բժշկում էր: Նրանից խնդրում էին
նաև իրենց անձերի պահպանման համար թուղթ
[թալիսման], իսկ նա անմիջապես տալիս էր բո-
լոր խնդրողներին: Եվ այս անում էին ոչ միայն հա-
վատացյալները, այլև բազմաթիվ անհավատնե-

որը: Նա գրում էր Սուրբ Երրորդության անունը և աղոթքի խորհրդավոր խոսքեր ու տալիս էր նրանց: Իսկ նրանք հավատով առնում և կապում էին իրենց վրա:

Սրա մասին շատերը շատ բաներ էին պատմում, բայց շատ ավելի [պատմում էր] մեր հարագատ ու սքանչելի վարդան վարդապետը, որի խոսքերը արժանի են վստահության [արժանահավատ են], որովհետև նրանք սիրով կապված էին միմյանց հետ: Որովհետև մենք հեռավորության պատճառով նրան չտեսանք, նա իբրև մխթարություն՝ մեզ նրա կյանքից որոշ բաներ պատմեց մասնավոր կերպով. ասաց, թե՛ «Ինքը Հովհաննեսն հենց մեզ պատմեց, թե՛ ես գնացի սուրբ քաղաք Երուսաղեմ՝ երկրպագելու փրկչական վայրերին. այնտեղ որոշ օրեր մնացի՝ իջևանելով սուրբ Հակոբում: Մի գիշեր կանխեցի ազդարարության ժամը հնչելը, որ բոլորին զարթեցնում էր աղոթքի, և մինչդեռ ես աղոթում էի սուրբ եկեղեցում, սուրբ Հակոբի առաջնորդ վարդապետը կանչեց ինձ և ասաց. «Եկ մի, զարմանալի բաներ լսիր, որ պատմում է իմ ամենակրտսեր քահանան»: Երբ գնացի նրա մոտ, կանչեց քահանային, որ զարմանալի երազ էր տեսել, և ասաց. «Այժմ ասա, ինչ որ ինձ նախօրոք պատմեցիր, որ սա ևս լսի»: Քահանան սկսեց պատմել, թե՛

«Նախքան ձեր՝ մեր եկեղեցին գալը, ես սուրբ եկեղեցու վերնատանը աղոթում էի, հանկարծակի Գաբրիել հրեշտակապետի նկարված պատկերը, որ գտնվում է ամենասրբուհի Աստվածածնի պատկերի հանդեպ, խոսեց ու ասաց. «Ուրախ եղիր, ո՛վ դու բերկրյալդ, տերը քեզ հետ է»: «Օրհնված ես դու կանանց մեջ, և օրհնված է քո արգանդի պտուղը»: Բոլոր սրբերի նկարված պատկերները սկսեցին նույն բանը խոսել միևնույն մեծ ժամը:

Ես զարմացած փառք սովի Աստծուն և քննելով տոմարական հաշիվներով՝ գտա, որ այդ օրը արեգ ամսի երեսունն էր և ապրիլ ամսի յոթը, Նիսանի տասնհինգը: Այս տեսիլքը և հրաշքի երևալը հաստատում են հայոց տոնի ճշմարտացիությունը, որ ասում ենք Սուրբ Կույսի ավետյաց օրը արեգի երեսունին, ապրիլի յոթին, Նիսանի տասնհինգին է և ոչ թե, ինչպես հակառակվում են մյուս ազգերը, մանավանդ հույները՝ ասելով անխոհեմաբար, թե մարտի քսանհինգին է»:

Այս պատմեց ճշմարտախոհ այն մարդը ի հաստատումն մեր ուղղափառ հավատի:

Սրա մասն մի ուրիշ բան էլ պատմեց այն սուրբ մարդ Հովհաննեսը: «Ես, ասում է, Հորդանան գետի կողմերն էի. աղոթում էի տիրոջ և սուրբ Հովհաննես Կարապետի մկրտության տեղերում: Ինձ մոտ կրոնով մահմեդական երեք մարդիկ եկան և

խնդրեցին, որ իրենց մկրտեն: Ես հապաղում, թողնում էի ուրիշ օրվա և կամ [մտածում էի] թող ուրիշներից մկրտություն ստանան, որովհետև տեսնում էի, որ նրանք վայրենաբարո մարդիկ են և կարծում էի՝ ձևանում են:

Նրանից տարեցը ինձ պատմեց և ասաց. «Մենք պարսից քաղաք Ջանգիանից ենք, կրոնով մուդրի ենք: Ընկնեցինք մեծ ու գեղեցիկ մի աշտարակ և պատրաստեցինք բացման տոնահանդեսի համար ինչ անհրաժեշտ է: Ես, ըստ արաբական կրոնի, բարձրացա գմբեթի ծայրը անարժան ազանը տալու: Եվ ահա տեսա արևելքի կողմից երկինքը պատռված և վայրը անչափ լույսով լիքը: Մի զարմանալի ու ահեղ թագավոր անտաժ փառքի աթոռին, իսկ նրա շուրջը լուսեղենների բազմություն էր, որոնք նրան օրհնում էին անպատմելի ձայնով: Նրան երկրպագելու էին զալիս բոլոր քրիստոնյա ազգերը՝ յուրաքանչյուրը իր կրոնի առաջնորդներով, որոնք զարդարված էին երևելի փառքով: Եվ երբ երկրպագում էին նրան, նա ընդունում էր նրանց ողջույնը: Ի վերջո եկավ մի այլ ազգ, որ փառքով շատ ավելի առավել էր, քան նախորդները, իսկ սրա առաջնորդները չափազանց զարմանալի էին: Երբ եկան, թագավորին երկրպագեցին, նա աթոռից վեր կացավ նրանց ընդատաջ ու համբուրեց նրանց իրենց առաջնորդ-

ներով և մյուս ազգերից ավելի մեծարեց:

Եվ մինչդեռ ես հիացած կանգնած էի զարմացումով ու ապշանքով, վերև, ինձ մոտ, եկավ իմ այս ավագ որդին և ասաց. «Ինչո՞ւ ուշացար, ամբողջ ժողովուրդը քեզ է սպասում»: Սա նույնպես նայեց արևելք ու նույն տեսիլքը տեսավ և հիմարացած կանգնեց: Ապա երբ չափազանց ուշացանք, ամբոխը մեր ուշանալու վրա նեղսրտեց: Բարձրացավ եկավ իմ այս կրտսեր որդին և մեզ մեղադրում էր մեր ուշանալու համար: Բայց որովհետև սրա զալու ժամանակ տեսիլքը չբացել էր, սրան պատմեցինք ուշանալու պատճառը և տեսիլքի հանգամանքները: Եվ իսկույն կամեցանք այն բարձունքից Քրիստոսին ճշմարիտ Աստված, իսկ մեզ՝ քրիստոնյաներ հայտարարել: Սա մեզ արգելեց և ասաց. «Եթե այդպես է, խելքով գործ բռնենք. եթե հիմա մենք Քրիստոսին քարոզենք, իսկույն տաճկաց այս ամբոխը մեզ կսպանի, և պատրվակ կբռնեն, թե ինչ-որ հանցանքի համար սպանեցինք, իսկ մեր մասին ո՞վ է իմանում: Այլ գնանք մեր պատրաստած ճաշերը տանք նրանց, իսկ մենք գնանք Երուսաղեմ սուրբ քաղաքը և այնտեղ լինենք կատարյալ քրիստոնյաներ ավագանի մկրտության միջոցով, մանավանդ այն քրիստոնյաների ձեռքով, որոնց մասին դուք ասում եք, թե նրանց մեծ ցնծությամբ ընդունեց թա-

զավորը, և ձեզ տեսիլքում նշան արվեց, թե այն հայոց ազգն էր, որ վիճակ ընկավ Թադեոսին, Բարդուղիմեոսին և սուրբ Գրիգորին»:

Մենք, անսալով սրա խոսքերին, իջանք նրանց մոտ՝ ոչ մեկին ոչինչ չպատմելով: Թողեցինք մեր ամբողջ շարժական ու անշարժ գույքերը, եկանք Երուսաղեմ և Աստծուն աղաչեցինք, որպեսզի մենք հանդիպենք այն ազգին, որ տեսիլքում փառավոր էր: Եվ Աստված քե՛զ ցույց տվեց մեզ, և նույն նշանը տեսանք քեզ վրա: Այժմ աղաչում ենք քեզ, տուր մեզ Քրիստոսի մկրտությունը և մեզ դարձրու քո Աստծուն կատարյալ ծառաներ»:

Ես տեսա նրանց հոժարությունը, և թե մանավանդ տիրոջից է իմ կոչումը, նրանց մկրտեցի Հորդանան սուրբ գետում հանուն Հոր և Որդու և Սուրբ Հոգու, և նրանց հաղորդեցի Աստվածորդու պատվական մարմնով ու արյունով: Մեզ ողջունեցին, քաղաքից դուրս եկան գնալու Մեծ Հոտմ, տեսնելու սուրբ առաքյալներ Պետրոսի ու Պողոսի գերեզմանները ի փառս Քրիստոսի»:

Նաև այս էր ասում նույն սքանչելի Հովհաննեսը, թե՛ «Ազգով հայ քառասուն տղամարդ գնացին Մինա անապատը, այն լեռը, ուր Աստված երևաց Մովսեսին և տվեց քարե տախտակները, որոնց վրա գրված էին տասը պատգամները, երկրպագելու Աստծուն և տեսնելու սուրբ վայրերը»:

Լեռան ստորոտում մի վանք կար. ազգով հոռոտ, վարքով խստակրոն [մարդիկ] այնտեղ օթևանեցին: Եվ մինչ նրանք կամենում էին լեռը բարձրանալ [հայերը], վանքի բնակիչները, պատվիրեցին նրանց և ասացին. «Գիշերը այնտեղ մի՛ քնեք, որովհետև ովքեր այնտեղ գիշերում են, ահավոր արհավիրքներ են տեսնում. այլև շատ մարդիկ կորստի են մատնվել»:

Իսկ նրանք համարձակորեն բարձրացան՝ առանց որևէ ուտելիք իրենց հետ վերցնելու: Այնտեղ մի քանի օր ուշացան: Վանքի բնակիչները զարմացել էին, թե ինչ եղան, որովհետև [իջնելու] ուրիշ ճամփա չկար. համարում էին, թե արհավիրքից ոչնչացան:

Իսկ նրանք իրենց ուխտը կատարելուց հետո լեռնից իջան փառավորված ու հրաշալի կերպարանքով: Այժմ նրանք քառասուներկու հոգի էին: Վանքի բնակիչները զարմացած՝ ջահերով ու լապտերներով ընդառաջ ելան նրանց ու մեծ հարգանքով տարան տեղավորեցին: Զարմանում էին, որովհետև երբ բարձրանում էին լեռը, քառասուն էին, իսկ երբ իջան, քառասուներկու են. միաժամանակ գիտեին, որ բացի նրանցից դեպի վեր ոչ ոք չի գնացել: Երբ սեղան գցեցին ճաշելու, երկու այն փառավոր տղամարդիկ, որոնք ավելացել էին քառասունի վրա, վեր կացան նրանց սպասա-

վորելու սեղանի շուրջը և թույլ չէին տալիս վանքի մարդկանց՝ ծառայելու նրանց, այլ ասում էին. «Մենք սովորություն ունենք մեր եղբայրներին ինքներս սպասավորելու»:

Եվ երբ կերան ինչ որ անհրաժեշտ էր, նրանց ողջունեցին ու աներևույթ եղան. դրանք էին Մովսեսն ու Եղիան: Վանքի բնակիչները մեծ ահով բռնվեցին. նրանց պատվում էին իբրև հրեշտակների, ու մեծ պատվով ճամփու դրին»:

Սրբասեր Հովհաննեսը իր համեստության պատճառով այս բանը պատմում էր ուրիշների անունից, որպեսզի չհիմանան, թե ինքն էլ նրանց հետ էր:

Սրանից հետո նա շրջեց բազմաթիվ գավառներ ու քաղաքներ, հասավ Կողոմիա քաղաքը: Թուրքերից ու արաբներից շատերը գալիս էին նրա մոտ ու մկրտվում էին նրա սքանչելի վարքի ու բժշկության համար, որ նա անում էր:

Այս պարսիկները նախանձեցին նրան, և Կողոմիա քաղաքի իշխանը բռնեց նրան ու մի քահանայի, չոր փայտ կուտակեց, նրանց դրեց մեջը, կրակ տվեց: Նրա հետ եղած քահանան լաց էր լինում, իսկ նա քաջալերում էր նրան ու ասում. «Մի՛ վախենա, Աստված կարող է մեզ ազատել այս կրակից, ինչպես երեք մանուկներին»:

Եվ մինչդեռ բոցը բորբոքվում էր, իշխանի երե-

խան բերդի պարսպից ընկավ ու անվնաս վեր կացավ: Եվ երբ հարցրին, թե՞ ինչպե՞ս կենդանի մնացիր,- նա պատասխանեց, թե՞ այն մարդը, որին զցեցիք կրակը, ինձ իր ձեռքերով պահեց և չթողեց, որ գետին ընկնեմ: Իշխանը անմիջապես [մարդ] ուղարկեց և հրամայեց կրակից նրանց հանել ու թույլ տալ՝ ուր ուզում են, գնան:

Նա շրջեց բազմաթիվ գավառներ, գնաց Հոռմկլա հայոց մեծ կաթողիկոս տեղ Կոստանդինի մոտ: Նա ուրախությամբ մեծ պատվով ընդունեց նրան և թույլ չտվեց որևէ տեղ գնալու: Այնտեղ մնաց, մինչև փոխադրվեց Քրիստոսի մոտ և թաղվեց այնտեղ: Իր կյանքը ավարտեց ու հավատը պահեց, հասավ անթառամ պսակին ու անվախճան կյանքի: Նրա աղոթքը թող մեզ սատար լինի և մեղքերի թողության տա, իսկ նրա հիշատակը բոլոր սրբերի հիշատակի հետ մեր տեղ Հիսուս Քրիստոսի համար լինի, որին հավիտյան փառք*:

* Կիրակոս Գանձակեցի, Հայոց պատմություն, Երևան, 1982 թ., գլուխ ԾԴ, էջ 250-255:

ՄԵՐ ՍՈՒՐԲ ՀԱՅՐ
ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ԳԱՌՆԵՑՈՒ
ԱՂՈԹՔՆԵՐԸ՝
ԻՐ ԱՆՎԱՆ ՏԱՌԵՐՈՎ

ԱՂԱԻԹՔ
ՍՈՒՐԲ ՀԱԻՐՆ ՄԵՐՈՅ
ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԳԱՌՆԵՑԻՈՅ՝
ԱՍԱՑԵԱԼ Ի ՎԵՐԱՅ ԳՐՈՅ ԱՆՈՒԱՆ ԻԻՐՈՅ

1. ԿԻՐԱԿՆՕՐՅԱ ԱՂՈԹՔ

Հավերժի Աստված և բոլորի արարիչ, որ այս օրից սկսած նախ ստեղծեցիր երկինքն ու երկիրը, առանձնացրիր լույսը խավարից: Մեղքով խավարյալս ընկնում եմ քո առջև և աղաչում քեզ, իմ Տեր և Աստված, լուսավորիր խավար խորհուրդներս ու մութով ծածկված մտքերս, բաց արա զգայարանիս առագաստը գործելու և անպիտան ծառայիս ծագեցրու քո ճառագայթների շողը: Փա՛ռք անպատում, որ փարում էիր անհուն համասփյուռ ջրերի վրա, փայլեցրու նվաստիս փառքիդ սրբարար լույսը, մեղքերից մաքրիր բազմամեղիս և սրբիր անսահման սխալներից: Տեր և Աստված իմ, որ այս օրը լույսը տիվ անվանեցիր, իսկ խավարը՝ գիշեր, իմ մեղքի գիշերը և իմ անօրհնությունների խավարը հերքիր ու հեռացրու ինձնից: Բայց դու, Տեր, գթած և մարդասեր, որ երկնքի ու երկրի լինելուց առաջ նախապես պատրաստեցիր արքայությունդ սուրբ առաքյալներին և բոլոր քեզ սիրողներին, ինձ ևս արժանի արա նրանց հետ ծառանգելու խոստացածդ բարիքները և նրանց

1. ԱՂԱԽԹՔ ԿԻՐԱԿԷԻ ԱՌՈՒՐՆ

Յաւիտենից Աստուած եւ արարիչ բոլորից, որ յայսմ աւուր սկսեալ՝ ի սկզբանէ արարեր զերկինս եւ զերկիր եւ որոշեցեր զլոյսն ի խաւարէն, խաւարեալս մեղաւք անկանիմ առաջի քո եւ աղաչեմ զքեզ. Տէ՛ր իմ եւ Աստուած իմ, լուսաւորեա՛ զխաւարեալ խորհուրդս եւ զմթով ծածկեալ միտքս, բա՛ց զառ ի գործեալ զառագաստ զգայարանիս եւ ծագեա՛ առ ծառայս անպիտան զնշոյլ ճառագայթից քոց: Փա՛ռքդ անպատում, որ փարէիր ի վերայ անհուն համասփիւռ ջուրցն, փայլեցո՛ առ փանաքիս զփառացդ լոյսդ սրբարար, մաքրեա՛ ի մեղաց զբազմամեղս եւ սրբեա՛ յանսահման սխալանաց: Տէ՛ր իմ եւ Աստուած իմ, որ յայսմ աւուր կոչեցեր զլոյսն տիւ, եւ զխաւարն կոչեցեր գիշեր, զգիշեր մեղաց իմոց եւ զխաւար անաւրէնութեանց իմոց հերքեա՛ եւ հեռացո՛ յինէն: Այլ դու, Տէ՛ր, գթա՛ծ եւ մարդասէր, որ յառաջ քան զլինելն երկնի եւ երկրի պատրաստեցեր զարքայութիւնդ ի սկզբանէ՝ սրբոց առաքելոց եւ ամենայն սիրողաց քոց, արա՛ եւ զիս արժանի ընդ նոսին

հետ փառավորելու Երրորդությունը. հավիտյանս
հավիտենից. ամեն:

*ժառանգել զխոստացեալ բարիսն եւ ընդ նո-
սին փառաւորել զամենասուրբ զԵրրորդու-
թիւնդ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:*

2. ԱՂՈԹՔ ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ ՕՐՎԱ

Ո՛վ ամենակալ և ամենակարող Տեր և Աստված իմ, որ այս օրը քո ամենագոր և բարձրագույն խոսքով ջրերի զանգվածը անջրպետելով բաժանեցիր երկու մասի և անսուտ ամրությամբ սահմանեցիր երկնքի հաստատությունը ջրերի մեջ՝ բոլոր գվարթույնների զբոսավայր: Ընկնում եմ քո առջև և աղաչում քեզ. Ասա՛ այդ խոսքդ ինձ՝ «Թողնված եմ քե՛զ մեղքերդ» բազում: Որովհետև իմ անօրինությունները բարձրացան իմ գլխից [վեր], և իմ հանցանքների բազմությունը ծածկեց ինձ: Չարասերիս չարիքին չափ չկա, և ոչ՝ թիվ ցավալի անօրինության: Հեռացրու ինձ՝ անցանքներս, Տեր, և անջրպետելով վերացրու վերքերը վիրավորված ծառայիս, և արժանացրու անպիտան ծառայիս քո երկնային արքայությանը, քո բոլոր սրբերի մոտ, որ նրանց հետ փառավորեմ ամենասուրբ տերությունդ՝ Հայր և Որդի և Սուրբ Հոգի. այժմ և միշտ և հավիտյանս հավիտենից. ամեն:

2. ԱՂԱԻԹՔ ԵՐԿՈՒՇԱԲԱԹԻ ԱԻՈՒՐՆ

Ո՛վ ամենակալ և ամենակարող Տէ՛ր իմ և Աստուա՛ծ իմ, որ յայսմ առուր քո ամենազաւր և բարձրագոյն բանիւղ բաժանեալ անջրպետեցեր զբազմութիւն ջուրցն ընդ երկուս, և անշուշտ ամբողթեամբ սահմանեցեր զհաստատութիւնն երկնից ի մէջ ջուրցն՝ տեղի զբաւսանաց ամենայն զուարթնոցն երկնից, անկանիմ առաջի քո և աղաչեմ զքեզ, ասա՛ բանիւղ այդուհիկ առ իս, եթէ՛ «Թողեալ լիցին քեզ մեղք քո» [Մատթ. Թ. 5] բազում. քանզի անաւրէնութիւնք իմ բարձրացան քան զզլուխ իմ, և բազմութիւն յանցանաց իմոց ծածկեաց զիս: Չի՛ք չափ չարեաց չարասիրիս, և ո՛չ գոյ թիւ թաղծեալ անաւրէնութեանս: Մեկնեա՛ յինէն զյանցանս իմ, Տէ՛ր, և անջրպետեալ վերացո՛ւ Վսերէս զվէրս վիրաւորեալ ծառայիս, արա՛ արժանի զանպիտան ծառայս քո երկնից արքայութեանդ՝ առ ամենայն սուրբս քո, զի ընդ նոսին փառաւորեցից զամենազաւր տէրութիւնդ՝ զՀայր և զՈրդի և զՍուրբ Հոգին. այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

3. ԱՂՈԹՔ ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ՕՐՎԱ

Վերին վայելչություններիդ վերանորոգող և ստորիններիս ստեղծող, Տեր իմ և Աստված իմ, որ այս օրը անհատակ ջրերին հրամայեցիր կուտակվելու իրար վրա, ուր երևաց ցամաքը բարեբողբոջ բույսերով ու տունկերով, ծառերով ու ծաղիկներով և ամեն տեսակ բարի պտուղներով, ընկնում եմ քո առջև ու խնդրում քեզնից՝ հոգու ծաղիկներից մեղքով թառամածիս և բարի արգասիքներից անպտուղիս, Աստի՛ր, Տեր, ամեն մատներիդ ստեղծածիս, և անարատ ձեռքիդ գործիս մի՛ անտեսիր, այլ Աստի՛ս անամական սիրովդ խնայիր խախտվածիս ու մեղքով տարակուսածիս, որովհետև Աստվածի անունով իմ խոստովանությունս, և իմ մեջ ծլեցիս բանասարկուի փշերը, ինձ վիրավորեց ահագին վիշապը, և մահաբեր գազանի թույները թափվեցին վրաս: Այլ տեղից փրկություն չկա և ոչ՝ բժշկություն իմ հոգուն և մարմնիս: Արդ, ամենամեղս հացում եմ ամենազոր տերությունիցդ, բուժիր բեկված սիրտս, կապիր, մարդասեր Տեր, խոր վերքերս, և ինչպես այսօր անջատեցիր ջուրը ցամաքից, Աստվածս անջատիր ինձնից բոլոր անօրհնություններս և արժանացրու

3. ԱՂԱԻԹՔ ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ԱԻՈՒՐՆ

Վերին վայելչութեանցդ վերանորոգող եւ ստորնայնոցս ստեղծող՝ Տէ՛ր իմ եւ Աստուա՛ծ իմ, որ յայսմ աւուր հրամայեցեր անբաւութեան ջուրցն ժողովիլ ի ժողովս իւրեանց, յորում երեւեցաւ ցամաքն հանդերձ բարեբողբոջ բուսաւք եւ տնկաւք, եւ ծառաւք եւ ծաղկաւք, եւ ամենայն բարի պտղաւք յազգս իւրեանց, անկանիմ առաջի քո եւ խնդրեմ ի քէն՝ թարշամեալս մեղաւք ի հոգւոյ ծաղկանցն եւ անպտուղս ի բարի արգասեացն, հայեա՛ց, Տէ՛ր, ի ստեղծուածս անմեղ մատանցդ, եւ զգործս անարատ ձեռացդ մի՛ անտես առներ, այլ նախախնամական սիրովդ խնայեա՛ ի խախտեալս եւ ի տարակուսեալս մեղաւք, զի նետք նենգաւորին խոցոտեցին զիս, եւ հարան յիս փուշք բանասարկուին, վիրաւորեաց զիս վիշապն ահագին, եւ թոյնք մահաբեր զազանին թափեցան ի վերայ իմ. չի՛ք ուստեք փրկութիւն, եւ ո՛չ գոյ բժշկութիւն հոգւոյ եւ մարմնոյ իմոյ: Արդ, հայցեմ ամենամեղս յամենազաւր տէրութենէդ, բժշկեա՛ զբեկեալ սիրտս եւ պատեա՛, մարդասէր Տէր, զկա-

երկնային արքայությանդ՝ բոլոր սրբերի հետ փա-
ռավորելու ամենագոր տերությունդ. հավիտյանս
հավիտենից. ամեն:

*ընկերս. եւ որպէս այսաւր որոշեցեր զՋուրն ի
ցամաքէն, նոյնպէս որոշեա՛ յինէն զամենայն
անաւրէնութիւնս իմ, եւ արժանի արա՛ երկնից
արքայութեանդ՝ ընդ ամենայն սուրբս փառա-
ւորել զամենազաւր տէրութիւնդ յաւիտեանս
յաւիտենից. ամէն:*

4. ԱՂՈԹՔԻ ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ՕՐՎԱ

Աղաչում եմ քեզ, քո առջև ընկնելով, Տեր իմ և Աստված իմ, անճառ ճառագայթ և անհասանելի լույս և լուսեղեն դասերի ստեղծող, երկնքի լուսավորներից հորինող, Սուրբ Երրորդություն, որ այս օրը գոյացրիր արեգակը, լուսինն ու աստղերը և նրանց տեղավորեցիր երկնքում՝ լուսավորելու արարածներին և ցույց տալու ժամ ու ժամանակ, օր ու տարի, և արդ, ես՝ լույսից զրկվածս և մեղքի խավարով պատածս, լուսաշող ողորմություններից հալցում եմ՝ ինչպես տարրեղեն լուսավորներից շնորհեցիր լույս, ինձ ևս շնորհիր մի փոքր մաս ու բաժին առատ և անհամեմատելի լույսիցդ, և ինձնից փարատիր հանցանքի մեզն ու խավարը, և անանց լույսովդ առաջնորդիր ինձ երկնային արքայությունդ՝ բոլոր սրբերի հետ փառավորելու ամենազոր տերությունդ՝ Հորը, Որդուն և Սուրբ Հոգուն. այժմ և միշտ և հավիտյանս հավիտենից. ամեն:

4. ԱՂԱԽԹՔԻ ՉՈՐԵՔՇԱԲԱԹԻ ԱԽՈՒՐՆ

Անկանիմ առաջի քո եւ աղաչեմ զքեզ, Տէ՛ր իմ եւ Աստուա՛ծ իմ, անճառ ճառագայթ եւ անհասանելի լո՛յս, եւ լուսեղինաց դասուցդ յաւրինի՛չ, եւ լուսաւորացդ երկնից ստեղծո՛ղ, Երրորդու՞թի՛ն սուրբ, որ յայսմ աւուր գոյացուցեր զարեգակն եւ զլուսին եւ զաստեղս, եւ եղեր զնոսա ի հաստատութիւն երկնից՝ լուսաւորել զարարածս եւ ցուցանել զժամս եւ զժամանակս, զաւուրս եւ զտարիս. եւ արդ, ես՝ խափանեալս ի լուսոյ եւ ծածկեալս խաւարաւ մեղաց, հայցեմ յամենալոյս ողորմութենէ՛դ՝ որպէս տարրական լուսաւորացդ շնորհեցեր լոյս, շնորհեա՛ եւ ինձ յառատ եւ յանհամեմատ լուսոյդ փոքր մի մասն եւ բաժին, եւ փարատեա՛ յինէն զմէզ եւ զխաւար յանցանաց, եւ անանց լուսովդ առաջնորդեա՛ ինձ յերկնից արքայութիւնդ՝ ընդ ամենայն սուրբս փառաւորել զամենազաւր տէրութիւնդ՝ զՀայր եւ զՈրդի եւ զՍուրբ Հոգին, այժմ եւ միշտ, յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

5. ԱՂՈԹՔ ՀԻՆԳԾԱԲԹԻ ՕՐՎԱ

Ներող և ներգործող բարիքների, բազմազուրթ ողորմած Տեր իմ և Աստված իմ, որ այս օրը ջրին հրամայեցիր իրենից հանել ծովի զեռույններ ու ձկներ և երկնքի թռչուններ, և օրհնեցիր նրանց աճել ու բազմանալ և մինչև այսօր ու այսուհետև խնամարկում ես նրանց: Եվ արդ, ես՝ բազմամեղս, ընկած աղաչում եմ քեզ, առատաձեռն և ամենազուրթ Տեր, մի՛ զրկիր բազմամեղիս քո պահպանությունից և մի՛ մերժիր հանցավորիս քո պարգևները, այլ ցույց տուր ինձ քո ողորմությունը և բարության նշան տուր ինձ: Վերցրու բարկացնողիս բեռները և ազատի՛ր տառապյալիս մեղքի ուղկանից: Մի՛ բարկանար ինձ վրա, Տեր, իմ բազում անօրհնությանց համար, մի՛ դատապարտիր դառնացուցիս քո սուրբ անվան համար, այլ ձեռք մեկնիր օրհնազանցիս և անդունդի խորքից հանիր մեղքով խորտակվածիս, մեղքի աղտից մաքրիր և բազմամեղիս խղճմտանքը ազատիր, կորստյան որդուս լուսի որդի դարձրու և արդարությունից հեռացածիս մերձավոր դարձրու քո սրբերին ու սիրելիներին, որ նրանց հետ մշտնջենական հանգիստը մտնելով՝ փառավո-

5. ԱՂԱԻԹՔ ՀԻՆԳԾԱԲԱԹԻ ԱԻՈՒՐՆ

Ներող և ներգործող բարեաց, բազմազուրթ և ողորմած Տէ՛ր իմ և Աստուած՝ իմ, որ յայսմ աւուր Հրամայեցեր ջրոյն հանել յինքենէ զհոյլս զեռնոց և ձկանց ծովու և թռչնոց երկնից, և աւրհնեցեր զնոսա՝ աճել և բազմանալ, և մինչեւ ցայսաւր և առ յապա խնամարկես ի վերայ նոցա. և արդ, ես՝ բազմամեղս, անկեալ աղաչեմ զքեզ, բազմագեղ և ազնուազուրթ Տէ՛ր, մի՛ անտես առներ զմեղաւորս ի պահպանութենէդ քումմէ և մի՛ մերժեր զյանցաւորս ի պարգեւաց քոց, այլ ցո՛յց ինձ զողորմութիւնդ քո և արա՛ առ իս նշան բարութեան: Բա՛րձ զբեռինս բարկացուցանողիս և ազատեա՛ զտառապեալս ի տուռանց մեղաց: Մի՛ բարկանար ինձ, Տէ՛ր, վասն բազում անաւրհնութեան իմոյ, և մի՛ դատապարտեր զդառնացուցիչս վասն անուանդ քում սրբոյ, այլ տու՛ր ձեռն տարաւրինեցելոյս, և հա՛ն ի խորոց անդնդոց զխորասուզեալս մեղաւք, մաքրեա՛ յաղտոյ մեղաց և ազատեա՛ ի խղճէ՛ մտաց զբազմաբիծս, զորդիս կորստեան արա՛ որդիս լուսոյ, և զհեռացեալս յարդա-

րեմ ամենագոր տերությունդ. հավիտյանս հավի-
տենից. ամեն:

*ըութենէ արա՛ մերձաւոր քոց սրբոցն եւ սիրե-
լեացն, զի ընդ նոսին մտեալ ի հանգիստն
մշտնջենաւոր՝ փառաւորեցից զամենազաւր
տէրութիւնդ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:*

6. ԱՂՈԹՔ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐՎԱ

Է ապես բարի և ամենակարող զորություն, Տեր իմ և Աստված իմ, որ այս օրը երկրին հրամայեցիր հանել գազաններն ու անասունները, սողուններն ու չորքոտանիները՝ իրենց տեսակներով, վայրիներն ու ընտանիները, և այս օրը մարդուն ստեղծեցիր ինքնիշխան, և նրան տեր ու իշխան կարգեցիր քո բոլոր ձեռակերտների վրա, և նրան փրկության դրախտում դրեցիր՝ պահելու պատվիրանը, բայց իմն է նախահոր պատվիրանազանցությունը, որի համար արտաքսվեցինք պայծառ պատվից ու փափուկ փառքից: Մանավանդ որ, նա փոքր ու թեթև հանցումով մի անգամ խաբվեց, իսկ ես անթիվ և մեծամեծ հանցանքներով մեղանշում եմ անդադար, ուստի դատապարտվածիս համար այս օրը խաչ բարձրացար, Բանդ Աստված: Եվ արդ, աղաչում եմ քեզ, ներողամիտ ու անոխակալ Տեր իմ և Աստված իմ, ողորմիր ինձ ողորմելիիս և մեղքով լցվածիս: Մի՛ զգեսնիր պատկերս, որին փչեցիր, և մի՛ մատնիր ինձ, որ ստեղծեցիր, հավիտենական տանջանքի, քանի որ քոնն եմ, Տեր, և հույսս դու ես, և քեզնից եմ ակնկալում արձակվել հանցանքներիս կա-

6. ԱՂԱԻԹՔ ՈՒՐԲԱԹԻ ԱԻՈՒՐՆ

Է ապէս բարի եւ ամենակարող զաւրու-
թիւն՝ Տէ՛ր իմ եւ Աստուա՛ծ իմ, որ
յայսմ աւուր հրամայեցեր երկրի հանել յիւրմէ
զգազանս եւ զանասունս, եւ զսողունս եւ
զչորքոտանիս՝ յազգս իւրեանց, զվայրենիս եւ
զընտանիս, եւ յայսմ աւուր արարեր զմարդն
անձնիշխան, եւ կացուցեր զնա տէր եւ իշխան
ի վերայ ամենայն ձեռակերտաց քոց, եւ եղեր
զնա ի դրախտին փափկութեան՝ պահել զպա-
տուէրն, բայց իմ է պատուիրանազանցութիւն
նախահաւրն, որով արտաքսեցաք ի պայծառ
պատուոյն եւ ի փափուկ փառացն: Մանա-
ւանդ զի նա մի անգամ խաբեցաւ փոքր եւ
թեթեւ յանցմամբ, իսկ ես անթիւ եւ մեծամեծ
յանցանաւք մեղանշեմ անդադար, ուստի եւ
վասն պարտաւորելոյս բարձրացար յայսմ
աւուր Բանդ Աստուած ի վերայ խաչին: Եւ
արդ, աղաչեմ զքեզ, երկայնամիտ եւ անոխա-
կալ Տէ՛ր իմ եւ Աստուա՛ծ իմ, ողորմեա՛ ինձ ո-
ղորմեցելոյս եւ մեղաւք լցելոյս: Մի՛ ընդ
վայր հարկաներ զպատկերս՝ յոր փչեցեր, եւ
մի՛ մատներ զիս յաւիտենից տանջանացն՝ զոր

պանքից: Ուստի, Տեր, կհանգեցնես ինձ մեղքի թողության և հանցանքի քավության, և շեղվածիս մասնակից կդարձնես արդար մարդկանց և անխապես ընտրվածներին, որպեսզի նրանց հետ մշտնջենական հանգիստը մտնելով՝ փառավորեմ ամենազոր տերությունդ. հավիտյանս հավիտենից. ամեն:

ստեղծեր, զի քո եմ, Տէ՛ր, եւ ի քեզ յուսամ, եւ ի քէն ակն ունիմ արձակիլ ի կապոյ յանցանացս: Ուստի եւ Հանդիպեցուցես զիս, Տէ՛ր, թողութեան մեղաց եւ քաւութեան յանցանաց, եւ մասնակից արասցես զվրիպեալս արանց արդարոց եւ ի սկզբանէ ընտրելոցն, զի ընդ նոսին Հանգուցեալ փառաւորեցից զամենազաւր տէրութիւնդ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

7. ԱՂՈԹՔ ԾԱԲԱԹ ՕՐՎԱ

Սուրբ Երրորդություն անբաժանելի, անճանելի և անխոնջ, որ այս օրը հանգստացար քո բոլոր գործերից, որ սկսեցիր ստեղծել ու կատարել [ագործել], որ հանգիստը խորհրդանշեց աստվածացած մարմնիդ թաղումը, որ բազկատարած գամվելով՝ չարչարվեցիր կեանաբեր սուրբ խաչի վրա: Արդ, ահա ես՝ ամենամեղս, ընկած աղաչում եմ քեզ, Տեր իմ և Աստված իմ, հույս իմ Հիսուս Քրիստոս, և խնդրում եմ քեզնից լույսի Հորդ երեսի փառքի և սուրբ Հոգուդ փառակցության համար, և քո կամավոր չարչարանքի համար, և կենդանարար արմատով փայտի ու սուրբ գամերի համար, և քո քրքմագույն, ազատարար սուրբ արյան հեղման համար, և եռօրյա թաղման ու հրաշալի հարության համար, և սուրբ Մարիամ Աստվածածնի կուսական կաթի համար, քո երկնային և երկրավոր բոլոր սրբերի սիրո ու բարեխոսության համար, սրբիդ ինձ իմ բոլոր մեղքերից և ազատիդ գեհեմի դառն վշտերից և քո անպիտան ծառայիս արժանացրու քո խոստացած բարիքին՝ քո սրբերի հետ, որ

7. ԱՂԱԻԹՔ ԾԱԲԱԹՈՒ ԱԻՈՒՐՆ

Սուրբ Երրորդութի՛ւն անբաժանելի, անճանելի և անաշխատ, որ յայսմ առուր հանգեար յամենայն գործոց քոց, զոր սկսար առնել և կատարել, որ նշանակեաց հանգիստն զթաղումն աստուածացեալ մարմնոյդ, որ աշխատեցար բազկատարած բեւեռմամբն ի վերայ կենսաբեր սուրբ խաչին. և արդ, ահա ես՝ ամենամեղս, անկեալ աղաչեմ զքեզ, Տէ՛ր իմ և Աստուած իմ, յո՛յս իմ Յիսուս Քրիստոս, և խնդրեմ ի քէն վասն փառաց երեսաց Հաւրդ լուսոյ և վասն փառակցութեան Հոգւոյդ Սրբոյ, և վասն կամաւոր չարչարանաց քոց, և վասն կենդանարար արմատ փայտին և սուրբ բեւեռացն, և վասն հեղման քրքմատեսակ ազատարար սուրբ արեանդ, և վասն երեքաւրեայ թաղմանն և հրաշալի յարութեանն, և վասն կուսական կաթինն Մարիամոս Սրբոյ Աստուածածնին, և վասն սիրոյ և բարեխաւսութեան ամենայն սրբոց քոց՝ երկնաւորաց և երկրաւորաց, սրբեա՛ զիս յամենայն մեղաց իմոց և ազատեա՛ ի դառն վշտաց գեհեմին, և արժանի արա՛ զանպիտան ծա-

Արանց հետ հանգչելով՝ փառավորեմ Հորը, Որ-
դուն և Սուրբ Հոգուն այժմ և միշտ և հավիտյանս
հավիտենից. ամեն:

*ուայս քո խոստացեալ բարեացն՝ ընդ ամենայն
սուրբս քո, զի ընդ նոսին հանգուցեալ փառա-
ւորեցից զՀայր եւ զՈրդի եւ զՍուրբ Հոգին,
այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամ-
մէն:*

8. ԱՂՈԹՔ ՄԵՐ ՏԵՐ ՀԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍԻՆ

Գ առն Աստծու, Տեր իմ և Աստված իմ, Հիսուս Քրիստոս, որ զոհվեցիր խաչի վրա և վերացրիր աշխարհի մեղքերը, մեղսագործ ծառաս քո և ամեն հանցանքով ծանրաբեռնվածս ընկնում եմ քո առջև ու աղաչում քեզ, Տեր իմ և Աստված իմ, ողորմիր ինձ՝ մեղավորիս, ինչպես ողորմեցիր ամբողջ աշխարհին, քանի որ դու ես աշխարհի հույսն ու լույսը, ճանապարհ, ճշմարտություն և կյանք: Մեղքով մեռած քո ծառայիս, որ քո անոխակալ մարդասիրության առջև եմ, հանցանքով անօրինացածիս մի՛ անտեսիր, այլ ողորմիր ինձ հանուն բոլոր տնօրինական չարչարանքներիդ, որ կրեցիր բազում համբերությամբ:

Հիշիր, ամենակեցույց Տեր, հայրական ծոցից իջնելո՞ւ և սուրբ կույս Մարիամից մարմնանալո՞ւ:

Հիշիր, ամենօրհնյալ Տեր, իբրև մարդ քո շրջելը մեղավոր մարդկանց մեջ:

Հիշիր, ամենասուրբ Տեր, քո մկրտվելը Հորդանանում Հովհաննեսի ձեռքով:

8. ԱՂԱԽԹՔ ԱՌՏԵՐՆ ՄԵՐ ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍ

Գ ա՛ռն Աստուծոյ, Տէ՛ր իմ եւ Աստուած՝ Յիսուս Քրիստո՛ս, որ զենար ի վերայ սուրբ խաչին եւ բարձեր զմեզս աշխարհի. մեղուցեալ ծառայս քո եւ ծանրաբեռնեալս ամենայն յանցանաւք՝ անկանիմ առաջի քո եւ աղաչեմ զքեզ, Տէ՛ր իմ եւ Աստուած իմ, ողորմեա՛ ինձ՝ մեղաւորիս, որպէս ողորմեցար համարէն աշխարհի, զի դո՛ւ ես յոյս եւ լոյս աշխարհի, ճանապարհ եւ ճշմարտութիւն եւ կեանք: Զմահացեալս մեղաւք ծառայս քո, որ կամ առաջի անոխակալ մարդասիրութեանդ քո, եւ զանաւրինեալս յանցանաւք՝ մի՛ անտես առներ, այլ ողորմեա՛ ինձ վասն ամենայն տնաւրինական կրից քոց, որոց տարար համբերութեամբ բազմաւ:

Յիչեա՛, ամենակեցոյց Տէ՛ր, զիջումն քո ի հայրական ծոցոյն եւ զմարմնանալն ի սրբոյ Կուսէն Մարիամայ:

Յիչեա՛, ամենաւրհնեալ Տէ՛ր, զշրջելն քո իբրեւ զմարդ՝ ի մէջ մեղաւորաց մարդկան:

Հիշի՛ր, ամենագետ Տեր, դպիրներից ստացած
նախաստիճքն ու փորձանքները՝ փարիսեցիներից:

Հիշի՛ր, կանխատես Տեր, Հուդայից մատնվելն
ու քահանաներից ծաղրվելը:

Հիշի՛ր, ամենագոր Տեր, պարտեզում բռնվելն
ու կապկապվելը խուժանից:

Հիշի՛ր, ամենակարող Տեր, Կայիափայի առջև
լինելն ու Աննայից հարցաքննվելը:

Հիշի՛ր, անոխակալ Տեր, ծառայից ապտակ-
վելն ու կատաղիների կոռուփը:

Հիշի՛ր, Աերողամիտ Տեր, երբայեցոց թուքն ու
ծեծելը եղեգնով:

Հիշի՛ր, արքաների արքա, Պիղատոսի ատյա-
նում կապանքներով կանգնելն ու նրանից գանա-
հարվելը:

Հիշի՛ր, անմատչելի լույս, կարմիր քղամիդն ու
փշե պսակը:

Հիշի՛ր, անհիշաչար Տեր, այն ժամը, երբ ուսիդ
սոսար կենսաբեր խաչափայտը:

Հիշի՛ր, բարձրյալ, քո բարձրանալը կենդա-
նարմատ փայտին և գամերով ամրանալը:

Հիշի՛ր, մի՛ սոռանար ծարավից Աեղվելը և լեղի
ու քացախ ճաշակելը:

*Յիշեա՛, ամենասուրբ Տէ՛ր, զմկրտիլն քօ ի
Յորդանան ի Յովհաննէ:*

*Յիշեա՛, ամենագէտ Տէ՛ր, զդսրովանսն ի
դպրացն եւ զփորձանսն ի փարիսեցւոցն:*

*Յիշեա՛, յառաջատես Տէ՛ր, զմատնիլն ի
Յուդայէ եւ զքամահիլն ի քահանայիցն:*

*Յիշեա՛, ամենագաւր Տէ՛ր, զըմբռնիլն ի
պարտիզիլն եւ զձեռնակապիլն ի խուժանէն:*

*Յիշեա՛, ամենակարող Տէ՛ր, զկալն առաջի
Կայիափայի եւ զհարցումն ի յԱննայէ:*

*Յիշեա՛, անոխակալ Տէ՛ր, զապտակն ի ծա-
ռայէն եւ զկռուփն ի կատաղեացն:*

*Յիշեա՛, երկայնամիտ Տէ՛ր, զթուքն ի յԵբ-
րայեցւոցն եւ զծեծն եղեգամբ:*

*Յիշեա՛, արքա՛ արքայից, զկապանաւք
կանգնիլն յատենին Պիղատոսի եւ զգանիլն ի
նմանէ:*

*Յիշեա՛, անմատոյց լո՛յս, զքղամիդն կար-
միր եւ զպսակն փշեղէն:*

*Յիշեա՛, անյիշաչար Տէ՛ր, զժամն զայն, յոր-
ժամ բարձեր զխաչափայտն կենսաբեր ու-
սովդ:*

*Յիշեա՛, բարձրեա՛լ, զբարձրանալն քօ ի վե-
րայ կենդանարմատ փայտիլն եւ զպարապն-
դիլն բեւեռաւք:*

Հիշի՛ր, մի՛ մոռանար «Էլի, Էլի» ձայնը, և զիմվորից խոցվելը:

Հիշի՛ր, մի՛ մոռանար վարդագույն սուրբ արյանդ հոսելը և աստվածացած գլխիդ խոնարհվելը:

Հիշի՛ր, կենդանիդ հավիտենից, եռօրյա թաղումն ու աստվածորեն հարություն առնելը և հրաշափառորեն համբարձվելը:

Հիշի՛ր, հիշի՛ր կորսվածիս, հիշատակդ հավիտենից, քանի որ մեղավորիս համար հանձն առար այս ամենը, բոլորագութ Տեր:

Արդ, այս ամենն ունեմ քո առջև միջնորդ ու բարեխոս, բազումողորմ, ողորմի՛ր ինձ և թո՛ղ իմ բոլոր հանցանքները և սրբիդ մեղքերից, ազատի՛ր գեհեմի անվախճան վշտերից և ինձ տեղ տուր քո արքայության մեջ, չէ՛ որ դու մարդասեր Տեր ես: Եվ քեզ Հոր և Սուրբ Հոգու հետ վայել է փառք, իշխանություն և պատիվ այժմ և միշտ և հավիտյանս հավիտենից. ամեն:

Յիշեա՛, մի՛ մոռանար զպասքումն ծարաւոյն եւ զճաշակ լեղւոյն եւ քացախին:

Յիշեա՛, մի՛ մոռանար զձայնն «Էլի, Էլի» [Մատթ. ԻԷ. 46, Մրկ. ԺԵ. 34] եւ զխոցումն ի զինուորէն:

Յիշեա՛, մի՛ մոռանար զհոսումն վարդագոյն սուրբ արեանդ եւ զխոնարհիլն աստուածացեալ զլիսոյդ:

Յիշեա՛, կենդանիդ յաւիտենից՝ զթաղումն երեքաւրեայ եւ զյարուլթիւնն աստուածապէս եւ զհամբարձումն հրաշափառապէս:

Յիշեա՛, յիշեա՛, յիշատակդ յաւիտենից, զկորուսեալս, քանզի վասն մեղաւորիս յանձն առեր զայս ամենայն, ամենագուլթ Տէ՛ր:

Արդ, զայս ամենայն ունիմ առ քեզ միջնորդ եւ բարեխաւս, բազումողորմ, ողորմեա՛ ինձ եւ թո՛ղ զամենայն յանցանս իմ, եւ սրբեա՛ ի մեղաց. ազատեա՛ յանվախճան վշտաց գեհենին եւ տու՛ր ինձ տեղի յարքայուլթեանդ քում, զի դու ես մարդասէր Տէր: Եւ քեզ ընդ Հաւր եւ ընդ Հոգւոյն Սրբոյ վայել է փառք, իշխանուլթիւն եւ պատիւ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

(ՀԱՎԵԼՈՒՄ)

...Քաղցր և անոխակալ, և թող իմ մեղքերը, որ գործել եմ՝ կամա թե ակամա, գիտությամբ թե անգիտությամբ, և հանի՛ր ինձնից քարեղեն սիրտը, և տուր մարմնեղեն սիրտ, և Սուրբ Հոգիդ մի՛ հանիր ինձնից: Հեռացրո՛ւ ինձ ամեն տեսակ չար գործերից, որ դու ատում ես, և ինձ մոտեցրո՛ւ բարի գործերի, որ դու սիրում ես՝ գնալու քո աստվածային պատվիրանների: Որովհետև թեպետ քո առջև օրըստօրե բազմացրի իմ մեղքերը, բայց դու իմ բազում մեղքերին համարժեք մի՛ տուր ինձ և իմ անօրինության համաձայն մի՛ հատուցիր ինձ, քանի որ ես կալ եմ, իսկ դու՝ իմ ստեղծիչը, ես քո ձեռքի գործն եմ: Մեղա, անօրինացա և մատնվեցի անօրեն թշնամու ձեռքը, և շեղեցի ոտքերս քո ուղիղ շավիղներից, և սիրտս չերկնչեց քեզնից: Եվ այժմ, Տեր իմ և Աստված և Փրկիչ Հիսուս Քրիստոս, իսպառ մի՛ թող քո ձեռքից [ինձ, որ] քո սուրբ արյան գինն եմ: Որովհետև թեպետ ես իմ չար գործերով բարկացրի քո սուրբ անունը, և ողորմած ու անբեկանելի Աստծուդ բարկացրի աշ-

[ՅԱԻԵԼՈՒՄ]

...Քաղցր եւ անոխակալ, եւ թո՛ղ ինձ զմեղս իմ, զոր գործել եմ՝ զկամայն եւ զանկամայն, զգիտութեան եւ զանգիտութեան, եւ հա՛ն յիսնէ զսիրտ քարեղէն, եւ տո՛ւր ինձ սիրտ մարմնեղէն, եւ զՀոգիտ Սուրբ մի՛ հաներ յինէն: Հեռացո՛ զիս յամենայն չար գործոց, զոր դու ատես, եւ մերձեցո՛ զիս ի գործս բարիս, զոր դու սիրես՝ գնալով յաստուածային պատուիրանս քո: Զի թեպէտ եւ ես բազմացուցի զմեղս իմ աւր ըստ աւրէ առաջի քո, բայց դու մի՛ ըստ բազում մեղաց իմոց արասցես ինձ, եւ մի՛ ըստ անաւրէնութեան իմում հատուցաներ ինձ, զի ես կալ եմ, եւ դու՝ ստեղծիչ իմ, եւ գործք ձեռաց քո եմ: Մեղայ, անաւրինեցայ եւ մատնեցայ ի ձեռս անաւրէն թշնամոյն, եւ խոտորեցի զոտս իմ յուղեղ շաւղաց քոց, եւ զսիրտս իմ չերկնչել ի քէն: Եւ արդ, Տէ՛ր իմ եւ Աստուած, եւ փրկի՛չ Յիսուս Քրիստոս, մի՛ թողուր ի սպառ ի ձեռաց քո զգինս սուրբ արեան քո, զի թեպէտ եւ ես բարկացուցի իմ չար գործաւքս զսուրբ անունդ քո, եւ զողորմած եւ զանբարականալի Աստուածդ ի բար-

խարհի վրա իմ չար գործերով ու անառակ վարքով, և ընկա նրանց ոտքի տակ, որ քո անունը չկանչեցին, բայց քեզ մոտ ընկա արգանդից ավազանի, և օտար աստվածներ չկան: Դու ես իմ հայրը, Հիսուս Քրիստոս, և բարիքներ տվող, և իմ մեղքերը քավող. հեռացրո՛ւ ինձնից մեղքի աղտն ու հիվանդությունները, քեզ եմ դիմում օր ու գիշեր՝ մեղա երկնքի և քո առջև: Աստված, քավի՛ր ինձ՝ մեղավորիս, բա՛ց արա դուռը, ինչպես բացիր դրախտի դուռն ավազակին, և ինձ տո՛ւր անանց անդությունների, հստակ հայցումով ու մաքուր մտածությամբ և առաքիճաչան գործով, սուրբ սրտով և հաստատուն հավատով սպասավորել քո սրբարար սեղանին: Եվ մի՛ նայիր անարժանությանս, որ քո առջև եմ ամոթալից մեղապարտ անձամբ, քանի որ դու գիտես իմ հանցանքը, որ քննում ես բոլորի սրտերն ու երիկամները, և իմ մեղքերի հաճախությունը չեմ կարող քեզնից թաքցնել, որովհետև ծածկագետ ես: Այո՛, աղաչում եմ քեզ, մարդասեր, քաղցր և անխակալ, Անողամիտ և բազումողորմ, եթե բոլոր սրբերին քո առջև բարեխոս չունենայինք, չէինք կարող աղաչել քեզ: Բայց առավել բարեխոս ու-

կուլթիւն շարժեցի ի վերայ աշխարհի՝ իմ չար գործաւքս եւ անառակ վարիւքս, եւ կոխան եղէ այնոցիկ, որ զանուն քո ոչ կարգացին, սակայն ի քեզ անկայ յարգանդէ աւազանին, եւ ո՛չ գոյ աստուածս աւտարս: Դու ես Հա՛յր իմ, Յիսո՛ւս Քրիստոս, եւ տուի՛չ բարեաց, եւ քաւի՛չ մեղաց իմոց, մերժեա՛ յինէն զաղտ մեղաց եւ զհիւանդութիւնս, առ քեզ կարգամ զաւր Հանապազ՝ մեղայ յերկինս եւ առաջի քո: Աստուա՛ծ, քաւեա՛ զիս՝ զմեղաւորս, բա՛ց ինձ զգուռն, որպէս բացեր աւազակին զգուռն դրախտին, եւ տո՛ւր ինձ առանց նենգութեանց, եւ յիստակ Հայցուածով եւ մաքուր խորհրդով, եւ առաքինաջան գործով, զսուրբ սրտիւ եւ Հա[ս]տատուն Հաւատով սպասաւորել սրբարար սեղանոյ քո: Եւ մի՛ Հայիր յանարժանութիւնս իմ, որ ամաւթալից կամ առաջի քո մեղապարտ անձամբ, քանզի դու գիտես զյանցանս իմ, որ քննես զսիրտս եւ զերկկամունս ամէնեցուն, եւ զյաճախութիւն մեղաց իմոց ի քէն ո՛չ կարեմ թաքուցանել, զի ծածկագէտ ես: Այո՛, աղաչեմ զքեզ, մարդասէ՛ր, քա՛ղցր եւ անխակալ, երկայնամիտ եւ բազումողորմ, զի էթէ զամենայն սուրբս ո՛չ ունէաք առ քեզ բարեխաւս, ո՛չ կարէաք ա-

Անմ քեզ մոտ քո կամավոր տնօրինական խոր-
հուրդը, որ ինձ՝ մեղավորիս համար կատարեցիր
կամովին ...

*դաչել զքեզ, այլ առաւել ունիմ առ քեզ բարէ-
խաւս զքո կամաւոր տնաւրինական խոր-
հուրդն, զոր կամաւորաբար կատարեցեր
վասն իմ մեղաւորիս...*

9. ԱՂՈԹՔ ՍՈՒՐԲ ԱՍՏՎԱԾԱԾՆԻՆ

Աստվածածի՛ն, Քրիստոսի մայր և Հոր Միածնի ծնող, անեծքները վերացնող և մարդկային ցեղի պարծանք, Հորը հաշտեցնող արարածներիս հետ, կույսերի թագ ու պսակ և համարձակ բարեխոս մեղավորների համար: Ամեն ինչով մեղավորս ընկնում եմ քո առջև և աղաչում իբրև նույն ինքը՝ քեզնից մարմնացածը, բարեխոսի ինձ համար Բան Աստծու առջև, որին ծնեցիր մարմնով, որին կերակրեցիր՝ բուլորի և բուլոր կեանքով: Ինձ համար աղաչիր քո անդրանիկին, կանգնի՛ր նրա առջև՝ սուրբ ստիճաներդ ցույց տալով, նրա առջև միջնորդ ու բարեխոս դարձրու իր մանկությունը, կաթով սնվելը որպես մանուկ, ուսիդ առնելը, գրկով գոցվելը, շրթներով համբուրելը, ողջագուրելն իբրև մանկան, քո գնալ-գալը նրա հետ Եգիպտոս և Նազարեթ և ամենուր, նրա համար տրտմությամբ տառապելը չարչարանքի ժամին, քեզ Հովհաննեսին հանձնարարելը, երբ խաչի վրա վշտով գամված էր, և քո դառն արտասուքը, որ վտակի պես հեղում էիր, երբ տեսար նրան խաչի վրա վտանգված: Քանի

9. ԱՂԱԻԹՔ ԱՌ ՍՈՒՐԲ ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆԻՆ

Աստուածածի՛ն, մա՛յր Քրիստոսի և ծնո՛ղ միածնին Հաւր, բարձո՛ղ անխժից և պարծանք ազգի մարդկան, յերկնային զաւրացն երանեալ և ի հողեղինացս աւրհնաբանեալ, միջնո՛րդ Աստուծոյ և մարդկան և հաշտարա՛ր Հաւր ընդ արարածս, թա՛գ և պսակ կուսից և համարձակ բարեխաւս վասն մեղաւորաց, մեղուցեալս յամենայնի անկանիմ առաջի քո և աղաչեմ իբրև զնոյն ինքն զմարմնացեալն ի քէն, բարեխաւսեա՛ վասն իմ առ Բանն Աստուած, զոր ծնար մարմնով, զոր կերակրեցեր՝ զկերակրիչն ամենայնի և ամենայն կենդանեաց: Աղաչեա՛ վասն իմ զանդրանիկն քո, կա՛ց կանգուն առաջի նորա ցուցմամբ սուրբ ստեանցդ, կացո՛ առաջի նորա միջնորդ և բարեխաւս զմանկութիւն իւր, զկաթամբ սնանիլն որպէս մանուկ, զուսով բառնիլն, զգրկաւք գգուիլն, զշրթամբք համբուրիլն, զողջագուրելն որպէս տղայ, զերթեւեկելն քո ընդ նմա յԵգիպտոս և ի Նազարէթ և յամենայն տեղիս, զտրտմութեամբ տառապիլն վասն դորա ի ժամ չարչարանացն, զյանձ-

որ մատնվեց դատաստանի՝ տառապում էիր կսկիծով չարաչար տանջանքների համար, սաստիկ ծարավելում, լեղի ու քացախ ճաշակելում, քրքմնագույն արյան իջնելը տեսնելով, խաչից արձաններ կ մարմինն իջեցնելիս, դիագարդած սուրբ գերեզման դնելիս:

Աղաչում եմ քեզ, Լույսի մայր, ինձ համար մեղքի թողություն խնդրիր, նրա առջև դիր աղերս ու աղաչանք՝ [հիշեցնելով] նրա կրած չարչարանքները, որ ինձ համար կրեց բարերարն ու մարդասերը: Սուրբ կույս, հիշեցրո՛ւ այսքան չարչարանքս, որ թերևս ողորմի և ներե բազմամեղիս, և ջնջե իմ հանցանքի գիրը, և իր անմեղ մատով ու սուրբ արյունով դրոշմե դեգերածիս անվախճան կյանքի մատյանում, իր բոլոր սրբերի մոտ, որ նրանց հետ փառավորեմ ամենասուրբ Երրորդությունը՝ Հորը, Որդուն և Սուրբ Հոգուն այժմ և միշտ և հավիտյան հավիտենից. ամեն:

նարարութիւնն քո առ Յովհաննէս՝ յորժամ հեղուսեալ կայր վշտաւք ի վերայ խաչին, զդառն արտասուք քո, զոր վտակաւրէն հեղուիր՝ յորժամ տեսանէիր զնա վտանգեալ ի վերայ խաչին: Վասն որոյ մատնի ի դատաստան՝ տառապէիր կսկծակոծ, վասն չարաչար չարչարանացն, վասն սաստիկ ծարաւմանն, վասն ճաշակման լեղւոյն եւ քացախին, վասն տեսանելոյն զքրքմատեսակ արիւնն իջեալ, վասն իջուցանելոյն ի խաչէն արիւնազանգ մարմնովն, վասն դիագարդիկ դնելոյն ի սուրբ գերեզմանն:

Աղաչեմ զքեզ, Մայր լուսոյ, հայցեա՛ վասն իմ զթողութիւն մեղաց, դի՛ր աղերս աղաչանաց առաջի նորա զամենայն կիրս չարչարանացն իւրոց, զի վասն իմ կրեաց բարերարն եւ մարդասէրն: Յիշեցո՛, սուրբ կո՛յս, զայսքան չարչարանքս, զի թերեւս ողորմեսցի եւ ներեսցէ բազմամեղիս, եւ ջնջեսցէ զձեռագիր յանցանաց իմոց, եւ իւրով անմեղ մատամբն եւ սուրբ արեամբն դրոշմեսցէ զգեգերեալս ի դպրութիւն կենացն անվախճանից առ ամենայն սուրբս իւր, զի ընդ նոսին փառաւորեցից զամենասուրբ գերրորդութիւնն՝ զՀայր եւ զՈրդի եւ զՍուրբ Հոգի. այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

10. ԱՂՈԹՔ ՄԵՐ ՏԵՐ ՀԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍԻՆ

Ռան լույսի, և կյանքի ճշմարիտ ճանապարհ, հավերժ կենդանի Քրիստոս Աստված, դու ես լույսի դուռ և բխումն ողորմության, դու ես քաջ հովիվ և մոլորյալներից դարձնող, դու ես մեղքերը ներող և հանցանքները քավող: Քո հանցավոր ծառաս և բազմամեղս խնդրում եմ քո առատ ողորմությունից՝ մի՛ հիշիր իմ առաջին մեղքերը, այլ միջիններով ու վերջիններով վերացրու ինձնից: Սրբի՛ր ինձ սրբարար քո զորությանը և ազատի՛ր անթիվ հանցանքներիցս, մաքրիր ինձ խղճմտանքիցս և արձակիր մեղքի կապերից: Թո՛ղ ինձ իմ պարտքերը, ինչպես թողիր անդամալույծին, և արդարացրու՝ ինչպես մաքսավորին, փրկիր ինձ աններելի տանջանքից և մոլորյալիս մտքում քո սիրելիների խորանները, որպեսզի և ես նրանց հետ փառավորեմ քեզ Հոր և Սուրբ Հոգուդ հետ այժմ և միշտ և հավիտյանս հավիտեանից. ամեն:

10. ԱՂԱԻԹՔ ԱՌՏԷՐՆ ՄԵՐ ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍ

Ռահ լուսոյ եւ ճշմարիտ ճանապարհ կենացն, յաւիտենից կենդանիդ Քրիստոս Աստուած՝, դու ես դուռն լուսոյ եւ բղխումն ողորմութեան, դու ես հովիւ քաջ եւ դարձուցիչ մոլորելոց, դու ես թողիչ մեղաց եւ քաւիչ յանցանաց: Յանցաւոր ծառայս քո եւ բազմամեղս խնդրեմ յառատ ողորմութենէ քումմէ՝ մի՛ յիշեր զմեղս իմ զառաջինսն, այլ հանդերձ միջնովքն եւ վերջնովքն վերացո՛ յինէն: Սրբեա՛ զիս սրբարար զաւրութեամբդ եւ ազատեա՛ յանթիւ յանցանացս, մաքրեա՛ զիս ի խղճէ մտացս եւ արձակեա՛ ի կապից մեղաց, եւ ազատեա՛ անվախճան տանջանաց: Թո՛ղ ինձ զպարտիս իմ, որպէս թողեր անդամալուծին, եւ արդարացո՛ իբրեւ զմաքսաւորն, զերծո՛ զիս յաններելի տանջանացն եւ մո՛յծ զմոլորեալս ի խորանս սիրելեաց քոց, զի եւ ես ընդ նոսին փառաւորեցից զքեզ ընդ Հաւր եւ ընդ Հոգւոյդ Սրբոյ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

11. ԱՂՈԹՔ ՄԵՐ ՏԵՐ ՀԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍԻՆ

Նայի՛ր, Տե՛ր, քաղցրությամբ դառնացնողիս, Տե՛ր իմ և Աստված իմ, Հիսուս Քրիստոս: Մի՛ բարկանա ինձ վրա, Տե՛ր իմ, իմ բազում մեղքերի համար, և մի՛ մերժիր իսպառ քո ձեռքի գործիս. ինձ չհասնի անոխակալիդ ցասումը, և մի՛ անտեսիր տարակուսածիս, Տե՛ր անբող և անհիշաչար: Հիշի՛ր, մարդասեր, մեղքով վտանգվածիս և ողորմությամբ պատիր վիրավորվածիս խոցերը, քանի որ մեղքի կապանքները պատեցին ինձ, և հանցանքի բազմությունը պաշարեց ինձ: Օգնությա՛ն հասիր կործանվածիս և փրկիր մեղքից բռնվածիս, որից դողում եմ, դժոխքի դառնությունից փրկի՛ր ինձ, Տե՛ր իմ, և սարսում եմ անշեջ հրից, պահի՛ր ինձ՝ եղկելիիս, Աստված իմ. մեղքով աղտեղվածիս մաքրիր, Տե՛ր իմ, և ինձ միացրու ի սկզբանե սրբերին, Աստված իմ. և մեղքերից խփվածիս հրավիրիր երկնքի անճառ արքայությունը՝ քո սուրբ անվան կամա-

11. ԱՂԱԽԹՔ ԱՌ ՏԷՐՆ ՄԵՐ ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍ

Նայեա՛, Տէ՛ր, քաղցրութեամբ առ դառնացուցիչս, Տէ՛ր իմ եւ Աստուած իմ, Յիսուս Քրիստոս: Մի՛ բարկանար ինձ, Տէ՛ր իմ, վասն բազում մեղաց իմոց, եւ մի՛ մերժեր ի սպառ զգործս ձեռաց քոց. մի՛ հասցէ ի վերայ իմ ցասումն անոխակալիդ, եւ մի՛ անտես արասցես զտարակուսեալս, Տէ՛ր երկայնամիտ եւ անյիշաչար: Յիշեա՛, մարդասէ՛ր, զվտարանդեալս մեղաւք եւ պատեա՛ ողորմութեամբ զվէրս վիրաւորելոյս, քանզի տոռունք մեղաց պատեցան զինեւ, եւ հոյլք յանցանաց պաշարեցին զիս: Հա՛ս յաւգնութիւն կործանելոյս եւ փրկեա՛ զխաղբակեալս ի մեղաց, յորմէ՛ դողամ, ի դառնութենէ՛ դժոխոցն ապրեցո՛ զիս, Տէ՛ր իմ. եւ յորմէ՛ սարսեմ՝ յանշէջ հրոյն, պահեա՛ զիս զեղկելիս, Աստուած իմ. զմեղաւք աղտեղեալս սրբեա՛, Տէ՛ր իմ, եւ ի սկզբանէ՛ սրբոցն մասնակից արա՛ զիս, Աստուած իմ. եւ զհարուածեալս ի մեղաց՝ հրաւիրեա՛ յան-

րարների մոտ, որ նրանց հետ փառավորեմ ամենազոր տերությանդ հավիտյան հավիտենից. ամեն:

Ճառ երկնից յարքայութիւնդ՝ առ կամարարս անուանդ քում սրբոյ, զի ընդ նոսին փառաւորեցից զամենազաւր տէրութիւնդ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

12. ԱՂՈԹՔ ՄԵՐ ՏԵՐ ՀԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍԻՆ

Երկնայի՛ն Թագավոր, որ մի մեղավորի գյուտով ուրախացրիր Հորն ու Հոգուն՝ հրեշտակների հետ, մի՛ ուշացրու ինձ քո ողորմության գուրջը, գտի՛ր անդունդների խորքում մեղքով կորսվածիս և ուրախություն արա երկնավորներիդ բարձունքում, կանգնեցրու մեղքով գլորվածիս, սրբի՛ր աղտեղվածիս, դարձրո՛ւ մոլորածիս: Ինձ մի՛ թող գնալ իմ կամքով, որ ինձ չտիրեն բոլոր մեղքերս: Խնդրում եմ, Տեր, հայցում եմ, բախում, ինձ համար բա՛ց, Տեր, քո ողորմության դուռը: Չկորչի և զուր չանցնի այնքան չարչարանքդ ինձ համար, որ կրեցիր Գողգոթայում՝ խաչը, գամերը, ծարավը, լեղին, քացախը, տեգի հարվածները, արյանդ հեղումը, ահավոր ձայնը, ուժգին գոչումը, «Էլի, Էլի» բարբառումը, մահ մյուս բոլոր վշտերը, որ կրեցիր կորուսյալիս համար: Որի առթիվ քեզ մոտ միջնորդ ու բարեխոս ունեմ փրկարար տնօրինության կրածները. փրկի՛ր մեղուցյալիս գեհեմի սպառնալիքներից և [ինձ]՝ անեղիդ արյան գնիմ լույսի առագաստ

12. ԱՂԱԻԹՔ ԱՌ ՏԷՐՆ ՄԵՐ ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍ

Երկնաւոր թագաւոր, որ վասն գիւտի միոյ մեղաւորի՝ զՀայր եւ զՀոգի հանդերձ հրեշտակաւքն ուրախացուցեր, ապա մի՛ յապաղեցուցես յինչն զգուլթ ողորմութեան քո. գի՛տ զկորուսեալս մեղաւք ի խորս անդնդոց եւ արա՛ խրախուլթիւն ի բարձունս երկնաւորացդ, կանգնեա՛ զգլորեալս յանցանաւք, յարո՛ գանկեալս ի մեղս, լուսաւորեա՛ զխաւարեալս, սրբեա՛ զաղտեղեալս, դարձո՛ զմոլորեալս: Մի՛ թողուր գիս ի կամս անձին իմոյ գնալ, զի մի՛ տիրեսցեն ինձ ամենայն մեղք իմ: Խնդրեմ, Տէ՛ր, հայցեմ եւ բախեմ, բա՛ց ինձ, Տէ՛ր, զդուռն ողորմութեան քո: Մի՛ ընդ վայր եւ ի զուր լիցի այնքան աշխատուլթիւնդ վասն իմ, զոր կրեցեր ի Գողգոթա՝ խաչն, բեւեռքն, ծարաւն, լեղին, քացախն, հարուածք տիգին, հեղումն արեանդ, ձայնն ահաւոր, գոչումն ուժգին, բարբառն «Էլի, Էլի», նա եւ ա՛յլ ամենայն վիշտքն, զոր կրեցեր վասն կորուսելոյս: Վասն որոյ միջնորդ եւ բարեխաւս ունիմ առ քեզ զփրկարար տնաւրէնութեան զկիրսն,

հասցրու, որ բոլոր սրբերի հետ փառավորեմ քեզ
Հոր և Սուրբ Հոգուդ հետ, այժմ և միշտ և հավիտ-
յանս հավիտենից. ամեն:

*Վերկեա՛ զմեղուցեալս ի սպառնալեաց գեհե-
նոյն եւ հանգո՛ զգինս արեան անեղիդ յերկ-
նային առագաստն լուսոյ, զի ընդ ամենայն
սուրբս փառաւորեցից զքեզ ընդ Հաւր եւ ընդ
Հոգւոյդ Սրբոյ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս
յաւիտենից. ամէն:*

13. ԱՂՈԹՔ ՏԵՐ ԱՍՏԾՈՒՆ

Ցավագնաձ սնեղքով և սնեղքերի ու հան-
ցանքների քավություն ցանկացողս
խնդրում եմ քեզ, բարերար և բարեգութ Տեր, հա-
վետ մի՛ բարկանա իմ դեմ, բարերա՛ր, իմ բազում
սնեղքերի համար և իսպառ մի՛ զայրանա սնեղքով
ցնորվածիս, ներողամիտ Տեր: Հիշի՛ր, որ հեշտ
տապավոդ մարմին եմ, երևացող պատրանքնե-
րը խաբեցին պակասամիտիս, և չարիքի ցան-
կությունը կուրացրեց հոգուս աչքերը. մոռացա քո
գութն իմ նկատմամբ և վատնեցի քո ողորմության
պարգևները, վանեցի քո անմահարար սերը և ար-
համարհեցի Արարչիդ խնամակալությունը, շեղ-
վեցի քո օրենքներից, Տե՛ր, և ապատամբեցի հզո-
րիդ պատվիրանների դեմ: Դրա համար սերժեցիր
սնեղուցյալիս և վար զարկիր ներքև ընթացողիս:
Չկա ուրիշ տեղից ինձ փրկություն բացի քեզնից,
իմ Տեր: Դու ստեղծեցիր ինձ, դի՛ր քո ձեռքը վի-
րավորված ոգուս վրա. սնեղա քեզ, փրկությունը
հավիտենից, մի՛ շրջիր երեսդ ինձնից և բարկութ-
յամբ մի՛ շեղվիր քո անպիտան ծառայից: Յո՛ւց
տուր երեսդ [ինձ]՝ քո ծառային և քա՛ղցր նայիր
ամենատես աչքովդ, փրկի՛ր եղկելիիս հավերժա-

13. ԱՂԱԻԹՔ ԱՌ ՏԷՐ ԱՍՏՈՒԱԾ

Ցաւազնեալս մեղաւք եւ ցանկորդեալս
քաւութեան մեղաց եւ յանցանաց,
խնդրեմ ի քէն, Տէ՛ր բարերար եւ բազմագութ,
մի՛ յաւիտեան բարկանար ինձ, բարերա՛ր,
վասն բազում մեղաց իմոց. եւ մի՛ ցանգ ցաս-
նուր ցնորելոյս ի մեղս, երկայնամիտ Տէ՛ր: Յի-
շեա՛, զի մարմին եմ դիւրագլոր, պատրանք ե-
րեւելեացս խաբեցին զպակասամիտս, եւ ցան-
կութիւնն չարեաց կուրացոյց զաչս հոգւոյս.
մոռացայ զգութն քո որ առ իս եւ վատնեցի
զպարգեւս ողորմութեան քո, յետս հարի զան-
մահարար սէր քո, եւ արհամարհեցի զխնա-
մակալութիւն արարչիդ, հետեցի յաւրինաց
քոց, Տէ՛ր, եւ ապատամբեցի ի պատուիրանաց
հզաւրիդ: Վասն այսորիկ մերժեցեր զմեղու-
ցեալս եւ ընդ վայր հարեր զվայրազնացս, այլ
չիք ուստեք փրկութիւն իմ բայց ի քէն, Տէ՛ր
իմ: Դու ստեղծեր զիս, դի՛ր զձեռն քո ի վերայ
վիրաւորեալ ոգւոյս. քեզ մեղայ, փրկութի՛ւնդ
յաւիտենից, մի՛ դարձուցաներ զերեսս քո յի-
նէն, եւ մի՛ խոտորիր բարկութեամբ յանպի-
տան ծառայէս: Երեւեցո՛ զերեսդ քո ի ծառայս

կան հրից և ազատի՛ր բորբոք հրից: Տարակուսածիս արժանի արա հասնելու անանց փառքին և փառաբանելու ամենագոր տերությանդ հավիտյանն հավիտենից. ամեն:

քո, եւ քաղցր հայեա՛ց առ իս ամենատես աշաւքդ. փրկեա՛ զաշխարհելիս ի հրոյն յաւիտենից եւ ազատեա՛ ի բորբոքեալ բոցոյն: Արժանացո՛ զտարակուսեալս անանց փառացն հանդիպել եւ փառաւորել զամենազաւր տէրութիւնդ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

14. ԱՂՈԹՔ ՄԵՐ ՏԵՐ ՀԻՍՈՒՍ ԹՐԻՍՏՈՍԻՆ

Իմ հույս Հիսուս Քրիստոս, քե՛զ եմ հույս տաժում, և աղաչում եմ, որովհետև շատ եմ իմ հանցանքները ծովի ավազներից, երկնքի աստղերից ավելի, անթիվ, քան ալիքները, որ շարժվում են ծովում: Ահա ցույց կտամ մեղքերս և անօրինությունս, որ թաքցրի քեզնից, մեղա, Տե՛ր, մեղա, և անօրինությունս ինքս գիտեմ:

Մի՛ հիշիր իմ մեղքերը, Տե՛ր իմ, Տ՛եր, և իմ ամբարշտությունը մի՛ հաշվիր, Աստված իմ, Աստվա՛ծ:

Ըստ իմ անզգայության՝ մի՛ գանահարիր, Տե՛ր իմ, Տե՛ր, և մի՛ հատուցիր՝ ըստ իմ գործերի, Աստված իմ, Աստվա՛ծ:

Մի՛ մտիր դատաստան ինձ՝ ծառայիդ հետ, Տե՛ր իմ, Տե՛ր, և մի՛ դատիր ինձ դառն դատաստանով, Աստված իմ, Աստվա՛ծ:

Կշռելու մի՛ դիր մեղքիս ծանրությունը, Տե՛ր իմ, Տե՛ր, և մի՛ փնտրիր թիվը անհամար հանցանքներիս, Աստված իմ, Աստվա՛ծ:

Հարցուփորձելով մի՛ զարհուրեցրու ինձ, Տե՛ր

14. ԱՂԱԻԹՔ ԱՌՏԷՐՆ ՄԵՐ ՅԻՍՈՒՍ ԹՐԻՍՏՈՍ

Իքեզ յուսամ, Քրիստո՛ս Յիսուս, յո՛յս իմ, եւ աղաչեմ, քանզի բազում են յանցանք իմ առաւել քան զաւազ ծովու, բազում քան զաստեղս երկնից, անթիւ քան զալիս որ շրջի ի ծովու: Ահա զմեղս իմ ցուցից քեզ, եւ զանաւրէնութիւնս իմ ոչ ծածկեցից ի քէն, մեղայ Տէ՛ր, մեղայ, եւ զանաւրէնութիւնս իմ ես ինձէն գիտեմ:

Մի՛ յիշեր զմեղս իմ, Տէ՛ր իմ Տէր, եւ մի՛ զամբարշտութիւնս իմ համարիր, Աստուա՛ծ Աստուած իմ:

Մի՛ ըստ անզգամութեան իմոյ դաներ զիս, Տէ՛ր իմ Տէր, եւ մի՛ հատուցաներ ինձ ըստ գործոց իմոց, Աստուա՛ծ իմ Աստուած:

Մի՛ մտաներ ի դատաստան ընդ ծառայիս քո, Տէ՛ր իմ Տէր, եւ մի՛ դառն դատաստանաւ դատեր զիս, Աստուա՛ծ Աստուած իմ:

Մի՛ դներ ի կշիռ զծանրութիւն մեղաց իմոց, Տէ՛ր իմ Տէր, եւ մի՛ խնդրեր համար անթիւ յանցանաց իմոց, Աստուա՛ծ Աստուած իմ:

Մի՛ հարցափորձ քննութեամբ զարհուրե-

իմ, Տե՛ր, և մանրամասն մի՛ քննիր իմ գաղտնիք-
նեքը, Աստվա՛ծ իմ, Աստվա՛ծ:

Ահեղ ատյանում մի՛ հրապարակիր իմ գաղտ-
նիքները, Տե՛ր իմ, Տե՛ր, և սաստելով մի՛ սպառնա
ինձ, Աստվա՛ծ իմ, Աստվա՛ծ:

Ինձ մի՛ ասա. «Ծառա չար և վատ», Տե՛ր իմ,
Տե՛ր, և մի՛ հրամայիր հրե կապանքներով կապել
ձեռքերս ու ոտքերս, Աստվա՛ծ իմ, Աստվա՛ծ:

Ինձ մի՛ գցիր բորբոք բոցի մեջ, Տե՛ր իմ, Տե՛ր, և
ծանակվածիս մի՛ ծածկիր բոցածավալ ծովում,
Աստվա՛ծ իմ, Աստվա՛ծ:

Ինձ մի՛ տար գետը հրեղեմ, Տե՛ր իմ, Տե՛ր, և
կայծակների վտակով մի սպառիր ինձ, Աստվա՛ծ
իմ, Աստվա՛ծ:

Տառապյալիս մի՛ տուր տարտարոսի ձեռքը,
Տե՛ր իմ, Տե՛ր, և անվախճան որդերով մի պատու-
հասիր, Աստվա՛ծ իմ, Աստվա՛ծ:

Եղկելիիս չուղարկես արտաքին խավարը,
Տե՛ր իմ, Տե՛ր, և չպարտադրես ողորմելիիս աչքե-
րի լալն ու ատամների կրճտելը, Աստվա՛ծ իմ,
Աստվա՛ծ:

Բազմամեղիս մի՛ առանձնացրու երանելիների
խմբից, Տե՛ր իմ, Տե՛ր, և տարակուսածիս մի՛ զրկիր
երանալետ փառքից, Աստվա՛ծ իմ, Աստվա՛ծ:

*ցուցաներ զիս, Տէ՛ր իմ Տէր, եւ մի՛ մանրա-
մասն յուզեսցես զծածուկսն իմ, Աստուա՛ծ
Աստուած իմ:*

*Մի՛ յահեղ հրապարակին հրատարակեսցես
զգաղտնիս իմ, Տէ՛ր իմ Տէր, եւ մի՛ սաստելով
սպառնայցես ինձ, Աստուա՛ծ Աստուած իմ:*

*Մի՛ ասացես ինձ. «Ծառա՛ չար եւ վատ»
[Մատթ. ԻԵ. 25], Տէ՛ր իմ Տէր, եւ մի՛ հրամայես-
ցես հրեղէն կապանաւքն կապել զձեռս եւ
զոտս իմ, Աստուա՛ծ Աստուած իմ:*

*Մի՛ ընկենուր զիս ի բոցն բորբոքեալ, Տէ՛ր
իմ Տէր, եւ մի՛ ծածկեսցես զծանակեալս ի
ծովն բոցածաւալ, Աստուա՛ծ Աստուած իմ:*

*Մի՛ տարցես զիս ի գետն հրեղէն, Տէ՛ր իմ
Տէր, եւ մի՛ վտակաւ կայծականց վատնեսցես
զիս, Աստուա՛ծ Աստուած իմ:*

*Մի՛ տայցես զտառապեալս ի տուր տար-
տարոսին, Տէ՛ր իմ Տէր, եւ մի՛ անվախճան որ-
դամբքն կշտամբեսցես զիս, Աստուա՛ծ Աս-
տուած իմ:*

*Մի՛ առաքեսցես զեղկելիս ի խաւարն ար-
տաքին, Տէ՛ր իմ Տէր, եւ մի՛ արտադրեսցես զո-
ղորմելիս ի լալ աչաց եւ ի կրճել ատամանցն,
Աստուա՛ծ Աստուած իմ:*

Մի՛ որոշեր զբազմամեղս յերամէ երանե-

Այլ անհամեմատ մարդասիրությանդ և բազմախնամ ողորմությանդ համաձայն ողորմի՛ր ինձ՝ քո մեղուցյալ ծառային, և փրկիր գեհեճի ավելի դառն վշտերից, և արժանի դարձրու քո խոստացած բարիքի մեջ մտնելու բոլոր սրբերի հետ և նրանց հետ փառավորելու քեզ Հոր և Սուրբ Հոգուդ հետ. այժմ և միշտ և հավիտյանս հավիտեցից. ամեն:

լեացն, Տէ՛ր իմ Տէր. եւ մի՛ զրկեր զտարակուսեալս յերանաւէտ փառացն, Աստուա՛ծ Աստուած իմ:

Այլ ըստ անհամեմատ մարդասիրութեանդ եւ ըստ բազմախնամ ողորմութեանդ ողորմեա՛ ինձ՝ մեղուցեալ ծառայիս քո, եւ փրկեա՛ ի դառնագոյն վշտաց գեհեճին, եւ արա՛ արժանի մտանել ի խոստացեալ բարիսն քո ընդ ամենայն սուրբս, եւ ընդ նոսին փառաւորել զքեզ ընդ Հաւր եւ Սրբոյ Հոգւոյդ. այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

15. ԱՂՈԹՔ ՏԻՐՈՋԸ ԳԻՇԵՐՎԱ ՀԱՄԱՐ

Աղաչում եմ քեզ, ամենակալ Տեղ Աստված, գոհանում եմ քո անհաս մարդասիրությունից, որ քո անարժան ծառային արժանացրիր հասնելու գիշերվա այս ժամին: Դու ես տերը ցերեկի և գոյացնողը գիշերի, դու պահպանի՞ր ինձ ցնորական կասկածներից և երևելի ու աներևույթ թշնամիների երկյուղից և ամրացրու դևերի դառնությունից ու բելիարի բռնությունից, սատանայի սաստից, մոլորականների ծանրությունից, շինվածքների փլչելուց, մարդկանց նեղությունից, կախարդների աղանդից, մոլոր մտքերից, աղտոտի մտածումներից, ցանկական ցավերից, քնի զարհուրանքից, դառն երազներից, չարի արհավիրքներից, խառնաշփոթ անուրջներից և բոլոր ուրիշ չար բաներից պահպանի՞ր քո ծառային՝ ամենակեցուց շնորհով: Եվ քո բազմահնար ուղորմությամբ շրջապատելով՝ անկողինս ամրացրո՛ւ բոլոր կողմերից՝ աջից ու ձախից, հյուսիսից ու հարավից, արևելքից ու արևմուտքից, երկինքն ի վեր և երկրին խոնարհ, առաքիլ հրեշտակների խմբերը, Տե՛ր, բնակատեղը ծառայիդ: Տո՛ւր ինձ, Տե՛ր, լուսավոր միտք և օգտակար մտածմունք,

15. ԱՂԱԽԹՔ ԱՌ ՏԵՐ ՎԱՍՆ ԳԻՇԵՐՈՅ

Աղաչեմ զքեզ, Տե՛ր Աստուած ամենակալ, եւ գոհանամ զանհաս մարդասիրութենէդ քումմէ, որ արժանի արարեր զանարժան ծառայս քո ժամանել ի ժամ գիշերոյս. Դու ես Տէր տուրնջեան եւ գոյացուցիչ գիշերոյ, դու պահպանեա՛ զիս ի կարծեաց ցնորից եւ յերկիւղէ յերեւելեաց եւ յաներեւութից թշնամեաց, եւ ամրացո՛ ի դառնութենէ դիւաց, ի բռնութենէն բելիարայ, ի սաստից սատանայի, ի ծանրութենէ խիպիլկաց, ի փլմանէ շինուածոց, ի նենգութենէ մարդկան, ի յաղանդոյ կախարդաց, ի մոլոր խորհրդոց, ի յաղտեղի մտածութեանց, ի ցանկական ցաւոց, ի զարհուրանաց քնոյ, ի դառն երազոց, ի յարհաւրաց չարին, ի յամբոխական անըջոց, եւ ի յայլ ամենայն իրաց չարաց պահպանեա՛ զծառայս քո ամենակեցոյց շնորհիւդ: Եւ քո ամենահնար ողորմութեամբդ շրջապատեալ ամրացո՛ յամենայն կողմանց զսենեակ հանգստարանիս յաջ եւ յահեակ, ի հիւսիս եւ ի հարաւ, ի յարեւելս եւ յարեւմուտս, ի յերկինս ի վեր եւ յերկիր ի խոնարհ, զբանակս հրեշտա-

տո՛ւր ինձ, Տե՛ր, մտքի արթնություն և զգայարան-
ների զգաստություն, որպեսզի զվարթ մտքով ու
արթուն խոհերով հանգստանամ և գոհությամբ
փառավորեմ ամենասուրբ տերությանդ այժմ և
միշտ և հավիտյանս հավիտենից. ամեն:

*Կաց առաքեա՛, Տէ՛ր, ի բնակարան ծառայիս:
Տո՛ւր ինձ, Տէ՛ր, լուսաւոր խորհուրդ եւ ար-
դիւնական մտածութիւն, տո՛ւր ինձ, Տէ՛ր,
արթնութիւն մտացս եւ զգաստութիւն զգա-
յարանացս, զի զուարթ մտաւք եւ արթուն
խորհրդով հանգեայց, եւ գոհութեամբ փառա-
ւորեցից զամենասուրբ տէրութիւնդ այժմ եւ
միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:*

16. ԱՂՈԹՔ ԵՐԿՆԱՅԻՆ ԶՈՐՔԻ
ՄԻՋՆՈՐԴՈՒԹՅԱՄԲ

Սրբեր և սիրվածներ ամենասուրբ Երրորդությունից, սպասավոր հոգիներ, Գաբրիել, Միքայել, Ուրիել, Ռափայել՝ հրեշտակներ ու հրեշտակապետներ, պետություններ և իշխանություններ, զորություններ և տերություններ, սերովբեներ և քերովբեներ, հոգեղեն աթոռներ, հրեղեններ, բոցեղեններ, լուսեղեններ և մնացած բոլոր այլ երկնայիններ, որոնց առջև ընկնում և երկրպագում եմ ձեզ զարդարող Տեր Աստծուն, և ձեզնից խնդրում եմ հայցել Տիրոջից իմ հանցանքների թողություն և մեղքերի քավություն: Քանի որ ձեզ տրված է համարձակություն բարեխոսելու բոլոր մեղավորների համար: Որովհետև դուք սուրբ եք և մնում եք ամենասրբի մոտ: Դուք անմարմին եք և անմեղանչական, իսկ ես մարմնավոր եմ և մեղանչական: Դուք անմահ եք և լույսի մեջ բնակվող, իսկ ես՝ մահկանացու և մեղքի խավարով ծածկված: Դուք թեթևընթաց եք և մտքից արագ, իսկ ես՝ մեղքով ծանրացած և հանցանքով մոլոր: Դրա համար աղերսում եմ ձեզ, աղաչեցեք ինձ համար Տիրոջը, թողություն հայցե-

16. ԱՂԱԻԹՔ ՄԻՋՆՈՐԴՈՒԹԵԱՄԲ
ԵՐԿՆԱՅԻՆ ԶԱԻՐԱՑՆ

Սուրբք եւ սիրեցեալք յամենասուրբ Երրորդութենէն, հոգիք հարկաւորք, Գաբրիէլ, Միքայէլ, Ուրիէլ, Ռափայէլ՝ հրեշտակք եւ հրեշտակապետք, պետութիւնք եւ իշխանութիւնք, զաւրութիւնք եւ տէրութիւնք, սերովբէք եւ քերովբէք, աթոռք հոգեղէնք, հրեղէնք, բոցեղէնք, լուսեղէնք, եւ այլ ամենայն դասակարգութիւնքդ երկնաւորք, որոց առաջի անկանիմ եւ զարդարողին ձերոյ Տեառն Աստուծոյ երկիր պագանեմ, եւ խնդրեմ ի ձէնջ հայցել ի Տեառնէ զթողութիւն յանցանաց եւ զքաւութիւն մեղաց իմոց: Քանզի ձեզ տուեալ է համարձակութիւն վասն բարեխաւսութեան ամենայն մեղաւորաց: Քանզի դուք սուրբք էք եւ առ ամենասուրբն մաւտակացք: Դուք անմարմինք էք եւ անմեղանչականք, իսկ ես մարմնաւոր եմ եւ մեղանչական: Դուք անմահք եւ ի լոյս բնակեալք, իսկ ես՝ մահկանացու եւ խաւարաւ մեղաց ծածկեալ: Դուք թեթեւընթացք եւ քան զմիտս երագունք, իսկ ես՝ ծանրացեալ մեղաւք եւ զառա-

ցեք բազում հանցանքներիս, քանի որ մարդասերն ինքն իսկ համաձայն է կորուսյալիս փրկության: Տարագրվածիս խնդրանքը մի՛ մատնեք անուշադրության, այլ մեղուցյալիս աղաչանքը միացնելով ձեր ամենամաքուր մաղթանքներին՝ մատուցեցեք կորածիս որոնողին, որ իմ փրկությանմբ Տերը ձեզ ուրախություն տա երկնքում, իսկ ես, ձեր միջնորդությամբ մեղքերից սրբվելով և բոլոր հանցանքներից ազատվելով, փառավորեմ ձեզ հետ ամենասուրբ Երրորդությունը՝ Հորը, Որդուն և Սուրբ Հոգուն այժմ և միշտ և հավիտյանս հավիտենից. ամեն:

Ժեալ յանցանաւք: Վասն որոյ աղաչեմ զձեզ, աղաչեցէ՛ք վասն իմ զՏէր, հայցեցէ՛ք զթողութիւն բազում յանցանացս, քանզի եւ ինքն իսկ մարդասէրն յաւժար է ի փրկութիւն կորուսելոյս: Մի՛ անփոյթ առնիցէք զխնդիր տարագրելոյս, այլ միաւորեալ զաղաչանս մեղուցելոյս ընդ ձեր ամենամաքուր մաղթանացդ՝ մատուցէ՛ք խնդրողին զկորուսեալս, զի փրկութեամբս իմով ուրախութիւն արասցէ ձեզ Տէր ի յերկինսդ, եւ ես ձերով միջնորդութեամբդ սրբեալ ի մեղաց եւ ազատեալ յամենայն յանցանաց, փառաւորեցից ընդ ձեզ զամենասուրբ զԵրրորդութիւնն՝ զՀայր եւ զՈրդի եւ զՍուրբ Հոգի. այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

17. ԱՂՈԹՔ ՏԵՐ ԱՍՏԾՈՒՆ

Աստվա՛ծ, Աստվա՛ծ իմ, որ քննում ես սրտերն ու երիկամները, երկնքի քո սրբությունից նայիր և տես եղկելիս տարակուսած հոգին: Հանցանքներից ազատիր պարտականիս և մեղքերից մաքրիր բազմամեղիս: Քո աչքից մի՛ գցիր ինձ, Տե՛ր, և իզուր մի՛ խփիր ինձ հանցանքներիս համար: Արդ, աղաչում եմ քեզ, Տե՛ր, իմ վախճանի օրը ըստ արժանվույն արա, և խաղաղության հրեշտակ առաքիր ինձ՝ ծառայիդ, իմ հոգեվարքը թեթև արա և իմ հոգին խաղաղությամբ անցկացրու չարությունից դևերի, որ կան երկնի ներքո: Թող խավարեն նրանց աչքերը, որ չտեսնեն, և կործանի՛ր նրանց չարությունը, Տե՛ր: Քո սրտի սաստիկ վրդովմունքով, Տե՛ր, թող սպասվեն նրանց սպառնալիքները, բռնվի նրանց զարհուրանքը, գանահարվի նրանց ընթացքը, բռնվի նրանց բռնությունը, խափանվեն նրանց չար խորհուրդները, տոչորվեն նրանց տարափները, ջարդվեն նրանց խմբերը, կոփահարվեն նրանց գանգերը, ջնջվեն նրանց ջանքերը, և ջարդվեն բանակները, զարհուրեն գորքերը, մարեն շշուռները, պարտվեն պատերազմները,

17. ԱՂԱԻԹՔ ԱՌ ՏԵՐ ԱՍՏՈՒԱԾ

Աստուա՛ծ Աստուած իմ, որ քննես յերկնից ի սրբութենէ քումմէ եւ տե՛ս զտարակուսեալ անձն եղկելոյս: Ի յանցանաց ազատեա՛ զպարտաւորս եւ ի մեղաց մաքրեա՛ զբազմամեղս: Մի՛ ընկենուր զիս յերեսաց քոց, Տէ՛ր, եւ մի՛ ընդ վայր հարկաներ զիս վասն մեղաց իմոց: Արդ, աղաչեմ զքեզ, Տէ՛ր, զաւր վախճանին իմոյ ի պատշաճի արա՛, եւ զհրեշտակ խաղաղութեան առաքեա՛ առ ծառայս քո, զհոգեվարքն իմ թեթեւ արա՛ եւ զհոգիս իմ խաղաղութեամբ անցո՛ ընդ չարութիւն այսոցն, որ են ի ներքոյ երկնից: Խաւարեսցին աչք նոցա՝ զի մի՛ տեսցեն, եւ զչարութիւն նոցա կործանեա՛, Տէ՛ր: Սաստիկ սաստիւ սրտի քո, Տէ՛ր, սպառեսցին սպառնալիք նոցա, ըմբռնեսցին զարհուրանք նոցա, գանալիցք եղիցին գնացք նոցա, ըմբռնեսցին բռնութիւնք նոցա, խափանեսցին չար խորհուրդք նոցա, տոչորեսցին տարափք նոցա, ջարդեսցին ջուրիք նոցա, կռիահարեսցին կառափք նոցա, ջնջեսցին ջանք նոցա, եւ բանակքն բեկցին,

հարձակումները քարանձառ, անարգվեն զենքերը, աղարտվեն աղաղակները, մանրանձառ գործիքները, սպառվի սպառազինությունը, ցասումն իջնի, մեկնազենները մորմոքեն, ամբարտապանությունը ամաչի, քաջերն արհամարհվեն, լրբությունները լկկվեն, և նրանց ամբողջ միաբանությունը մարդասպանի հետ միանգամից ցրվի: Ա՛ն քո զենքն ու ասպարը և հասիր օգնելու վտանգվածիս, հանիր քո սուրը և նրանց հեռացրու ինձնից, Տե՛ր իմ և Աստված իմ, զորություն՝ սուր քո ծառային, որ թշնամին չսսի՝ հաղթեցի նրան: Ինձ բարությանն նշան արա քո խաչի նշանով, Տե՛ր, խոցոտիր նրանց սուր մեխերով, կոտրի՛ր նրանց բանակը, կարմիր քղամիդով ըմբերանիր նրանց, ապա եղեգնի հարվածներով գանահարիր նրանց, փշե պսակով նետահարիր նրանց, լեղիով ու քացախով, որ խմեցիր, կսկծեցրու նրանց, սուրբ արյանդ բխումով հերքի՛ր նրանց բազմությունը, քո սոսկալի չարչարանքով չարչարիր նրանց, «Էլի, Էլի» ձայնով հրդեհի՛ր նրանց, տեգով, որով խոցվեցիր, հեռացրու նրանց և ուրիշ տնօրինական տանջանքներով կործանի՛ր Բելիարին և նրանց ամբողջ չարությունը: Եվ ինձ՝ քո ծառային, Տե՛ր, անդողվելի ու անդողալի պահիր նրանց երկյուղից, և նրանց բոլոր պատրանքները

զաւրքն զարհուրեսցին, շշնջմունքն շիջցին, պատերազմունքն պարտեսցին, յարձակմունքն արձանասցին, զէնքն զզուկեսցին, աղաղակքն աղարտեսցին, մեքենայքն մանրեսցին, սպառազէնքն սպառեսցին, ցասմունքն ցածասցին, մեկնազէնքն մորմոքեսցին, ամբարտաւանութիւնքն ամաչեսցին, քաջքն քամահեսցին, լրբութիւնքն լկկեսցին, եւ միանգամայն ամենայն միաբանութիւնք նոցա ի սկզբանէ մարդասպանին ցրուեսցին: Ա՛ն զզէն եւ զասպար քո եւ արի՛ յաւգնել վտանգելոյս, հա՛ն զսուր քո եւ արգե՛լ զնոսա յինէն, Տէ՛ր իմ եւ Աստուած իմ, տո՛ւր զաւրութիւն ծառայի քո, զի մի՛ ասասցէ թշնամին, թէ յաղթեցի նմա: Արա՛ առ իս նշան բարութեան, եւ նշանաւ խաչի քո, Տէ՛ր, խոցոտեա՛ զնոսա սուրբ բեւեռաւքն, բե՛կ զբանակ նոցա, կարմիր քղամիդաւն կարկեա՛ զնոսա, հարուածովք եղեգանն, աղէ՛, գանեա՛ զնոսա, փշեղէն պսակաւն նետաճիգ արա՛ զնոսա, լեղւովն եւ քացախովն՝ զաւր արբեր, կսկծակիժ արա՛ զնոսա, բղխմամբ սուրբ արեանդ հերքեա՛ զհոյս նոցա, սոսկալի չարչարանաւքն քո չարչարեա՛ զնոսա, ձայնիւն «Էլի Էլի» հրդեհեա՛ զնոսա, տիգաւն որով խոցեցար՝ տարամերժեա՛ զնոսա. եւ այլ

րից ամրացրո՛ւ երևելիների ու աներևույթների մեջ, որ քեզնով պահպանված ու պարսպված՝ փառավորեմ տերությունդ հավիտյանս հավիտե-
նից. ամեն:

*ամենայն տնաւրինական կրիւքն կործանեա՛
զբելիար եւ զամենայն չարութիւն զաւրաց
նոցա: Եւ զծառայս քո, Տէ՛ր, անդրդուելի եւ
անդողալի պահեա՛ յերկիւղէ նոցա, եւ յամե-
նայն պատրանաց նոցա ամրացո՛ յերեւելիս եւ
յաներեւոյթան, քանզի քեւ պահպանեալ եւ
պարսպեալ՝ փառաւորեցից զամենազաւր տէ-
րութիւնդ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:*

18. ԱՂՈԹՔ ՏԵՐ ԱՍՏԾՈՒՆ

Ցրի՛ր, Տե՛ր, քո սուրբ խաչի զորությամբ ինձ շրջապատած չար դևերի ընդդիմամարտությունը, կործանի՛ր նրանց: Ողորմի՛ր ինձ՝ մեղապարտիս, քո ահեղ դատաստանի օրը և ինձ մի՛ տուր նրանց ժառանգություն, քանի որ կարող ես, բարերար, և ողորմիր հավիտենական զորությամբ, ասելով՝ «Հոգուդ խորտակումից ողջ մնա», կամ՝ «Թողնված լինեն քո մեղքերը», կամ՝ «Գնա՛ խաղաղությամբ», սրբելով մեղքերից, չե՞ որ դա է իսկական ողորմելը: Իսկ եթե ինձ դատես՝ ըստ իմ մեղքերի, անհնար է ինձ հարությունը մեռելներից. բազում են իմ անօրինությունները, բայց և անբավ է մարդասիրությունը քո, որ փրկությունն ես բոլորի: Հիշի՛ր ինձ, գթած, այցելիր, ողորմած, քանի որ քո անարատ ձեռքի ստեղծածն եմ: Իմ մեղքերով մի՛ անի և ըստ իմ անօրինության՝ մի՛ հատուցիր ինձ: Իմ բազում հանցանքների համար, որ գործեցի իմ ավաղելի կյանքում, ինձ մի՛ տուր գնալ հավիտենական կորսության, այլ փրկիր ինձ անշեջ հրից և անմերե-

18. ԱՂԱԻԹՔ ԱՌ ՏԷՐ ԱՍՏՈՒԱԾ

Ցրուեա՛, Տէ՛ր, զաւրութեամբ սուրբ խաչի քո զընդդիմամարտութիւն այսոցն չարին, որ պատեալ կան զինեւ, կործանեա՛ զնոսա: Ողորմեա՛ ինձ մեղապարտիս յաւուր ահեղ ատենի քում եւ մի՛ տար զիս նոցա ի ժառանգութիւն, զի կարող ես, բարերար, եւ անդ ողորմել յաւէտ զաւրեղութեամբ ասելով, թէ՛. «Ողջ եղիջիր յոգևոյդ խորտակմանէ», կամ, թէ՛ «Թողեալ լիցին քեզ մեղանք քո» [Մատթ. Թ. 2], կամ թէ՛ «Ե՛րթ ի խաղաղութիւն» [Մարկ. Ե. 34, Ղուկ. Է. 50]՝ սրբեալ ի մեղաց, զի անդ է ողորմելն իսկապէս: Եւ եթէ դատեսցես զիս ըստ մեղաց իմոց, ընդունայն է ինձ յարութիւն ի մեռելոց, բազում են անաւրէնութիւնք իմ, այլ եւ անբաւ է մարդասիրութիւն քո, որ փրկութիւնդ ես ամենեցուն: Յիշեա՛ զիս, գթա՛ծ, այցելու լե՛ր, ողորմա՛ծ, զի ստեղծուած եմ անարատ ձեռաց քոց. մի՛ ըստ մեղաց իմոց արասցես եւ մի՛ ըստ անաւրէնութեան իմում հատուցաներ ինձ: Մի՛ տայցես ինձ գնալ [ի] յաւիտենական կորուստ վասն բազում յանցանաց իմոց՝ զոր գործեցի յաւաղելի կեանս իմ, այլ փրկեա՛ զիս յանշէջ հրոյն եւ յաններելի տան-

լի տանջանքից, հիշելով միայն աստվածային քո խոստումը, թե՛ «Չեկար կորցնելու մարդկանց հոգիները, այլ՝ ապրեցնելու»: Ինձ ցույց տուր անճառ մարդասիրությունը և ինձ հաղորդակից արա այն ավազակին, որ մի խոսքով դրախտի ժառանգորդ եղավ: Ինձ շնորհիր իմ հայցածը, քանի որ միայն դու ես ինձ կյանք տվողը: Աղաչում եմ, քեզ, Տե՛ր, ազատիր ինձ աստանայի դառն ծառայությունից և մտքոու քո փառքի հարկերը՝ քո սուրբ անվան սիրելիների հետ, և մի՛ հաշվիր իմ անօրինությունը: Քեզ եմ գոչում՝ ըստ Դավթի. «Թե քանես իմ անօրինությունները, Տե՛ր, իսկ ո՞վ կարող է կանգնել քո առջև»: Բայց դու, մարդասեր, քո քաղցրությամբ նայիր ինձ և մի՛ հիշիր իմ գազրելի մեղքերի բազմությունը: Գիտեմ, որ արժանի չեմ քո ողորմությանը, բայց դու նաև անարժաններին սովոր ես ողորմել, որ եկար՝ կորած պատկերս փնտրելու, և նորոգելով փրկեցիր ու փառավորեցիր: Գթա իմ վշտահար անձին, քանի որ քեզ է տրված ապրեցնելու կարողություն, և քանի որ մեր փրկությունը քո մեծ ցանկությունն է: Գթա՛ և ինձ, որ բոլորից շատ ունեմ քո մարդասիրության սիրո և քո անճառելի քաղցրության սիրո կարիքը,

Չանաց, յիշելով միայն զաստուածային խոստմունս քո, որ «Ո՛չ եկիր կորուսանել զմարդկան հոգիս, այլ՝ կացուցանել» [Ղուկ. Թ. 56]: Յո՛յց ինձ զանճառ մարդասիրութիւնդ եւ աւրա՛ զիս հաղորդ ընդ աւագակին այնմիկ, որ միով բանիւ ժառանգորդ եղեւ դրախտին: Շնորհեա՛ ինձ զհայցուածս իմ, զի դու միայն ես տուող կենաց իմոց: Աղաչեմ զքեզ, Տէ՛ր, ազատեա՛ զիս ի դառն ծառայութենէ սատանայի եւ մո՛յժ զիս ի յարկս փառաց քոց ընդ սիրելիս անուան քում սրբոյ, եւ մի՛ առներ համար անաւրէնութեան իմոյ: Գոչեմ առ քեզ ըստ Դավթայ. «Թէ զանաւրէնութիւնս իմ քննես, Տէր, իսկ ո՞ կարէ կալ առաջի քո» [Տմնտ. Սաղմ. ԾԻԹ. 3]: Այլ դու, մարդասէ՛ր, նայեա՛ յիս քաղցրութեամբ քո եւ մի՛ յիշեր զբազմութիւն զազրելի մեղաց իմոց: Գիտեմ, զի չեմ արժանի ողորմութեան քո, բայց դու եւ անարժանից սովոր ես ողորմել, որ եկիր ի խնդիր կորուսեալ պատկերիս, եւ նորոգեալ փրկեցեր եւ փառաւորեցեր: Գթասցիս վշտագին անձին իմոյ, զի քեզ տուեալ է իշխանութիւն կեցուցանել, քանզի մեծապէս փոյթ է քեզ փրկութիւն մեր: Գթա՛ եւ յիս, որ առաւել ունիմ քան զամենեսեան պէտս մարդասիրութեան սիրոյ քո եւ զանճառելի քաղցրութեան սիրոյ քո, եւ մի՛

և մի՛ պահանջիր իմ բլուր մեղքերի հաշիվը, որ հանցանք գործեցի՝ քո պատվիրանները մոռանալով: Թույլ չտաս ինձ օգել արտաքին խավարի մեջ, որ աչքերի լալն է և ատամների կրճտելը, այլ ինձ ընդունիր քո հոտի փարախը և ինձ արժանի արա ողորմություն գտնելու քեզանից, որ քո երեսը չես դարձնում քեզ խնդրողներից, մի՛ դարձնի և ինձանից, աղաչում եմ քեզ, Տե՛ր իմ: Քո անարատ մոր և կույսի բարեխոսությամբ և աղաչանքով բոլոր քո սրբերի և երկնավորների, որոնք սկզբից ևեթ հաճո եղան քեզ, քո աստվածությանը. ընդունիր քո մեղուցյալ ծառայիս աղաչանքը և մի՛ անտեսիր ինձ քո բարերար խնամքից, բազմագութ և ողորմած, Տե՛ր մեր Հիսուս Քրիստոս: Քանի որ թեև ինձ անհասարձակելի է խնդրանքս, բայց քեզ առավել ցանկալի է, որովհետև ողորմած ես, արժանացրու ինձ՝ քո սրբերի հետ մտնելու լույսի երկնային խորանները և ժառանգելու քո սրբերի համար աշխարհի սկզբից պատրաստած արքայությունը, և նրանց հետ միշտ գոհանալով՝ փառավորելու քեզ ամենակալ Հոր և Սուրբ Հոգուդ այժմ և միշտ և հավիտյան հավիտեանից. ամեն:

պահանջեր համարս բերուց մեղաց իմոց, զոր ինչ յանցեայ ի մոռացմանէ պատուիրանաց քոց: Մի՛ տայցես զիս ձգել ի խաւարն արտաքին, ուր լալ աչաց է եւ կրճել ատամանց, այլ ընկա՛լ զիս ի փարախ հաւտի քո, եւ արժանի արա՛ զիս զողորմութիւն գտանել ի քէն, որ ոչ դարձուցանես զերեսս քո՝ որոց խնդրեն ի քէն, մի՛ եւ յինէն դարձուցաներ, աղաչեմ զքեզ, Տէ՛ր իմ: Բարեխաւսութեամբ անարատ մաւր քո եւ Կուսի, եւ աղաչանաւք ամենայն սրբոց քոց երկնաւորաց եւ երկրաւորաց, որք ի սկզբանէ հաճոյ եղեն քեզ աստուածութեան քո, ընկա՛լ զաղաչանս մեղուցեալ քո ծառայիս եւ մի՛ անտես առներ զիս ի բարերար խնամոց քոց, զի դու միայն ես մարդասէր, բազմագութ եւ ողորմած, Տէ՛ր մեր Յիսուս Քրիստոս: Զի թէպէտ եւ ինձ անհամարձակելի է խնդիրս, բայց քեզ առաւել կամելի է, զի ողորմած ես. արժանի արա՛ զիս ընդ սուրբս քո մտանել յերկնային խորանսն լուսոյ եւ ժառանգել զպատրաստեալ ի սկզբանէ աշխարհի սրբոց քոց զարքայութիւնդ, եւ ընդ նոսին միշտ գոհանալով փառաւորել զքեզ ընդ Հաւր ամենակալի եւ ընդ Սուրբ Հոգւոյդ. այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

19. ԱՂՈԹՔ
ՍՈՒՐԲ ԱՍՏՎԱԾԱԾՆԻՆ
ԵՎ ԲՈԼՈՐ ՍՐԲԵՐԻՆ

Երկնային դուռ և առագաստ անմահ արքայի, Լուսի մայր և անրատ Կույս, որ մարմնով ծնեցիր Բան Աստծուն, և երանեցիմ քեզ բոլոր ազգերը, որ պարծանքն են մարդկային ցեղի և միշտ բարեխոս Միածնի առջև, ընկնում եմ քո առաջ և աղաչում քեզ. քո սուրբ կաթով, որով սնեցիր անդրամիկ Որդուն, բարեխոսիք անրա մոտ, որ ինձ սրբի մեղքերից և ազատի բոլոր սխալներից: Այլև դուք, ով սրբեր և Տիրոջից սիրվածներ, սկզբնապես հրավիրվածներ և որովայնից ընտրվածներ, առաքյալներ և մարգարեներ, հայրապետներ և վարդապետներ, մարտիրոսներ և վկաներ, անհատակներ և ճգնավորներ, կույսեր և միանձններ, և բոլոր մյուս հաճոյացածներ Աստծուն՝ յուրաքանչյուր ազգից, որ ամբողջ սրտով սիրեցիք բոլորի Տիրոջը և տկար մարմնով անմարմինների քաջության հանդես ցուցադրեցիք. քարով քարկոծվեցիք, հրով փորձվեցիք, սրով խողխողվեցիք, ջրով խեղդվեցիք, պարաններով կապվեցիք ու կախվեցիք, փայտով

19. ԱՂԱԻԹՔ Ի ՍՈՒՐԲ
ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆԻՆ ԵՒ ԱՌ ԱՄԵՆԱՅՆ
ՍՈՒՐԲԱՍ

Երկնային դուռն և առագաստ անմահ արքային, Մայր լուսոյ և Կոյս անարատ, որ մարմնով ծնար զԲանն Աստուած և երանեցար յամենայն ազգաց, որ ես պարծանք ազգի մարդկան և միշտ բարեխաւս առ Միածինն, անկանիմ առաջի քո և աղաչեմ զքեզ. քո սուրբ կաթամբդ, որով սնուցեր զանդրանիկ Որդին, բարեխաւսեա՛ առ նա, զի սրբեսցէ զիս ի մեղաց և ազատեսցէ յամենայն սխալանաց: Այլ և դուք, ո՛վ սուրբք և սիրեցեալք ի Տեառնէ, հրաւիրեալք ի սկզբանէ և ընտրեալք յորովայնէ, առաքեալք և մարգարէք, հայրապետք և վարդապետք, մարտիրոսք և վկայք, նահատակք և ճգնաւորք, կուսանք և միանձուներ, և այլ ամենայն համաւրէն հաճոյացեալք Աստուծոյ յիւրաքանչիւր յազգաց, որք սիրեցիք զՏէրն բոլորից ի բոլոր սրտէ, և տկար մարմնով զանմարմնոցն ցուցէք զհանդէս քաջութեան. քարամբք քարկոծեալք, քերանաւք քերեալք, հրով փորձեալք, սրով խողխողեալք, ջրով խեղդեալք, պարանաւք կապեալք և կախեալք, փայտիւ խաչեալք, սովով

խաչվեցիք, սովով հալածվեցիք, ծարավով մաշվեցիք, եղեգնով ձաղկվեցիք, գազաններով ահաբեկվեցիք, քքաջիլով ջարդվեցիք, տատասկով տանջվեցիք, գամերով բևեռվեցիք, բարձունքներից գահավիժեցիք, խորխորատներում սուզվեցիք, մետով խփվեցիք, ձեռքով կոփվեցիք, սիրելիներից մատնվեցիք, ծանոթներից ծանակվեցիք, բարեկամներից ատվեցիք, սնունդի տեղերից հալածվեցիք, մահ այլ ամեն չարչարանքով տանջվեցիք և խաչակցեցիք Քրիստոսին, որ և մրա հետ թագավորելու եք անվախճամ հավերժին: Եվ այժմ, ես՝ անպտուղս բարիքներից և ունայնս արդարությունից, բազում մեղքերով պաշարվածս, ընկնում եմ ձեր անփուտ ոսկորների առաջ, որ ծաղկել եք ամեն տեղ, որոնցից չի կորչի և ոչ մի մազ, աղաչում եմ ձեզ՝ Քրիստոսի սիրով, որ ունեք մրա մկատմամբ, մրա մոտ բարեխոս եղեք իմ բազմամեղ անձի համար, որ ինձ մաքրի իմ մեղքի աղտից և ազատի ինձ հանցանքի պարտքերից և փրկի անօրինացածիս գեհեհեհ անեզրական տանջանքից և վշտագին դառնությունից և ինձ մասնակից ու հաղորդ դարձնի ձեր հանգստին, որ ես ևս, ձեզ հետ մնալով փառավորեմ ամենասուրբ Երրորդությունը այժմ և միշտ և հավիտյանս հավիտենից. ամեն:

Հալածեալք, ծարաւով մաշեալք, եղեգամբ ձաղկեալք, գազանաւք ահաբեկեալք, քքաջիլտեաւք ջարդեալք, տատասկաւք տանջեալք, հեղուսիւք բեւեռեալք, ի բարձանց գահավիժեալք, խորխորատաւք սուզեալք, նետիւք հարեալք, ձեռամբ կոփեալք, ի սիրելեաց մատնեալք, ի ծանաւթից ծանակեալք, ի բարեկամաց ատեցեալք, ի սննդեան տեղեաց հալածեալք, նաեւ այլ ամենայն չարչարանաւք չարչարեալք եւ խաչակցեալք ընդ Քրիստոսի, որք եւ ընդ նմին թագաւորելոց էք յանվախճան յաւիտենին: Եւ արդ, ես անպտուղս ի բարեաց եւ ունայնս յարդարութենէ, եւ բազում մեղաւք պաշարեալս, անկանիւմ առաջի տեւողական ոսկերաց ձերոց, որ էք ձաղկեալք ընդ ամենայն տեղիս, յորոց ոչ կորիցէ եւ ո՛չ մազ մի, աղաչեմ զձեզ՝ սիրովն Քրիստոսի, զոր ունիք առ նա, բարեխաւս լերո՛ւք առ նա վասն բազմամեղ անձին իմոյ, զի մաքրեսցէ զիս ի յաղտոյ մեղաց իմոց եւ ազատեսցէ զիս ի պարտոց յանցանաց, եւ փրկեսցէ զանաւրինեալս յանեզրական տանջանացն եւ ի վշտագին դառնութենէ գեհեհին, եւ արասցէ զիս մասնակից եւ հաղորդս հանգստեանդ ձերում. զի եւ ես ընդ ձեզ հանգուցեալ փառաւորեցից գամենասուրբ Երրորդութիւնն, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

20. ԱՂՈԹՔ ՄԵՐ ՏԵՐ ՀԻՍՈՒՍ
ՔՐԻՍՏՈՍԻՆ՝ ԾԱՆԱՊԱՐՀԻ ՀԱՄԱՐ

Առաջնորդ կյանքի և ճանապարհ ճշմարտության, մեր Տեր Հիսուս Քրիստոս, որ Հովսեփին առաջնորդեցիր Եգիպտոս, և իսրայելացիներին Կարմիր ծովն անցկացրիր, և Մովսեսին՝ Սինա լեռը, և ժողովրդին՝ պարգևների երկիրը, կղեկավարեցին ուղեկից եղար դեպի Եմապուս, աղաչում եմ քեզ, Տե՛ր, առաջնորդիր մեզ և մեր եղբայրներին՝ գնալու խաղաղությամբ առաջիկա ճանապարհը, փրկի՛ր երևելի և աներևույթ թշնամուց և բարով առաջնորդիր այնտեղ, ուր դիմում եմք, քանի որ դու ես ճանապարհ և ճշմարտություն և կյանք, և քեզ վայել է փառք և երկրպագություն, իշխանություն և պատիվ այժմ և միշտ և հավիտյանս հավիտենից. ամեն:

20. ԱՂԱԻԹՔ ԱՌՏԵՐԻՆ ՄԵՐ ՅԻՍՈՒՍ
ՔՐԻՍՏՈՍ ՎԱՍՆ ԾԱՆԱՊԱՐՀԻ

Առաջնորդ կենաց եւ ճանապարհ ճշմարտութեան, Տէ՛ր մեր Յիսուս Քրիստոս, որ առաջնորդեցեր Յովսեփայ յԵգիպտոս, եւ Իսրայելացւոցն ընդ ծովն Կարմիր, եւ Մովսիսի ի լեառն Սինէական, եւ ժողովրդեանն յերկիրն պարգեւաց, եւ Կղէովպասեանցն ճանապարհակից եղեր յԵմապուս, աղաչեմ զքեզ, Տէ՛ր, առաջնորդեա՛ մեզ եւ եղբարց մերոց՝ զնալ խաղաղութեամբ զառաջիկայ ընթացս, փրկեա՛ յերեւելի եւ յաներեւոյթ թշնամուցն եւ բարի առաջնորդեա՛ ի դէմ եղեալ տեղին, զի դու ես ճանապարհ եւ ճշմարտութիւն եւ կեանք, եւ քեզ վայել է փառք եւ երկրպագութիւն, իշխանութիւն եւ պատիւ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

21. ԱՂՈԹՔ ՄԵՐ ՏԵՐ ՀԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍԻՆ

Լույս՝ Լույսից, աշխարհի Լույս, Քրիստոս Աստված, որ քո ողորմության լույսով լուսավորեցիր բոլոր արարածներին, և քո հավատացյալներից հալածում ես մեղքի և անգիտության խավարը և քո խնդրողներին չես անտեսում քո ողորմությամբ, բարերա՛ր, որ ավազակին մի խոսքով սրբեցիր մեղքերից և նրա համար բացիր դրախտի սրովբեափակ դուռը, և նրան խոստացար քեզ հետ մտնել հավիտենական հանգիստը: Արդ, ես նրա աղաչանքի աղոթքով դիմում եմ քեզ. հիշի՛ր և ինձ, Տեր, երբ գաս քո արքայությամբ, և բաց ինձ համար քո ողորմության դուռը՝ մտնելու հավիտենական հանգիստը, և քո բոլոր սրբերի հետ փառավորելու ամենազոր տերությունում հավիտյանս հավիտենից. ամեն:

21. ԱՂԱԻԹՔ ԱՌ ՏԵՐՆ ՄԵՐ ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍ

Լոյս ի լուսոյ, լոյս աշխարհի, Քրիստոս Աստուած, որ լուսով ողորմութեամբ քո լուսաւորեցեր զարարածս ամենայն, եւ ի հաւատացելոց քոց հալածես զխաւար մեղաց եւ զանգիտութեան, եւ ի խնդրողաց զողորմութիւն քո ոչ անտես առնես, բարերա՛ր, որ զաւազակն միով բանիւ սրբեցեր ի մեղաց եւ զսրովբէափակ դուռն դրախտին բացեր նմա, եւ ընդ քեզ մտանել ի յաւիտենից հանգիստն խոստացար նմա. եւ արդ, իմ առեալ զաղաւթս աղաչանաց նորա, կարդամ առ քեզ. յիշեա՛ եւ զիս, Տէ՛ր, յորժամ գաս արքայութեամբդ քով, եւ բա՛ց ինձ զդուռն ողորմութեան քո՝ մտանել ի հանգիստն յաւիտենից եւ ընդ ամենայն սուրբս քո փառաւորել զամենազաւր տէրութիւնդ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

22. ԱՂՈԹՔ ՏԵՐ ԱՍՏԾՈՒՆ

Տե՛ր, Տե՛ր, Հայր և Աստված իմ կյանքի, ընկնում եմ քո առջև ու աղաչում եմ քեզ, մայի՛ր իմ՝ քո ծառայի տառապանքի՛ն և խնայիր մեղքով մոլորվածիս: Բժշկիր զարկվածիս և կանգնեցրու գլորվածիս, սպեղանի դիր խոցված ու թարախակալ հոգուս, և կապիր վիրավորվածիս վերքերը: Վերականգնի՛ր, քանզի կորա ու կործանվեցի բազում անօրհնություններովս, և չարիքներս բարձրացան իմ գլխից վեր. մեղքի կապանքները փաթաթվեցին ինձ յոթնապատիկ, և իմ սխալությունները պաշարեցին ինձ, և թիվ չկա իմ անգգամությանը: Մեղա քեզ, փրկությունդ հավիտենից, վստահությունն չունեմ ահավորիդ անունը կանչելու թշվառիս վրա. իմ երեսի ամոթն ինձ ծածկեց, և իմ մեղքերի փշերը խփեցին ինձ: Եվ այժմ, Տե՛ր իմ, Տե՛ր, ո՞ւմ ապավինեմ կամ ո՞ւմ դարձնեմ իմ փրկության հույս ու ապավեն: Բայց թեկուզև բազում անգամ բարկացրի Բարձրալիդ, սակայն քեզ կդիմեմ. մի՛ մտիր դատաստան քո ծառայիս հետ, Տե՛ր իմ, և մի՛ հատուցիր՝ ըստ իմ գործերի, Աստված իմ:

Զայրույթով ու սպառնալիքներով մի՛ սաստիր

22. ԱՂԱԻԹՔ ԱՌ ՏԷՐ ԱՍՏՈՒԱԾ

Տէ՛ր, Տէ՛ր, Հա՛յր եւ Աստուած կենաց իմոց, անկանիմ առաջի քո եւ աղաչեմ զքեզ, հայեա՛ ի տառապանս ծառայիս քո եւ խնայեա՛ ի մեղաւք մոլորեալ անձն իմ: Բժշկեա՛ զբեկեալս եւ կանգնեա՛ զգլորեալս, դի՛ր սպեղանի խոցեալ եւ թարախեալ հոգւոյս, եւ պատեա՛ զվէրս վիրաւորելոյս: Վերականգնեա՛, քանզի կորեայ եւ կործանեցայ բազում անաւրէնութեամբս, եւ չարիք իմ բարձրացան քան զգլուխ իմ. տոռունք մեղաց պատեցան զինեւ եաւթնապատիկ, եւ սղալանք իմ պաշարեցին զիս, եւ ո՛չ գոյ թիւ անգգամութեան իմոյ: Քեզ մեղայ, փրկութի՛ւնդ յաւիտենից, ո՛չ ունիմ վստահութիւն կոչել զանուն ահաւորիդ ի վերայ վսերիս. ամաւթ երեսաց իմոց ծածկեաց զիս, եւ հարան յիս փուշք մեղաց իմոց: Եւ արդ, Տէ՛ր իմ Տէր, առ ո՞ ապաւինեցայց եւ կամ զո՞ արարից ինձ յոյս եւ ապաւէն փրկութեան իմոյ: Բայց թէ՛պէտեւ բազում անգամ բարկացուցի զԲարձրեալդ, սակայն առ քեզ կարդացից. մի՛ մտաներ ի դատաստան ընդ ծառայիս քո, Տէ՛ր իմ, եւ մի՛

ինձ, Տե՛ր իմ, և մի՛ ահաբեկիր բարկությամբ եղկելիիս, Աստված իմ:

Մեղապարտիս մի՛ մատնիր հավիտենական կայծակների մորմոքման, Տե՛ր իմ, և ողորմելիիս մի՛ ուղարկիր անողորմ տանջանքների, Աստված իմ:

Տարագրվածիս մի՛ տար տարտարոսի տագնապի, Տե՛ր իմ, և վհատվածիս չտիրանան անպառ վշտերը, Աստված իմ:

Ինձ վրա չբարձրանա հրաբորբոք բոցը, Տե՛ր իմ, և բազմամեղիս վրա մի գցիր մթազիճ հնոցը, Աստված իմ:

Տառապյալիս վրա չպարեն անվախճան որդերի խմբերը, Տե՛ր իմ, և զազրագործ բազմամեղիս մի՛ դարձրու նրանց չար ժանիքների կեր, Աստված իմ:

Ծանակված ծառայիս չծածկի հրեղեն ծովը, Տե՛ր իմ, և վրդովվածիս վրա չվազի հրախառն հորձանքների վտակը, Աստված իմ:

Ինձ մի՛ ուղարկիր արտաքին խավարը, Տե՛ր իմ, և աշխարելիս չընկնեմ ապականության փոսը, Աստված իմ:

Ինձ մի՛ անջատիր երանելիների երամից, Տե՛ր իմ, և հանցավորիս չգրկես ընտրյալներիճ հաղորդվելուց, Աստված իմ:

Հատուցաներ ըստ գործոց իմոց Աստուած իմ:

Մի՛ սրտմտութեամբ եւ սպառնալեաւք սաստեր ինձ, Տէ՛ր իմ, եւ մի՛ բարկութեամբ ահաբեկեսցես զեղկելիս, Աստուած իմ:

Մի՛ մատներ զմեղուցեալս ի մորմոքումն յաւիտենից կայծականցն, Տէ՛ր իմ, եւ մի՛ յուղարկեր զողորմելիս յանողորմ տանջանսն, Աստուած իմ:

Մի՛ տար զտարագրեալս ի տազնապ տարտարոսին, Տէ՛ր իմ, եւ մի՛ տիրեսցեն ի վերայ իմ վհատելոյս վիշտք անսպառ, Աստուած իմ:

Մի՛ բարձրասցի ի վերայ իմ բոցն հրաբորբոք, Տէ՛ր իմ, եւ մի՛ ածեր ի վերայ իմ բազմամեղիս զհնոցն մթազին, Աստուած իմ:

Մի՛ կաքաւեսցեն ի վերայ տառապելոյս հոյլք անվախճան որդանց, Տէ՛ր իմ, եւ մի՛ ածեր ի վերայ բազմամեղիս զազրագործ՝ զչար ժանեաց զուտելիս նոցա, Աստուած իմ:

Մի՛ ծածկեսցէ զծանակեալ ծառայս ծովն հրեղէն, Տէ՛ր իմ, եւ մի՛ վազեսցէ ի վերայ վրդովելոյս վտակ հրախառն յորձանաց, Աստուած իմ:

Մի՛ առաքեր զիս ի խաւարն արտաքին, Տէ՛ր իմ, եւ մի՛ անկայց աշխարելիս ի գուրն ապականութեան, Աստուած իմ:

Ահագիմ ձայնով չձայնես՝ «Ծառա չար և վատ», Տե՛ր իմ, և տարակուսածիս մի՛ անտեսիր հավիտենական օրհնություններից, Աստված իմ, այլ քո ողորմությամբ ողորմի՛ր ինձ և քո անհաս մարդասիրությամբ գթա՛ ինձ:

Աղաչում եմ քեզ, Տե՛ր, քո սրբարար գործությամբ սրբիր ինձ՝ մեղքով աղտեղվածիս և քո ազատարար իշխանությամբ ազատի՛ր ինձ գեհեմի դառն վշտերից: Ինձ տեղ տուր լուսավառ առաջաստում և տարակուսածիս դասիր իմաստուն կույսերի շարքը: Տե՛ր, տո՛ւր, աղաչում եմ քեզ, խոստացած բարիքը՝ բոլոր ընտրյալների հետ, որ նրանց հետ փառավորեմ ամենասուրբ Երրորդությունդ. Հորը, Որդուն և Սուրբ Հոգուն այժմ, միշտ և հավիտյան հավիտենից. ամեն:

Մի՛ որոշեսցես զիս յերամէ երանելեացն, Տէ՛ր իմ, եւ մի՛ զրկեսցես զյանցաւորս ի հաղորդութենէ ընտրելոցն, Աստուած իմ:

Մի՛ զահագին զձայնն ձայնեսցես, եթէ. «Ծառայ չար եւ վատ», Տէ՛ր իմ. եւ մի՛ անտես առներ զտարակուսեալս ի յաւիտենից աւրհնութեանցն, Աստուած իմ, այլ ողորմութեամբ քով յաւիտենից ողորմեա՛ ինձ, եւ անհաս մարդասիրութեամբ քով գթա՛ յիս:

Աղաչեմ զքեզ, Տէ՛ր, սրբարար զաւրութեամբ քով սրբեա՛ զիս՝ զաղտեղեալս մեղաւք, եւ ազատարար իշխանութեամբ քով ազատեա՛ զիս ի դառն վշտաց գեհեմոյն: Տո՛ւր ինձ տեղի ի լուսավառ առաջաստին եւ դասեա՛ զտարակուսեալս ի դասս իմաստուն կուսանացն: Տո՛ւր, Տէ՛ր, աղաչեմ զքեզ, զխոստացեալ բարիսն ընդ ամենայն ընտրեալսն, զի ընդ նոսին փառաւորեցից զամենասուրբ գերբորդութիւնդ՝ զՀայր եւ զՈրդի եւ զՍուրբ Հոգիդ, այժմ, միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

23. ԱՂՈԹՔ ՈՐԴԻ ԱՍՏՕՈՒՆ

Աստուծու որդի, ճշմարիտ Աստված, որ մեր՝ մարդկանց փրկության համար մարդու որդի եղար. Որդի Աստուծու, որ քո անհաս մարդասիրության համար խոնարհվեցիր քո անճառ փառքից, և որոնելու ելար Ադամի այս տան կորցրած պատկերիդ և քո տնօրինական տանջանքների հետ երկրում փրկություն հրագործեցիր, և ազատեցիր մահի և մեղքի ծառայությունից, և հողեղեններիս հրավիրեցիր արդարության և քո փառքին, և մահկանացու այս բնությունը հաղորդ ու ժառանգակից դարձրիր երկնային անմահական զորքերին: Եվ այժմ, Տե՛ր Հիսուս Քրիստոս, Աստված իմ, այս բոլոր բարությունները, մարդասիրապես շնորհելով, ստեղծեցիր, իմ ծովացած մեղքերի պատճառով միայն ե՛ս չլիճեմ զրկված անհատույց պարզաներիցդ, և իմ հանցավոր խոսքերի համար միայն ես զուրկ չմնամ այդպիսի փրկությունիցդ, այլ ինչպես ելար կորսված ոչխարի որոնման և գտնելով՝ առար ուսիդ, ինձ՝ կորսվածիս փնտրող եղիր, և ինչպես ողորմեցիր քանանուհուն և խնդրանքը կատարեցիր, կատարի՛ր և իմ խնդրանքը, որ իմ մեղքերի համար պաղա-

23. ԱՂԱԽԹՔ ԱՌ ՈՐԴԻՆ ԱՍՏՈՒԱԾ

Որդի՛ Աստուծոյ, Աստուած՝ ճշմարիտ, որ վասն մերոյ փրկութեան մարդկան եղեր որդի մարդոյ, Որդի՛ Աստուծոյ, որ վասն անհաս մարդասիրութեան քո խոնարհեցար յանճառ փառաց քոց, եւ ելեալ ի խնդիր կորուսեալ պատկերիս քո տանս Ադամայ եւ ընդ տնաւրինական կրից քոց արարեր փրկութիւն ի մէջ երկրի, եւ ազատեցեր ի ծառայութենէ մահու եւ մեղաց, եւ հրաւիրեցեր զհողեղէնքս յարդարութիւն եւ ի փառս քո, եւ արարեր հաղորդ եւ ժառանգակից զմահկանացու բնութիւնս երկնային անմահական զաւրացն. եւ արդ, Տէ՛ր Յիսուս Քրիստոս, Աստուած իմ, որ զայս ամենայն բարութիւնս մարդասիրապէս շնորհեալ յաւրինեցեր, մի՛ միայն ես եղէց զրկեալ ի ճրի պարգեւացդ վասն ծովացեալ մեղաց իմոց, մի՛ միայն ես ունայն գտայց յայդպիսի փրկութենէդ՝ վասն բանից յանցանաց իմոց, այլ որպէս ելեր ի խնդիր կորուսեալ ոչխարին, եւ գտեալ ուսաւք բարձեր, լե՛ր եւ ինձ խնդրող կորուսելոյս. եւ զոր աւրինակ ողորմեցար քանանուհւոյն եւ զհայցուածն կա-

տում եմ: Եվ ինչպես քո բերանի խոսքով սրբեցիր բորոտին, սրբիր և ինձ իմ բոլոր սխալներից: Եվ ինչպես անդամալուծին առողջացրիր, առողջացրո՛ւ և ինձ՝ չարիքով լցվածիս: Եվ ինչպես հիվանդներին բուժեցիր, բուժի՛ր և ինձ՝ ցանկութեամբ հիվանդացածիս: Եվ ինչպես դևերին մարդկանցից հալածեցիր, հալածի՛ր և ինձնից իմ կյանքի թշնամուն: Եւ ինչպես կույրերին լուսավորեցիր, լուսավորի՛ր և ինձ՝ մեղքով խավարածիս: Եվ ինչպես մեռելներից հարություն տվիր, հարություն տուր և ինձ՝ հանցանքով մահացածիս: Եվ ինչպես ծովի ալիքները սանձեցիր՝ սաստելով հանդարտեցրու և իմ մեղքի ալիքները: Եվ ինչպես անապատում սովյալներին կերակրեցիր՝ կերակրի՛ր և ինձ՝ ճշմարիտ սովյալիս քո առատ ողորմությունից:

Տե՛ր Հիսուս Քրիստոս, Աստված իմ, որ ուզում ես՝ ամեն մարդ լինի և գա ճշմարտության գիտության, ուստի քո անձը փրկանք տվիր բյուրերի փոխարեն. հիշի՛ր ինձ և ողորմի՛ր ինձ:

Տե՛ր Հիսուս Քրիստոս, Աստված իմ, որ [մարդկանց համար] իջար քո հայրական ծոցից անձառ ծնունդով Սրբուհուց, խանձարուրով պատած մտուր դրվելուդ, կաթով կերակրվելուդ, բազուկներով բարձրացվելուդ, գրկով գզվելուդ, հո-

տարեցեր, կատարեա՛ եւ զիմ հայցուածս, որ վասն մեղաց իմոց պաղատիմ. եւ որպէս սրբեցեր բանիւ բերանոյ քո զբորոտն, սրբեա՛ եւ զիս յամենայն սխալանաց իմոց. եւ զոր աւրինակ զանդամալոյծն առողջացուցեր, առողջացո՛ եւ զիս՝ զչարեաւք լցեալս. եւ որպէս զհիւանդսն բժշկեցեր՝ բժշկեա՛ եւ զիս՝ զցանկութեամբ հիւանդացեալս. եւ զոր աւրինակ զդեւսն ի մարդկանէ հալածեցեր՝ հալածեա՛ եւ յինէն զթշնամին կենաց իմոց. եւ որպէս զկոյրսն լուսաւորեցեր՝ լուսաւորեա՛ եւ զիս զխաւարեալս մեղաւք. եւ զոր աւրինակ զմեռեալսն յարուցեր՝ յարո՛ եւ զիս՝ զմահացեալս յանցանաւք. եւ որպէս ալեաց ծովուն սաստեցեր՝ սաստեալ հանդարտեա՛ եւ զալիս մեղաց իմոց. եւ զոր աւրինակ զսովեալսն յանապատին կերակրեցեր՝ կերակրեա՛ եւ զիս՝ զճշմարիտ սովեալս յառատ ողորմութենէդ քումմէ՛:

Տէ՛ր Յիսուս Քրիստոս, Աստուած իմ, որ զամենայն մարդ կամիս կեալ եւ զալ ի գիտութիւն ճշմարտութեան, ուստի եւ զանձն քո ետուր փրկանս փոխանակ բազմաց, յիշեա՛ զիս եւ ողորմեա՛ ինձ:

Տէ՛ր Յիսուս Քրիստոս, Աստուած իմ, որ վասն իջանելոյ քո ի հայրական ծոցոյն անձառ

դեղեկն շրթունքներով համբուրվելուդ, և տանարիւն ընծայվելուդ [համար], հիշի՛ր ինձ և ողորմի՛ր ինձ:

Տե՛ր Հիսուս Քրիստոս, Աստվա՛ծ իմ, Հորդանան մտնելուդ, Հովհաննէսից մկրտվելուդ, Սուրբ Հոգու իջնելուն, Հորից վկայվելուդ և անասատում փորձվելուդ համար, հիշի՛ր ինձ և ողորմի՛ր ինձ:

Տե՛ր Հիսուս Քրիստոս, Աստվա՛ծ իմ, աստվածահրաշ սքանչելագործելուդ, աստվածությունդ հայտնելուդ համար հիշի՛ր ինձ և ողորմի՛ր ինձ:

Տե՛ր Հիսուս Քրիստոս, Աստվա՛ծ իմ, Վերանտանը բազմելուդ, առաքյալներին լվանալուդ, պատարագի նոր ուխտը հաստատելուդ և Հուդայից մատնվելուդ համար հիշի՛ր ինձ և ողորմի՛ր ինձ:

Տե՛ր Հիսուս Քրիստոս, Աստվա՛ծ իմ, հրեաների խուժանից բռնվելուդ, կապվելուդ, լաթով պատվելուդ, շփվելուդ, հայհոյվելուդ, կոփահարվելուդ, ծեծվելուդ, թքով անպատվվելուդ, ծաղրվելուդ համար հիշի՛ր ինձ և ողորմի՛ր ինձ:

Ատյանում լինելուդ, դատավորից դատվելուդ, Հերովդէսից հարցաքննվելուդ, դպիրներից անխատվելուդ, քահանաներից կշտամբվելուդ, ժողովրդից պարսավվելուդ և զինվորներից տարվե-

ծննդեամբ ի Սրբուհւոյն, խանձարրաւք պատելոյն, ի մսուր դնելոյն, կաթամբ կերակրելոյն, բազկաւք բառնալոյն, գրկաւք գգուելոյն, շրթամբք հողեղէն համբուրելոյն, եւ ի տանարն ընծայելոյն, յիշեա՛ զիս եւ ողորմեա՛ ինձ:

Տէ՛ր Յիսուս Քրիստոս, Աստուա՛ծ իմ, վասն ի Յորդանան մտանելոյն, ի Յովհաննէ մկրտելոյն, ի Ջանելոյ Սուրբ Հոգւոյն, ի Հաւրէ վկայելոյն եւ յանապատի փորձելոյն, յիշեա՛ զիս եւ ողորմեա՛ ինձ:

Տէ՛ր Յիսուս Քրիստոս, Աստուա՛ծ իմ, վասն աստուածահրաշ սքանչելագործելոյն, զմեղսն թողլոյն, զնեղեալսն բժշկելոյն, զմեռեալսն յարուցանելոյն, զաստուածութիւնդ յայտնելոյն, յիշեա՛ զիս եւ ողորմեա՛ ինձ:

Տէ՛ր Յիսուս Քրիստոս, Աստուա՛ծ իմ, վասն ի վերնատանն բազմելոյն, զառաքեալսն լուանալոյն, զնոր ուխտ պատարագին հաստատելոյն, եւ ի Յուդայէ մատնելոյն, յիշեա՛ զիս եւ ողորմեա՛ ինձ:

Տէ՛ր Յիսուս Քրիստոս, վասն խուժանին հրէից զքեզ ըմբռնելոյն, կապելոյն, ձորձապատելոյն, հարկանելոյն, հայհոյելոյն, կոփելոյն, ձաղելոյն, ծեծելոյն, թքանելոյն, այլսն առնելոյն, յիշեա՛ զիս եւ ողորմեա՛ ինձ:

լուդ համար հիշի՛ր ինձ և ողորմի՛ր ինձ:

Կենսաբեր փայտին բարձրացվելուդ, Գողգոթայում կանգնելուդ, կամավոր բարձրանալուդ և բևեռներով գամվելուդ համար հիշի՛ր ինձ և ողորմի՛ր ինձ:

Տե՛ր Հիսուս Քրիստոս, Աստվա՛ծ իմ, աստվածախստն մարմնիդ մերկանալուն, կարմիր քղամիդով զարդարվելուն, պատմունճանով ծածկվելուն, հանդերձներից բաժանվելուն, փշով պսակվելուն համար հիշի՛ր ինձ և ողորմի՛ր ինձ:

Տե՛ր Հիսուս Քրիստոս, Աստվա՛ծ իմ, քրտնաջան ծարավելուդ, լեղի և քացախ ճաշակելուդ, բարձրաձայն Հորը դիմելուդ, «Էլի, Էլի» գոչելուդ և աստվածեղեն հոգիդ ավանդելուն համար հիշի՛ր ինձ և ողորմի՛ր ինձ:

Տե՛ր Հիսուս Քրիստոս, Աստվա՛ծ իմ, խաչից իջնելուդ, Հովսեփի ձեռքով պատառակալվելուդ, գերեզման իջնելուդ, մատանիով կնքվելուդ, դժոխքն ավերելուդ, սեռելներից հառնելուդ, աշակերտներին օրհնելուդ և փառքով Հոր մոտ համբառնալուդ համար հիշի՛ր ինձ և ողորմի՛ր ինձ:

Տե՛ր Հիսուս Քրիստոս, Աստվա՛ծ իմ, ինձ, ըստ իմ գործերի, մի՛ հատուցիր, ինձ մի՛ զրկիր քո ողորմությունից և մի՛ անտեսիր քո ձեռքի գործերը, և մի՛ զրկիր ինձ քո երանավետ խոստումներից,

Վասն ի յատենի քո կալոյն, ի դատաւորէն դատելոյն, ի Հերովդէէ հարցափորձելոյն, ի դպրացն դսրովելոյն, ի քահանայիցն կշտամբելոյն, ի ժողովրդոցն պարսաւելոյն եւ ի զինուորացն վարելոյն, յիշեա՛ զիս եւ ողորմեա՛ ինձ:

Վասն կենսաբեր փայտին բառնալոյն, ի Գողգոթա կանգնելոյն, կամաւոր բարձրանալոյն, եւ հեղուսիւք բեւեռելոյն, յիշեա՛ զիս եւ ողորմեա՛ ինձ:

Տէ՛ր Յիսուս Քրիստոս, Աստուա՛ծ իմ, վասն աստուածախառն մարմնոյդ մերկանալոյն, կարմիր քղամիդով զարդարելոյն, պատմունճանելոյն, հանդերձիցն բաժանելոյն, եւ փշովք պսակելոյն, յիշեա՛ զիս եւ ողորմեա՛ ինձ:

Տէ՛ր Յիսուս Քրիստոս, վասն քրտնաջան ծարաւելոյն, լեղի եւ քացախ ճաշակելոյն, մեծաձայն առ Հայր կարդալոյն, զ«Էլի Էլի» գոչելոյն եւ աստուածեղէն հոգւոյդ աւանդելոյն, յիշեա՛ զիս եւ ողորմեա՛ ինձ:

Տէ՛ր Յիսուս Քրիստոս, Աստուա՛ծ իմ, վասն ի խաչէ իջանելոյն, ի Յովսեփայ պատառակալելոյն, ի գերեզման իջանելոյն, մատանեաւ կնքելոյն, զդժոխս աւերելոյն, ի մեռելոց յառնելոյն, զաշակերտսն աւրհնելոյն եւ փառաւք

մի՛ մոռացիր քո ողորմությունը, ինձ մի՛ ուղարկիր հավիտեանական տանջանքի, այլ հիշի՛ր ինձ, Տե՛ր, և ողորմիր ինձ, Տե՛ր, մի՛ տոչորեցրու ինձ հրեղեն տապակի մեջ, ինձ մի՛ գանահարի գեհեճով և ինձ վրա մի՛ բեր բորբոքած բոցը: Հիշի՛ր, հիշի՛ր, հիշատակդ հավիտեանից, Տեր Հիսուս Քրիստոս, Աստված իմ, և նայիր ինձ քաղցրությամբ: Եվ հանուն քո Հոր երեսի փառքի, և հանուն Սուրբ Հոգուդ փառակցության, և հանուն սուրբ Աստվածածնի և քո բոլոր երկնավոր ու երկրավոր սրբերի սիրո և բարեխոսության, ինձ ազատի՛ր աններելի տանջանքներից ու գեհեճի դառն վշտերից և ինձ արժանի արա երկնքի արքայությանդ, իսկ քեզ Հոր և Սուրբ Հոգուդ հետ փառք, իշխանություն և պատիվ հավիտյանս հավիտեանից. ամեն:

առ Հայր Համբառնալոյն, յիշեա՛ զիս եւ ողորմեա՛ ինձ:

Տէ՛ր Յիսուս Քրիստոս, Աստուած իմ, մի՛ ըստ գործոց իմոց հատուցաներ ինձ, մի՛ մերժեր զիս յողորմութենէ քուժմէ եւ մի՛ անտես առներ զգործս ձեռաց քոց, եւ մի՛ զրկեր զիս յերանաւէտ խոստմանց քոց. մի՛ մոռանար զիս յողորմութենէ քուժմէ, եւ մի՛ առաքեր զիս ի տանջանսն յաւիտենականս, այլ յիշեա՛ զիս, Տէ՛ր, եւ ողորմեա՛ ինձ, Տէ՛ր, եւ մի՛ տոչորեր զիս հրեղէն տապակաւքն, մի՛ գանեսցես զիս գեհեճովն եւ մի՛ բերցես ի վերայ իմ զբոցն բորբոքեալ. յիշեա՛, յիշեա՛, յիշեա՛, յիշատակդ յաւիտենից, Տէ՛ր Յիսուս Քրիստոս, Աստուած իմ, եւ նայեա՛ առ իս քաղցրութեամբ: Եւ վասն փառաց երեսաց Հաւր, եւ վասն փառակցութեան Հոգւոյդ Սրբոյ, եւ վասն սիրոյ եւ բարեխաւսութեան սրբոյ Աստուածածնին, եւ ամենայն սրբոց քոց երկնաւորաց եւ երկրաւորաց՝ ազատեա՛ զիս յաններելի տանջանացն եւ ի դառն վշտաց գեհեճին, եւ արա՛ զիս արժանի երկնից արքայութեանդ. եւ քեզ ընդ Հաւր եւ Սուրբ Հոգւոյդ փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

24. ՍՈՒՐԲ ՀԱՅՐ ԳԱՌՆԵՑՈՒ ԱՂՈԹԱ- ԿԱՆ ԽՈՍՔԸ՝ ԾԱՀԱՎԵՏ ՄԱՐԴԿԱՆՑ

Այստեղ մեզ պետք է հառաչանքի ողբ և շերմեռանդ արտասուք, բայց դու, ո՛վ սիրելի, արթուն եղիր, զգույշ մնա և զգաստ, մի ասա այն, որ քո հոգու համար բարի չէ, և մի՛ լսիր այն, որ ընդունելի չէ Աստծուն:

Արդ, ով ուզում է հավիտենական կյանք մտնել, պիտի աստի աշխարհի կյանքը, ով բաղձա անանց փառք, այստեղ պիտի հրաժարվի անցավոր փառքից:

Ով ցանկանում է դրախտի փափկություն, այստեղ չփափկանա մարմնով:

Ով արտանց սիրում է Տեր Հիսուսին, այստեղ անբաժան պիտի մնա նրանից անարատ սրբությամբ:

Ով շտապում է մտնել լուսի առագաստը, այստեղ պիտի վերցնի ողորմության լուղը:

Ով վախենում է անվախճան որդերից, այստեղ ատամներով չպիտի խածոտի իր եղբորը:

Ով զարհուրում է բորբոք կրակից, այստեղ իր միջից պիտի մարե նախանձի ու ցանկության բոցը:

24. ՍՈՒՐԲ ՀԱԻՐՆ ԳԱՌՆԵՑՈՅ ԲԱՆ ԱՂԱԻԹԱԿԱՆՔ ԾԱՀԱԻԷՏ ՄԱՐԴԿԱՆ

Աստանաւր պիտոյ է մեզ ողբ հառաչանաց եւ արտասուք ջերմեռանդ, այլ դու, ո՛վ սիրելի, արթուն լե՛ր, զգուշ կա՛ց եւ զգաստ. մի՛ ասել զայն, որ չէ քո հոգոյդ բարի, եւ մի՛ լսեր զայն, որ չէ Աստուծոյ ընդունելի:

Արդ, որ կամիցի ի կեանս յաւիտենից մտանել, ատեսցէ զկեանս աշխարհի, որ փափաքէ անանց փառացն, զանց արասցէ աստ զանցաւոր փառաւք:

Որ ցանկայ դրախտին փափկութեան, աստ մի՛ փափկասցի մարմնով:

Որ սիրէ զՏէր Յիսուս սրտիւ, աստ անբակ կացցէ ի նմա անարատ սրբութեամբ:

Որ փութայ մտանել ի յառազաստն լուսոյ, աստ բարձցէ զիւղն ողորմութեան:

Որ երկնչի յանվախճան որդանցն, աստ մի՛ խածատեսցէ ատամամբք զեղբայր իւր:

Որ զարհուրի ի բորբոքեալ բոցոյն, աստ զբոց նախանձու եւ ցանկութեան շիջուսցէ [յ]իւրմէ:

Ով սոսկում է անշեշ հրից, այստեղ թող պահ-
քով ու աղոթքով շիջեցնի ցանկության կրակը:

Ով վախենում է աչքերի լալուց և ատամների
կրճտելուց, այստեղ չցամաքեցնի արտասուքի
վտակները:

Ով սարսում է աններելի տանջանքներից, այս-
տեղ լա անդադար, գիշեր ու ցերեկ:

Ով կամենում է երկար ուղիղ ճանապարհ
գնալ, այստեղ պատրաստի պաշարը՝ լի և առատ:

Ով ուզում է անդատ ու անդատապարտ մնալ
դատարանում, այստեղ չդատապարտի իր եղբո-
րը:

Ով իր Տիրոջը բյուր քանքարի պարտք ունի,
այստեղ բաշխի իր եղբորը հարյուրավորը:

Ով ուզում է դևերի չարությունից անցնել եր-
կինք, այստեղ պիտի խնդրի իր Տիրոջից օգնությո-
ւն:

Ով պայծառ պսակներ է ցանկանում, այստեղ
վշտերիմ պիտի համբերի Հոբի մնան:

Ով ուզեցնա ազատվել բոցածավալ ծովից, այս-
տեղ իր աչքերը պիտի ծովացնի արտասուքով:

Ով կամենա անվնաս ոտնատակ տալ հրեղեմ
գետը, այստեղ բազմացնի ողորմությունը:

Ով ուզում է մտնել անվրեպ վայելչության մեջ,

*Որ սոսկայ յանշէջ հրոյն, աստ շիջուցէ
զհոռը ցանկութեան պահաւք եւ աղաւթիւք:*

*Որ երկնչի ի լալոյ աչաց եւ ի կրճտելոյ ա-
տամանց, աստ մի՛ ցամաքեցուցէ զվտակս
արտասուաց:*

*Որ սարսի [յ]աններելի տանջանացն, աստ
լացցէ անդադար զտիւ եւ զգիշեր:*

*Որ կամիցի երթալ զերկայն ուղղին ճանա-
պարհ, աստ պատրաստեսցէ զպաշարն լի եւ
պատարուն:*

*Որ կամիցի անդատ եւ անդատապարտ
մնալ ի դատաստանի, աստ մի՛ դատապար-
տեսցէ զեղբայրն իւր:*

*Որ պարտական է Տեառն իւրում բիւր քան-
քարոյ, աստ թողցէ զեղբաւր իւրում զհարիւ-
րաւորն:*

*Որ կամիցի ըստ չարութեան այսոցն անցա-
նել յերկինս, աստ խնդրեսցէ ի Տեառնէ իւրմէ
զաւգնութիւն:*

*Որ ցանկայ պայծառ պսակացն, աստ համ-
բերեսցէ վշտաց իբրեւ զՅոբ:*

*Որ կամիցի զերծանել ի բոցածաւալ ծովէն,
աստ ծովացուցէ զաչս իւր արտասուաւք:*

*Որ կամիցի անվնաս կոխել զգետն հրեղէն,
աստ յողովեսցէ յողորմութիւն:*

այստեղ չծուլանա տեսակցության գնալ հիվանդ-
ներին:

Ով տրամադիր է երանավետ ձայնը լսելու՝
«Ազնիվ ծառա, բարի և հավատարիմ», այստեղ իր
ականջները չխցի խնդրողների առջև:

Ով ուզում է խմել կյանքի աղբյուրից, այստեղ
կարոտ մնա մի գավաթ գինու:

Ով ցանկանում է կուսական պսակ, այստեղ
մաքուր ու անբիծ մնա աղտեղություն տեսնելուց:

Ով ուզում է մտնել անտրտում հարսանիք, այս-
տեղ պատրաստի հարսնարանի հանդերձանք:

Ով ուզեցա լսել փողի քաղցր ձայնը, այստեղ
կարոտյալների ձայնը չանտեսի:

Ով ախորժում է Տիրոջն ընդատաջ վերանալ օ-
ղի ամպերով, այստեղ թող ընդատաջ գնա աղ-
քատներից:

Ով զարհուրում է իր Տիրոջ խոսքից, երբ ասում
է՝ «Ծառա չար և վատ», այստեղ արիանա ի հա-
ճույս Տիրոջ:

Ով ակնկալում է իր Տիրոջ գալուստը հարսան-
քին՝ այստեղ արթուն, մնա երեկոյան և կեսգիշե-
րին, և հավախոսին և առավոտյան, այսինքն՝
մանկությանը, երիտասարդությանը և ծերության-
ը, և նրան փառք հավիտյանս. ամեն:

*Որ ցանկայ մտանել յանվրէպ վայելչու-
թիւնն, աստ մի՛ հեղգասցի երթալ ի տեսու-
թիւն հիւանդաց:*

*Որ յաւժարէ լսել զձայն երանաւէտ, թէ՛.
«Ազնիւ ծառայ, բարի եւ հաւատարիմ» [Մատթ.
ԻԵ. 21], աստ զականջս իւր մի՛ խցցէ ի խնդրո-
ղաց:*

*Որ կամիցի ըմպել յաղբերէն կենաց, աստ
կարաւտ կացցէ ապակոյ միոյ զինոյ:*

*Որ ցանկայ կուսական պսակացն, աստ մա-
քուր եւ անբիծ կացցէ աղտեղի տեսութեանց:*

*Որ կամիցի մտանել յանտրտում հարսա-
նիսն, աստ յաւրինեսցէ հանդերձս հարսնա-
րանին:*

*Որ կամիցի քաղցր լսել զձայն փողոյն, աստ
մի՛ անտես արասցէ զձայն կարաւտելոցն:*

*Որ ախորժէ ի յամպս աւղոց վերանալ ընդ
առաջ Տեառն, աստ ընթանայ ընդ առաջ աղ-
քատաց:*

*Որ զարհուրի ի բանէ Տեառն իւրոյ, յորժամ
ասիցէ, եթէ. «Ծառայ չար եւ վատ» [Մատթ. ԻԵ.
26], աստ ժրասցի ի հաճոյսն Աստուծոյ:*

*Որ ակն ունի գալստեան Տեառն իւրոյ ի
հարսանեացն, աստ արթուն կացցէ յերեկոյին
եւ ի մէջ գիշերին, եւ ի հաւախաւսին եւ առա-
ւաւտին. այսինքն՝ ի մանկութեան եւ յերիտա-*

Վերջացավ խոսքս:

Արդ, ո՛վ պատվական եղբայրներ, քրիստոնյա հավատացյալներ, մտքով իմաստուններ, իմացե՛ք՝ ինչ ասացի քիչ և որ ասելու եմ համառոտ, կպահեք ձեր մեջ խորին խորհրդով և կհոգաք:

Ով այստեղ չի հոգում իր մեղքերի համար, այնտեղ՝ գեհեճի հրում, կհոգա, որ չի օգնի:

Ով այստեղ փափուկ է, այնտեղ կչարչարվի անհուն հեծությամբ:

Ով այստեղ անհագաբար լցնում է որովայնը առանց խորության, այնտեղ կհալչի ու կմաշվի անմխիթար:

Ով այստեղ զմայլվի գինով, այնտեղ կկարոտի մեղրի կաթիլի:

Ով այստեղ անառակ ու անհագ կարկաչով ծիծաղի, այնտեղ անդադար լաց կլինի ու կողբա:

Ով այստեղ հպարտանում է քաջախոսությամբ, այնտեղ կպապանձվի մեծ ամոթով:

Ով այստեղ ողորմություն չանի, այնտեղ չի հանդիպի ողորմության:

Ով այստեղ սովոր է անիծելու, այնտեղ կլսի՝ «Անիծված գնացե՛ք հավիտենական հրի մեջ»:

Ով կրոնով կեղծավորի, այնտեղ մեջտեղից կկտրեն և մասնակից կդարձնեն անհավատներին:

սարդուլթեան եւ ի ծերուլթեան. եւ նմա փառք յաւիտեանս. ամէն:

Կատարեցաւ բանս:

Արդ, ո՛վ պատուական եղբայրք, հաւատացեալք քրիստոնեայք, իմաստուն մտաւք իմացիք, զոր ասացի սակաւուք, եւ զոր ասելոց եմ կարճառաւտ՝ պահեսջիք առ ձեզ խորին խորհրդովք եւ հոգայցէք:

Որ աստ ո՛չ հոգայ վասն մեղաց իւրոց, անդ հոգայ ի հուր գեհեճոյն, որ ոչ աւգտի:

Որ աստ փափուկ կայ, անդ չարչարի անհուն հեծուլթեամբ:

Որ աստ անխտիր խճէ զորովայն անյագաբար, անդ հալի եւ մաշի անմխիթար:

Որ աստ գինով զմայլի, անդ կարաւտանայ կաթի մեղրոյ:

Որ աստ ծիծաղի անառակ եւ անյագ կարկաչելով, անդ լայ եւ ողբայ անդադար:

Որ աստ պանծայ քաջախաւսուլթեամբ, անդ պապանձի մեծաւ յամաւթով:

Որ աստ չառնէ ողորմուլթիւն, անդ չի հանդիպի յողորմուլթեանն:

Որ աստ սովոր է անիծանել, անդ լսէ զ«Երթայք անիծեալ՝ ի հուրն յաւիտենից» [Մատթ. ԻԵ. 41]:

Ով այստեղ խոովարար ու ռիսակալ է, այնտեղ տարտարոսը կժառանգի:

Ով այստեղ չարակնի ուրիշների բարուն, այնտեղ չի ստանա աշխատանքի վարձը:

Ով այստեղ դանդաղկոտ է աղոթելիս, այնտեղ կգրկվի սուրբ աղոթարաններից:

Ով այստեղ մեղքի խտրություն չի դնում, այնտեղ կմտնի դժոխք ու տանջանքի մեջ:

Ով այստեղ անողորմ ծեծի մարդու կամ անասունի, այնտեղ կծեծվի հրեղեն գավազանով:

Ով այստեղ չապաշխարե չարիքները, այնտեղ կփակվեն ապաշխարության դռները:

Ով դադարի գթալ աղքատների, այնտեղ նրա առջև կփակվի դուռն առագաստի:

Ով այստեղ իրեն արդար կարծի, այնտեղ կփակվի խավարի բանտում:

Ով այստեղ այլոց մեղքը բամբասի, այնտեղ կդատվի դառն տանջանքով:

Ով այստեղ մահվան օրը մոռանա, այնտեղ կմեռնի հավերժի մահով:

Ով այստեղ ցանկոտ ու բարկացող է, այնտեղ Աստծու բարկությունն է սպասում իրեն:

Արդ, ո՛վ անդրանիկ իմ եղբայրներ, մի՛ վստահեք աշխարհի անցավոր կյանքին և մի՛ խաբվեք այս խաբուսիկ կյանքի երևույթով:

Որ կրանհիւքն կեղծաւորի, անդ հատանեն ընդ մէջն եւ մասնակից առնեն անհաւատիցն:

Որ աստ խոովարար է եւ ռիսապահ, անդ զտարտարոսն ժառանգեսցէ:

Որ աստ մախայ ընդ այլոց բարի, անդ չառնու զվարձս վաստակոց:

Որ աստ դանդաղկոտ է յաղաւթսն, անդ որոշի ի սուրբ յաղաւթարանացն:

Որ աստ անխտիր է ի մեղս, անդ մտանէ ի դժոխս եւ ի տանջանս:

Որ աստ հարկանէ զմարդ կամ անասուն անողորմ, անդ հարկանի ի հրեղէն գաւազանաւ:

Որ աստ ոչ ապաշխարէ զչարիսն, անդ փակին դրունք ապաշխարութեան:

Որ փակէ զգութ իւր ի տնանկաց, անդ փակն [=փակի] նմայ դուռն յառագաստին:

Որ աստ զանձն իւր արդար կարծիցէ, անդ արգելի ի բանտ խաւարի:

Որ աստ զայլոց մեղք հոգայ բանբասելով, անդ դատի դառն տանջանաւք:

Որ աստ զմահու աւրն մոռանայ, անդ մեռանի զմահն յաւիտենից:

Որ աստ ցասկոտ է եւ բարկացող, անդ բարկութիւնն Աստուծոյ մնայ ի վերայ նորա:

Մի՛ դադարեք աղոթելուց և մի՛ դանդաղեք բարեգործելիս:

Ձեր բերանը մեկի մասին չար բան չխոսի, իսկ մեռած մարդու ամենևին մի՛ բամբասեք:

Ձեր մեջ հպարտության ոգի մի ցուցադրեք և մի՛ կորցրեք ձեր աղոթքի ժամանակը:

Ո՛վ սիրելի եղբայրներ, պինդ մնացեք Աստծու կամքին, հրաժարվեցեք և հեռու [եղեք] ամեն չարիքից. այստեղ ջանացեք, այստեղ ճգնեցեք և հաշտեցրեք ձեր Տիրոջը և չարի փոխարեն բարի գործեցեք, մեղքի մեջ՝ արդարություն, բարկանալու դիմաց՝ հեզություն, ոխակալության դեմ՝ անոխակալություն, նախանձի հանդեպ՝ աննախանձություն, չարության դեմ՝ անհիշաչարություն, դառնության դեմ՝ քաղցրություն, և Քրիստոսին փառք հավիտյանս. ամեն:

Արդ, ո՛վ անդրանիկք եղբայրք իմ, մի՛ վստահանայք յանցաւոր կեանս աշխարհիս եւ մի՛ պատրիք երեւելեաւք խաբեբայ կենցաղոյս:

Մի՛ դադարիք աղաւթից եւ մի՛ դանդաղիք ի բարեգործութենէ:

Մի՛ խաւսեսցի բերան ձեր չար զումեքէ, եւ զմեռած մարդ ամենեւին մի՛ բանբասէք:

Մի՛ երեւեցուցանէք ի ձեզ հոգի հպարտութեան եւ մի՛ անցանէ զձեզ ժամանակ աղաւթից ձերոց:

Ո՛վ սիրելի եղբայրք, պինտ կացէ՛ք ի կամս Աստուծոյ, հրաժարեցէ՛ք եւ ի բաց ամենայն չարեաց. աստ ջանացէ՛ք, աստ ճգնեցէ՛ք եւ հաշտեցուցէ՛ք զՏէրն ձեր, եւ փոխանակեցէ՛ք ընդդէմ չարին զբարիսն, ընդդէմ մեղացն՝ զարդարութիւն, ընդդէմ բարկանալոյն՝ զհեզութիւն, ընդդէմ ոխկալութեան՝ զանոխակալութիւն, ընդդէմ նախանձուն՝ զաննախանձութիւն, ընդդէմ չարութեանն՝ զանյիշաչարութիւն, ընդդէմ դառնութեանն՝ զքաղցրութիւնն. եւ Քրիստոսի փառք յաւիտեանս. ամէն:

25. ՍՈՒՐԲ ՀԱՅՐ ԵՎ ՎԱՆԱԿԱՆ
ԳԱՌՆԵՑՈՒ ԱՍԱԾ ԱՂՈԹՔԸ

Արդ, ո՛վ իմ տառապած անձ, ծախված սատանայից, ինչո՞ւ չես սգում քո կորուստը, ի՞նչ հույսով քաջալերված դատարկ ես բարի գործերից, չէ՞ որ քո առջև անգլուտ կորուստն է, որովհետև իսպառ բարկացրիր Արարչին և չճանաչեցիր բարեգործին, այլ ընդդիմացար նրան, որ քեզ կամեցավ իր փառքը: Այժմ նրան ո՞վ կաղաչի քեզ հետ հաշտվելու, ողորմելի և թշվառական, ինչո՞ւ չկասկածեցիր ու չակնածեցիր նրա փառքին, ինչի՞ համար քո կորուստը կամեցար, ո՞վ համոզեց քեզ ապստամբելու քո Տիրոջ դեմ, ո՞վ կողոպտեց քո փառքը, ո՞վ աղքատացրեց քեզ քո ճոխությունից: Արդ, ո՞ւմ հավատալով ոստնեցիր հայրենի գրկից և տրտմեցրիր գույքը նրա, որ քեզ սիրում էր, ուզում էր, որ միշտ իր մոտ լինեիր, իսկ դու նրան արհամարհելով՝ նրա թշնամիների հետ գնացիր, ո՞ւմ արեց չարություն, որ հատուցեցիր:

25. ԱՂԱԻԹՔ ՍՈՒՐԲ ՀԱԻՐՆ ԵՒ
ՎԱՆԱԿԱՆԻՆ ԳԱՌՆԵՑՈՅ ԱՍԱՑԵԱԼ

Արդ, ո՛վ անձն իմ տառապեալ, գ[ն]եալ ի սատանայէ, ընդէ՞ր ոչ սգաս զկորուստ քո, որո՞վ յուսով քաջալերեալ դատարկացեալ կաս ի գործոց բարեաց, քանզի առաջի քո կայ կորուստն անգիւտ, վասն զի բարկացուցեր զարարիչն ի սպառ եւ ո՛չ ծանեար զբարէգործն, այլ ընդդէմ դարձար նմա, որ քեզ կամեցաւ զփառան իւր: Արդ, ո՞վ աղաչեսցէ զերեսս նորա ի հաշտութիւն քեզ, հե՛քդ եւ թշուառականդ, ընդէ՞ր ոչ կասկածեցեր եւ ակն ածեր փառաց նորա, է՞ր աղազաւ կամեցար զկորուստ քո, ո՞ հաւանեցոյց զքեզ ապստամբել ի Տեռանէ քուս[մ]է, ո՞ կողոպտեաց զփառս քո, ո՞վ աղքատացոյց զքեզ ի ճոխութենէտ: Արդ, ու՞մ հաւանեալ ոստար ի գրկացն հայրենեաց եւ տրտմեցուցեր զգուլթ նորա, որ սիրէր զքեզ, կամէր լինել զքեզ միշտ առ ինքեան, եւ դու զնա արհամարհեալ չոգար զհետ թշնամեաց նորա, չար փոխարէն ընդ որո՞ց առնէրն՝ հատուցեր:

Վա՛յ քեզ, ո՛վ տառապյալ իմ անձ: Այս պատճառով նրա ողորմությունը ցասման է փոխվել, և նրա սիրո ջերմությունը փոխվել է ատելության, նրա ձեռքը բարձրացել է քեզ խփելու, և նրա սուրը սրված է քեզ փնտրելու: Եվ՝ երանի միայն այստեղ, քանի որ փոքր է այստեղի ժամանակի հարվածը, և դրանով չի վերջանա իմ մեղքերի բազմությունը, ավա՛ղ մեծ տուգանքիս, ո՞ւմ ինչով փոխանակեցի: Բնության արտասուքն ինձ բավական չէ ողբալու իմ կորուստը. կեղտոտ պատմուճանի համար զրկվեցի սուրբ հարսանիքից, մերժվեցի երանելի ցնծությունից, յուղի պակասության պատճառով զրկվեցի սուրբ առագաստից, և դոճերը փակվեցին, և ինչպե՞ս համարձակվեմ բախել, գուցե անարժանիս բարբառի փեսան, թեպետ ողորմած է, գուցե ինձ իրենից հեռու վտարի, կամ հրամայի կապել ու տանել արտաքին խավարի մեջ: Այո՛, վա՛յ թշվառությանս, դժվարին պատասխանին, ինձ հասնու՞մ է զրկվել մշտնջենական կյանքից և ժառանգել տարտարոսի անվախճան պատուհասը: Երանի բնավ ծնված չլինեի և չտեսնեի արեգակի լույսը, երանի թափված լինեի և դուրս ընկած իբրև վիժած, քան

Վա՛յ զքեզ, ո՛վ անձն իմ տառապեալ: Վասն այսորիկ շարժեալ է ողորմութիւնն նորա ի ցասումն, եւ փոխեալ է յատէլութիւն սիրոյ նորա ջերմութիւն, վերացեալ է ձեռն նորա հարկանել զքեզ, եւ սուր նորա սրեալ է ի խնդրել զքեզ: Եւ երանի թէ աստ միայն, զի փոքր է այժմու ժամանակիս հարուածս, եւ ո՛չ վճարի այնու բազմութիւն յանցանաց իմոց, աւա՛ղ, մեծի տուգանիս, զո՞ ընդ որոյ փոխանակեցի: Արտասուք բնութեան չէ ինձ բաւական յողբումն կորստեան իմոյ. զրկեցայ ի սուրբ հարսանեացն վասն աղտեղի պատմութեանին, մերժեցայ յերանելի ցնծութենէն, վասն իւղոյն պակասութեան զրկեցայ ի սուրբ առագաստէն, եւ դրունքն փակեցան, եւ զի՞ս զի շխեցից բախել, գուցէ զանախորժս բարբառեցի փեսայն, թէպէտ եւ է ողորմած, գուցէ ի բաց առաքեսցէ զիս յինքենէ, կամ հրամայեսցէ կապել եւ հանել ի խաւարն արտաքին: Այո՛, ով հիքութեան, ո՛վ դժուարալուր պատասխանոյն, հասանէ անկանել ինձ մշտնջենաւոր կենացն եւ ժառանկել զանվաղճան պատուհասն տարտարոսին: Երանի թէ բնաւ իսկ չէի ծնեալ եւ ո՛չ տեսեալ զլոյս արեգականն, երանի եւս էի թէ ծորեալ, եւս էի եւ արտաքս

Փրկչի քաղցրախոս բերանից ընդունելի հրաժարման ձայնը:

Այժմ ո՞վ կաշխարհ է ինձ հետ իմ կորուստը կամ ո՞վ կտրտմի իմ թշվառության վրա: Աշխարհ, ինձ սգակի՛ց եղեք, անշունչ տարրեր, ողբացեք ինձ, Աստծու սուրբ հրեշտակներ, տրտմեցեք իմ կորստյան առթիվ, աղաչեցեք բարերար Աստծուն, գուցե խնայե իմ անձը, որովհետև ես չեմ համարձակվում խնդրել՝ բազում մեղքերիս համար ամոթահար, կամ թեև գիտեմ նրա անչափ քաղցրությունը, բայց վախենում եմ իմ մեղքերի բազմությունից, ուզում եմ մոտենալ և աղաչել, բայց ամաչում եմ ելնել Տիրոջ դեմ, որին զայրացրի բազում անգամ, վստահ եմ նրա ողորմությանը, բայց իմ խայթող մտքերը ամաչեցնում են ինձ: Չեմ համարձակվում պաղատել, այլ ակնկոր և ամաչելով պապանձվել եմ և չեմ համարձակվում բանալ իմ բերանը: Թե մի միջնորդ լինեք, որ ինձ նրանից համարձակության մուրհակ տար, թերևս կարեցնալի մոտենալ նրան աղոթելու: Բայց կարծում եմ, որ ինձնից զգվեցին բոլորը, որ սիրում են Աստծուն, և եթե փրկության հնար ենթադրեմ՝ ապավինելով նույն Իրեն, որ կարեկցաբար գթում է իր

անգեալ իբրև զվիժանն, քան թէ ընդունել զձայն հրաժեշտիւ ի քաղցրալուր բերանոյ փրկչին: Արդ, ո՞վ աշխարհեսցէ ընդ յիս զկորուստ իմ, կամ ո՞վ տրտմեսցի ի վերայ թշուառութեանս իմոյ: Աշխարհ, սգակից եղերու՛ք ինձ, տարե՛րք անշունչք, ողբացէ՛ք զիս, սուրբ հրեշտակք Աստուծոյ, տրտմեցարու՛ք ի վերայ կորստեան իմոյ, աղաչեցէ՛ք զբարերարն Աստուած, թերեւս խնայեսցէ յանձն իմ, վասն զի ես ոչ իշխեմ ժտել՝ յաղագս բազում մեղաց զամաւթի հարեալ, կամ թէպէտ եւ գիտեմ զանչափ քաղցրութիւն նորա, այլ երկնչիմ ի բազմութենէ մեղաց իմոց, կամիմ՝ զի մերձեցայց եւ աղաչեցից, այլ ամաչեմ զալ ի դէմս Տեառն, զոր զայրացուցի բազում անգամ, վստահ եմ յողորմութիւն գթութեան նորա, այլ խէթ խորհրդոց իմոց յամաւթ առնեն զիս: Ո՛չ իշխեմ պաղատիլ, այլ ակն կորեալ եւ ամաչեցեալ կամ պապանձեալ, եւ ոչ իշխեմ բանալ զբերանս իմ: Թէ գոյր ոք միջնորդ, որ տայր ինձ առ ի նմանէ մուրհակ համարձակութեան, թերեւս կարէի մատչել յաղաւթս առ նա: Բայց կարծեմ թէ զազրացան յինէն ամէնիքեան, որ սիրեն զԱստուած, մի եւ էթէ կարծեմ հնարս փրկութեան, ապաւինեալ առ

ձեռքի գործերին, որ միակ գթածն է, ողորմածը, մերողամիտը, անոխակալը, քաղցրը, անհիշաչարը և բազումողորմ բոլորի հանդեպ, ովքեր կսիրեն նրա գալուստը, որին վայել է փառք, իշխանություն և պատիվ, այժմ և միշտ. ամեն:

նոյն ինքն, որ կարեկցաբար գլթայ ի գործս ձեռաց իւրոց, որ միայն է գլթած, ողորմած, երկայնամիտ, անոխակալ, քաղցր, անյիշաչար եւ բազումողորմ առ ամէնիսեն, որք սիրեցին զաւրեր երեւելոյ գալստեան նորա, որում վայել է փառք իշխանութիւն եւ պատիւ, այժմ եւ միշտ. ամէն:

26. ԳԱՌՆԵՑԻ ՀՈՎՀԱՆՆԵՍԻ
ԱՍԱԾ ԱՂՈԹՔԸ

Օրհնյալ ես, Սուրբ Հայր, Աստված ճշմարիտ, բոլոր սխալներից սրբի՛ր մեզ՝ մեր անջեցյալներով և մեղավոր անձովս: Պահի՛ր ճանապարհ ելածներին, ուղղի՛ր անավողներին, սփոփի՛ր վտանգվածներին, ե՛տ դարձրու արժանահաս պատուհասը, կյանքի՛ կոչիր հարված ստացածներին, հարվածի՛ր Բելիարին, սանձի՛ր սատանային, տոչորի՛ր դևերին, հերքի՛ր նրանց հնաքները և խորտակի՛ր նրանց բոլոր խաբեությունները, ազատի՛ր գերվածներին, արձակի՛ր կապվածներին, կանգնեցրո՛ւ գլորվածներին, հաստատի՛ր ընկածներին, բժշկի՛ր բեկվածներին, ուրախացրո՛ւ վիրավորվածներին, հավաքի՛ր ցրվածներին, լուսավորի՛ր խավարածներին, փրկի՛ր փորձության մոտեցածներին, քավի՛ր մեղք գործածներին, սրբի՛ր աղտեղվածներին, սպեղանի՛ դիր խոցվածներին և ընդհանրապես բոլորին բարեգործի՛ր, տկարներին զորացրո՛ւ, տխուրներին ուրախացրո՛ւ, տգետներին իմաստնացրո՛ւ, օտարին դարձրու ընտանի՛, հեռացածներին մոտեցրո՛ւ, հոգով և մարմնով հիվանդա-

26. ԱՂԱԻԹՔԻ ԳԱՌՆԵՑՈՅ
ՅՈՂԱՆՆԻՍԻ ԱՍԱՑԵԱԼ

Աւրհնեալ ես, Հայր սուրբ, Աստուած ճշմարիտ, սրբեա՛ զմեզ յամենայն սխալանաց հանդերձ մերովք ննջեցելովքն եւ մեղաւոր անձամբս: Զճանապարհորդեալսն պահեա՛, զնաւորդեալսն ուղղեա՛, զվտարանդեալսն սփոփեա՛, զարժանահաս պատուհասն անդրադարձո՛, զհարուածեալսն կենագործեա՛, զբելիար բեկեա՛, զսատանայ սանձեա՛, զդեւան տոչորեա՛, զհնարս նոցա հերքեա՛ եւ զամենայն խաբէութիւն նոցա խորտակեա՛, զգերեալսն ազատեա՛, զկապեալսն արձակեա՛, զգլորեալսն կանգնեա՛, զանկեալսն հաստատեա՛, զբեկեալսն բժշկեա՛, զվիրաւորեալսն ուրախացո՛, զցրուեալսն ժողովեա՛, զխաւարեալսն լուսաւորեա՛, զմերձեցեալսն ի փորձութենէ փրկեա՛, զմեղուցեալսն քաւեա՛, զաղտեղացեալսն սրբեա՛, զխոցեալսն սպեղանեա՛ եւ բովանդակ յամենեան բարեգործեա՛, զտկարսն [զաւ]րացո՛, զտխուրսն ուրախացո՛, զտգէտ[սն] իմաստնացո՛, զաւտարսն ընդանեցո՛, զհեռ[ա]ցեալսն մերձեցո՛, զհոգով եւ

ցածներից անողջացրո՛ւ, մեղքի մեջ ընկածներից զգուշացրո՛ւ, հակառակվածներից հաշտեցրո՛ւ, հպարտներից հնազանդեցրո՛ւ, անզգամից զգուշացրո՛ւ, չապաշխարողներից զղջա՛լ տուր, հոգով և մարմնով թմրածներից զգաստացրո՛ւ, ցասկոտներից հանգստացրու, մեղքի վարժվածներից զարհուրեցրո՛ւ, խոռվածներից խաղաղեցրո՛ւ, կարծրից կակղացրո՛ւ, ամբարտավաններից հնազանդեցրու, դևերից դանդաղածներից հեշտացրո՛ւ, ցանկասերներից պարկեշտացրո՛ւ, ցանկության ցավերը թուլացրու և ընկնվածներից փրկի՛ր, չարից բռնվածներից դարձրո՛ւ, և բուլորի առհասարակ միտքը, հոգին և մարմինը քո կամքով պահիր, հայցելով ու փնտրելով բոլորին: Տե՛ր, դիր քո երկյուղը ամեն աչքի ու մտքի առջև, խնայի՛ր, Տե՛ր, սուրբ խորանները նսեմությունից և եկեղեցին՝ բեկումից: Տե՛ր, տո՛ւր խաղաղություն ամբողջ աշխարհին և լիություն ամեն բարիքի, ողորմի՛ր մեզ:

զմարմնով հ[իւ]անդացեալսն առողջացո՛ւ, զհանդերձեալսն ի մեղս զգուշացո՛ւ, զհակառակեալս[ն] հաշտեցո՛ւ, զհպարտսն հնազանդեցո՛ւ, զանզգամսն զգուշացո՛ւ, զանապաշաւսն ստրջացո՛ւ եւ զթմրեալսն յոգի եւ ի մարմին զգաստացո՛ւ, զցասկոտսն ցածո՛ւ, զսովորեալսն ի մեղս զարհուրեցո՛ւ, զխոռվեալսն խաղաղացո՛ւ, զկարծրն կակղացո, զամբարտաւանսն հնազանդեցո՛ւ, զդեգերեալսն ի դիւաց դիւրացո՛ւ, զպակշոտեալս պարկեշտացո՛ւ, զցաւս ցանկութեան ցածո՛ւ եւ զընկնեալսն ապրեցո՛ւ, եւ զըմբռնեալսն ի չարեաց դարձո՛ւ, եւ բոլորին՝ զամենեսեան զմիտք եւ զհոգի եւ զմարմին ի կամս քո կացո՛ւ, յայցեալ եւ ի խնդիր ամենեցուն: Դի՛ր, Տէ՛ր, զերկիւղ քո առաջի ամենայն աչաց եւ մտաց, խնայեա՛ւ, Տէ՛ր, ի խրթնութիւն սուրբ խորանաց եւ ի բեկումն եկեղեցոյ: Տու՛ր, Տէ՛ր, խաղաղութիւն ամենայն աշխարհի եւ լիութիւն ամենայն բարեաց, ողորմեա՛ւ, Տէ՛ր:

27. ՍՈՒՐԲ ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ
ԳԱՌՆԵՑՈՒ ԱՍԱԾ ԱՂՈԹՔԸ

Ընկնում եմ քո առաջ և աղաչում քեզ, նա-
լի՛ր քո ծառայիս տառապանքին և խնա-
լի՛ր մեղքով մոլորվածիս, բժշկի՛ր բեկվածիս և
կանգնեցրո՛ւ գլորվածիս, սպեղանի՛ դիր խոցված
և թարախակալ հոգուս, կապի՛ր խոցերը վիրա-
վորվածիս: Վերստին կանգնեցո՛ւ, քանզի կորա,
կործանվեցի բազում անօրինություններով, և չա-
րիքներս բարձրացան իմ գլխից վեր: Մեղքի կա-
պանքները շրջապատեցին ինձ, իմ յոթնապատիկ
սխալները պաշարեցին ինձ, և թիվ չկա իմ անգ-
գամությանը, մեղա քեզ, փրկությունդ հավիտե-
նից: Վստահություն չունեմ ահավորիդ անունը
կանչելու իմ թշվառ (հոգուն): Երեսիս ամոթն ինձ
ծածկեց, եւ մեղքերիս փշերը հարվածեցին: Եվ
այժմ, Տե՛ր իմ, Տե՛ր, ո՞ւմ ապավինեմ, կամ ո՞ւմ
դարձնեմ ինձ հույս ու ապավեն: Բայց թեպետ բա-
զում անգամ բարկացրի Բարձրալին, սակայն
քեզ կդիմեմ:

27. ԱՂԱԻԹՔ ՄԱՏՈՅՑ ՍՐԲՈՅՆ
ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԳԱՌՆԵՑԻՈՅ ԱՍԱՑԵԱԼ

Անկանիմ առաջի քո եւ աղաչեմ զքեզ,
հայեա՛ց ի տառապանս ծառայիս քո
եւ խնայեա՛ ի մեղաւք մոլորեալ անձն իմ,
բժշկեա՛ զբեկեալս եւ կանգնեա՛ զգլորեալս,
դի՛ր սպեղանի խոցեալ եւ թարաղեալ ոգւոյս,
եւ պատեա՛ զվէրս վիրաւորելոյս: Վերականգ-
նեա՛, քանզի կորեայ, կործանեցայ բազում
անաւրէնութեամբ, եւ չարիք իմ բարձրացան
քան զգլուխ իմ: Տաւռունք մեղաց պատեցան
զինեւ, եւ թնայատիկ սղալանք իմ պաշարե-
ցին զիս, եւ ոչ գոյ թիւ անզգամութեան իմոյ,
քեզ մեղայ, փրկութի՛ւնդ յաւիտենից: Ո՛չ
ունիմ վստահութիւն կոչել զանուն ահաւորիդ
ի վերայ վսերիս: Ամաւթ երեսաց ծածկեաց
զիս, եւ հարան յիս փուշք մեղաց իմոց: Եւ
արդ, Տէ՛ր իմ Տէ՛ր, առ ո՞ ապաւինեցայ, եւ
կամ զո՞ արարից ինձ յոյս եւ ապաւէն
փրկութեան իմոյ: Բայց թէպէտ եւ բազում
անգամ բարկացուցի զբարձրե[ա]լն, սակայն
առ քեզ կարդացից:

Ռատաստան մի՛ մտիր ինձ՝ քո ծառայի հետ, Տե՛ր իմ, և մի՛ հատուցիր, ըստ գործերի, Աստվա՛ծ իմ:

Քո զայրույթի սպառնալիքով մի՛ սաստիր ինձ, Տե՛ր իմ, և եղկելիս մի՛ ահաբեկիր բարկությամբ, Աստվա՛ծ իմ:

Մեղուցյալիս մի՛ մատնիր հավերժ կայծակների մորմոքման, Տե՛ր իմ, և ողորմելիս մի՛ ուղարկիր անողորմ տանջանքների, Աստվա՛ծ իմ:

Տարագրվածիս մի՛ տանիր տարտարոսի տագնապին, Տե՛ր իմ, և ինձ՝ վհատածիս չտիրեն անսպառ վշտերը, Աստվա՛ծ իմ:

Չբարձրանա ինձ վրա բորբոք բոցը, Տե՛ր իմ, և բազմամեղիս վրա մի՛ գցիր մթամած հնոցը, Աստվա՛ծ իմ:

Թող չպարեն տառապյալիս վրա անվախճան որդերի խմբերը, Տե՛ր իմ, և զազրագործ բազմամեղիս վրա մի բեր նրանց չար ժանիքների թույնը, Աստվա՛ծ իմ:

Ծանակված ծառայիս չծածկի ծովը հրեղեն, Տե՛ր իմ, և վրդովվածիս վրա չվազի հրախառն հորձանքների վտակը, Աստվա՛ծ իմ:

Մի՛ մտաներ ի դատաստան ընդ ծառայիս քո, Տէ՛ր իմ, եւ մի՛ հատուցաներ ըստ գործոց, Աստուա՛ծ իմ:

Մի՛ սրտմտութեամբ քով սպառնալեալք սաստեր զիս, Տէ՛ր իմ, եւ մի՛ բարկութեամբ ահաբեկեսցես զեղկելիս, Աստուա՛ծ իմ:

Մի՛ մատներ զմեղուցեալս ի մորմոքումն յաւիտենից կայծականցն, Տէ՛ր իմ, եւ մի՛ յուղարկեր ողորմելիս անողորմ տանջանս, Աստուա՛ծ իմ:

Մի՛ տար զտարագրեալս ի տազնապ տարտարոսին, Տէ՛ր իմ, եւ մի՛ տիրեսցեն ի վերայ իմ վհատելոյս վիշտք անսպառ, Աստուա՛ծ իմ:

Մի՛ բարձրասցին ի վերայ իմ բոցն բորբոք, Տէ՛ր իմ, եւ մի՛ ածեր ի վերայ բազմամեղիս զհնոցն մթագին, Աստուա՛ծ իմ:

Մի՛ կաքաւեսցէ ի վերայ տառապելոյս հոյլք անվաղճան որդանցն, Տէ՛ր իմ, եւ մի՛ ածեր ի վերայ բազմամեղիս զազրագործ զչար ժանեաց զլութելին նոցա, Աստուա՛ծ իմ:

Մի՛ ծածկեսցեն զճանակեալ ծառայս ծովն հրեղէն, Տէ՛ր իմ, եւ մի՛ վազեսցէ ի վերայ վրդովելոյս վտակ հրախառն յորձանաց, Աստուա՛ծ իմ:

Ինձ մի՛ ուղարկիր արտաքին խավարը, Տե՛ր իմ, և աշխարելիս չընկնեմ ապականության փոսք, Աստվա՛ծ իմ:

Չանջատես երանելիների երամից, Տե՛ր իմ, և անցավորիս չգրկես ընտրյալներից հաղորդվելուց, Աստվա՛ծ իմ:

Ահագին ձայնով չգոչես՝ «Ծառա չար և վատ», Տե՛ր իմ, և չանտեսես հավերժի օրհնություններից շեղվածներին, Աստվա՛ծ իմ:

Այլ ողորմությամբդ հավիտեանից ողորմի՛ր ինձ և անհաս մարդասիրությամբդ սրբի՛ր ինձ՝ մեղքով աղտեղվածիս, և քո ազատարար իշխանությամբ ազատի՛ր ինձ գեհեների դառն վշտերից: Տե՛ղ տուր ինձ լուսափայլ առագաստում և դասիր տարակուսածիս իմաստուն կույսերի շարքում: Տե՛ր, տո՛ւր, աղաչում եմ քեզ, խոստացածդ բարիքը բոլոր ընտրյալների հետ, որպեսզի նրանց հետ փառավորեմ ամենասուրբ Երրորդությունը՝ Հորը, Որդուն և Սուրբ Հոգուն այժմ և միշտ և հավիտյանս. ամեն:

Մի՛ առաքեր զիս ի խաւարն արտաքին, Տէ՛ր իմ, եւ մի՛ անկայց աշխարհելիս ի գուրն ապականութեան, Աստուա՛ծ իմ:

Մի՛ որոշեսցես յերամէ երանելեացն, Տէ՛ր իմ, եւ մի՛ զրկեսցես զանցաւորս ի հաղորդութենէ ընտրելոցն, Աստուա՛ծ իմ:

Մի՛ զահագին զձայնն ձայնեսցես, եթէ «Ծառայ չար եւ վատ», Տէ՛ր իմ, եւ մի՛ անտես առներ զտարակուսեալսն յաւիտենից աւրհնութեանցն, Աստուա՛ծ իմ:

Այլ ողորմութեամբ քով յաւիտենից ողորմեա՛ ինձ եւ անհաս մարդասիրութեամբդ քով գլթա՛ յիս: Աղաչեմ զքեզ, Տէ՛ր, սրբարար գաւրութեամբ քով սրբեա՛ զիս՝ զաղտեղեալս մեղաւք, եւ ազատարար իշխանութեամբ քով ազատեա՛ զիս ի դառն վշտաց գեհենոյն: Տու՛ր ինձ տեղի լուսափայլ առագաստին, եւ դասեա՛ զտարակուսեալս ի դասս իմաստուն կուսանացն: Տու՛ր, Տէ՛ր, աղաչեմ զքեզ խոստացեալ բարիսն ընդ ամենայն ընտրեալսն, զի ընդ նմին փառաւորեցից զամենասուրբ գերբորդութիւն՝ զՀայր եւ Որդի եւ զՍուրբ Հոգի, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտ[եանս. ամէն]:

28. ՆՈՒՅՆ ՀՈՎՀԱՆՆԵՍԻ ԱՍԱԾ ԱՂՈԹՔ ՍՈՒՐԲ ՀՈԳՈՒՆ

Հոգի՛ Աստծու, Աստված՝ ճշմարիտ, Հոգի՛ իմաստության և գիտության, Հոգի՛ հանճարի և զորության, Հոգի՛ ճշմարտության և աստվածպաշտության, և մխիթարիչ, Հոգի՛ համագոյակից և հավասար Հորն ու Որդուն, աղաչում եմ քեզ, որ արարչության ժամանակ շրջելով համասփյուռ ջրերի վրա՝ գոյացրիր բոլոր արարածները, ինձ և՛ս արա նոր նորոգություն: Հոգի՛ Սուրբ Աստված, աղաչում եմ քեզ, որ Բեսելիելին ու Եղիաբին լցրիր իմաստությամբ՝ կերտելու վկայության խորանի մնայուն հորինվածքը, ինձ ևս լցրու իմաստությամբ՝ քո կամքին մնալու: Աղաչում եմ քեզ, որ շնորհեցիր մարգարեներին նախապես պատմել Միածնիդ աշխարհ գալը, ինձ կանխատեսություն՝ ևս տուր՝ մշտապես իմանալու և կատարելու բարին: Աղաչում եմ քեզ, որ մկրտության օրը երկնքից իջնելով՝ հաշտեցիր քո Էսկցի Աստված լինելը և Հայր կոչելով որդիությունդ՝ ի հաճույս քո դրոշմի՛ր ինձ: Աղաչում եմ քեզ, որ Պենտեկոստեի

28. ՆՈՐԻՆ ՅՈՂՀԱՆՆՈՒ ԱՍԱՑԵԱԼ ԱՂԱԻԹՔ Ի ՀՈԳԻՆ ՍՈՒՐԲ

Հոգի՛ Աստուծոյ, Աստուած՝ ճշմարիտ, Հոգի՛ իմաստութեան և գիտութեան, Հոգի՛ հանճարոյ և զաւրութեան, Հոգի՛ ճշմարտութեան և աստուածպաշտութեան և մխիթարիչ, Հոգի՛ համագոյակից և հաւասար Հաւր և Որդւոյ, աղաչեմ զքեզ, որ ի յարարչութեան շրջելով ի վերայ համասփիւռ ջրոյն՝ գոյացուցեր զարարծս ամենայն, արա՛ ևս առ իս նոր նորոգումն: Հոգի՛ Սուրբ Աստուած, աղաչեմ զքեզ, որ գրեեսելիէլ և Գեղիաբն լցուցեր իմաստութեամբ՝ յարաշարել զյաւրինուածս խորանին վկայութեան, լի՛ց ևս զիս իմաստութեամբ՝ կա՛լ ի կամս քո: Աղաչեմ զքեզ, որ շնորհեցեր մարգարէիցն պատմել յառաջագոյն զգալուստ Միածնիդ յաշխարհս, տու՛ր ինձ առաջատեսութիւն՝ իմանալ ևս առնել զբարին հանապազ: Աղաչեմ զքեզ, որ յաւուր մկրտութեան իջեալ յերկնից՝ յայտնեցեր զաստուածութիւնն Էսկցիդ քո, և Հայր կարգալով զորդիութիւնն, դրոշմեա՛ ևս զիս ի հաճոյս քո: Աղաչեմ զքեզ, որ յաւուր Պենդէկոստէին իջեր

օրը երրորդ ժամին իջար երկնքից առաքյալների դասի մեջ և հրազինված մաքրագարդելով՝ նրանց առաքեցիր քարոզելու տիեզերքի ոլորտներում, գաս և ինձ մոտ՝ բնակվելու ինձ մոտ և սրբելու իմ հոգու աղտեղությունը: Աղաչում եմ քեզ, որ երբ Պետրոսը խոսում էր Կուռնելիոսի տանը՝ իջար լսողների հոգիներին, իջնես և ինձ մոտ և ինձ դարձնես բնակարան քեզ: Աղաչում եմ, որ սկզբից մինչև հիմա և մինչև գալոց ասպանիները ամեն ինչ ամենով լցնես, ինձ ևս չանտեսես անբավ բարությունիցդ [զրկելով], այլ քո սրբարար գործությամբ սրբի՛ր իմ բոլոր հանցանքներից: Ողորմի՛ր և բոլոր անջեցյալներին, որ Աբելից մինչև այսօր [եղել են], ո՛ւմ հարկ է՝ ողորմել նրանց: Ողորմի՛ր բոլոր կենդանիներին, որ կան, և որ այսուհետև լինելու են կենդանի՝ անբան թե բանավոր: Ծանապարհ ընկածներին պահի՛ր, անվորդներին ուղղություն տուր, վտարանդվածներին սփոփիր, արժանահաս պատուհասները ետ դարձրու, խրտնածներին պատսպարի՛ր, խփվածներին կյանքի կոչիր, բելիարին բեկիր, սատանային սանձիր, դևերին դեզերել տուր, նրանց հնարքները հերքիր, նրանց խաբեությունը խափանիր, գերիներին ազատիր,

յերրորդ ժամուն յերկնից ի դասս առաքելոցն եւ հրազէն մաքրագարդեալ՝ առաքեցեր զնոսս ի քարոզութիւն ընդ յոլորտս տիեզերաց, եկեսցես եւ յիս՝ բնակել առ իս եւ սրբել զաղտեղութիւն հոգւոյ իմոյ: Աղաչեմ զքեզ, որ ի խաւսելն Պետրոսի ի տանն Կուռնէլիոսի, հանգեար ի հոգիս լսողաց բանին, հանգիցես եւ առ իս եւ արասցես զիս բնակարան քեզ: Աղաչեմ զքեզ, որ ի սկզբանցն եւ մինչեւ ցայժմ, եւ ցառ ապա եւ յապառնիսն զամենայն յամենայնի լնուս, մի՛ եւս արասցես եւ զիս անտես յանբաւ բարերարութենէդ, այլ սրբարար զաւրութեամբ քո սրբեա՛ զիս յամենայն յանցանաց իմոց: Ողորմեա՛ եւ ամենայն ննջեցելոց, որ յԱբելէ մինչեւ ցայսաւր, որոց անկ է՝ ողորմիլ նոցա: Ողորմեա՛ ամենայն կենդանեացս, որ կան, եւ որ այլեւս կենդանի լինելոց են՝ անբան եւ բանաւոր: Զճանապարհորդեալսն պահեա՛, զնաւորդեալսն ուղղեա՛, զվտարանդեալսն սփոփեա՛, զարժանահաս պատուհասսն անդրադարձեա՛, զհարթուցեալսն պատսպարեա՛, զհարուածեալսն կենսագործեա՛, զբելիար բեկեա՛, զսատանայ սանձեա՛, զդեւսն դեզերեա՛, զհնարս նոցա հերքեա՛, զխաբէութիւն նոցա խափանեա՛, զգերիսս ա-

կապվածներից արձակիր, գլորվածներից կանգ-
նեցրու, ընկածներից հաստատիր, կոտրվածնե-
րին բժշկիր, վիրավորներից կապիր:

*զատեա՛, զկապեալսն արձակեա՛, զգլորեալսն
կանգնեա՛, զանկեալսն հաստատեա՛, զբե-
կեալսն բժշկեա՛, զվիրավորեալսն պատեա՛:*

29. ՆՈՒՅՆ ՀՈՎՀԱՆՆԵՄԻ՝
ՕՐՎԱ ԵՐՐՈՐԴԻ ԺԱՄԻ
ՊԱՏԱՐԱԳԻ ՀԱՄԱՐ

Աստվա՛ծ, մեր Աստված, կենդանարար Աստված և հավերժ կենդանի, որ քո հավիտենական ողորմությամբ լցրիր երկիրը, և քո խոսքով հաստատեցիր երկիմքը, և բերանիդ շնչով գոյացրիր Արա բուլոյր գորությունները, մարդն ստեղծեցիր հողից և Արան կենդանի շունչ ու ոգի փչեցիր, և դրիր փափկության դրախտի մեջ՝ Արան տալով անախտություն ու անմահություն, որտեղից և եղան իմ հանցանքները, որ աշխարհի հանցանքներից են, որովհետև կերա, ճաշակեցի մահվան դառնությունը և մատնվեցի կորստի ու ապականության: Իսկ դու, գթած և մարդասեր Տեր, չանտեսեցիր անեղ և անարատ ձեռքիդ գործերը և, անոխակալ քաղցրությամբ ողորմելով, մեզ մոտ առաքեցիր քո հավասարակից Միածին Որդուն, որ եկավ և փրկեց մեզ մեր մեղքերից և իր սեփական ժողովրդին դարձրեց բարի գործերի նախանձախնդիր և մեզ հայտնեց քո ազատարար հայրական անունը, և

29. ՆՈՐԻՆ ՅՈՎԱՆՆՈՒ ՅԱՂԱԳՍ
ՊԱՏԱՐԱԳԻՆ ՎԱՍՆ ԵՐՐՈՐԴԻ ԺԱՄՈՒ
ԱԻՈՒՐՆ

Աստուա՛ծ, Աստուա՛ծ մեր, Աստուա՛ծ կենարար եւ կենդանի յաւիտենից, որ յաւիտենից ողորմութեամբ քո լցուցեր զերկիր, եւ բանիւ քո զերկինս հաստատեցեր, եւ հոգևով բերանոյ քո գոյացուցեր զամենայն զաւրութիւնս նորա, արարեր եւ զմարդն ի հողոյ եւ փչեցեր ի նա շունչ եւ ոգի կենդանի, եւ եղեր զնա ի դրախտին փափկութեան՝ տալով նմա զանախտութիւն եւ զանմահութիւն, ուստի եւ իմ եղէն յանցանքն՝ որ ի յանցանաց աշխարհին, զի կերեալ ճաշակեցի զդառնութիւն մահու եւ անկայ ի կորուստ եւ յապականութիւն: Իսկ դո՛ւ, գթած եւ մարդասէր Տէ՛ր, ո՛չ անտես արարեր զգործս անեղ եւ անարատ ձեռացդ, եւ անոխակալ քաղցրութեամբդ քո ողորմելով՝ առաքեցեր առ մեզ զհաւասարակից Որդիտ քո Միածին, որ եկն եւ փրկեաց զմեզ ի մեղաց մերոց եւ արար իւր ժողովուրդ սեփական նախանձաւոր գործոց բարութեանց, եւ ծանոյց մեզ զազատարար անուն քո հայ-

մեզ համարձակություն շնորհեց դիմելու քեզ և Հայր կոչելու քեզ:

Եվ այժմ աղաչում եմ քեզ, երկնավոր Հայր, մեզ մասնակից և հաղորդակից արա պաղատանքին ու պատարագներին սուրբ Աբելի, Ենոքի, Ենոքի, Նոյի, Մելքիսեդեկի, Աբրահամի, Սահակի, Հակոբի, Հովսեփի, Հոբի՝ մահապետների և բոլոր ընտրյալների, որ նրանց հետ էին:

Աղաչում եմ քեզ, երկնավոր Հայր, մեզ մասնակից և հաղորդակից արա պաղատանքին ու պատարագներին սուրբ Մովսեսի, Ահարոնի, Եղիազարի, Փենեհեզի, Ովրի, Հեսուի, Քաղբի, Եղիաբի, Եղիադի, Գեդեոնի, Բեսելիելի, Հեփթաղի և մյուս բոլոր ընտրյալների, որ նրանց հետ են:

Աղաչում եմ քեզ, երկնավոր Հայր, մեզ մասնակից և հաղորդակից արա պաղատանքին ու պատարագներին սուրբ Դավթի, Սամուելի, Սամսոնի, Եղիայի, Եզեկիելի, Եզեկիայի, Եզրի, Զորաբաբելի, Ասափի, Բարուքի և բոլոր մյուս ընտրյալների, որ նրանց հետ են:

Աղաչում եմ քեզ, երկնավոր Հայր, մեզ մասնակից և հաղորդակից արա պաղատանքին և պատարագներին սուրբ Եսայիի, Հովեսի, Ամով-

րական, և շնորհեաց մեզ համարձակութիւն կարգալ առ քեզ և կոչել զքեզ Հայր:

Եւ արդ, աղաչեմ զքեզ, Հա՛յր երկնաւոր, արա՛ զմեզ մասնակից և հաղորդ պաղատանաց և պատարագաց սրբոյն Աբէլի, Ենոքայ, Ենոքայ, Նոյի, Մելիքսեդեկի, Աբրաամու, Սահակայ, Յակովբայ, Յովսեփայ, Յովբայ նահապետացն և այլ ամենայն ընտրելոցն՝ որ զհետ նոցա:

Աղաչեմ զքեզ, Հա՛յր երկնաւոր, արա՛ զմեզ մասնակից և հաղորդակից պաղատանաց և պատարագաց սրբոյն Մովսէսի, Ահարոնի, Եղիազարու, Փենեհէզի, Ովրայ, Յեսուայ, Քաղբայ, Եղիաբու, Եղբադայ, Գեդէոնի, Բեսէլիէլի, Յեփթայեայ և այլ ամենայն ընտրելոցն՝ որ զհետ նոցա:

Աղաչեմ զքեզ, Հա՛յր երկնաւոր, արա՛ զմեզ մասնակից և հաղորդ պաղատանաց և պատարագաց սրբոյն Դաւթի, Սամուէլի, Սամեայ, Սամսոնի, Եղիայի, Եզեկիէլի, Եղիսէի, Եզեկիայի, Եզրի, Զաւրաբաբելի, Ասափայ, Բարաբայ և այլ ամենայն ընտրելոցն՝ որ զհետ նոցա:

Աղաչեմ զքեզ, Հա՛յր երկնաւոր, արա՛ զմեզ մասնակից և հաղորդակից պաղատանաց և պատարագաց սրբոյն Եսայեայ, Յովսէի, Ա-

սի, Հովելի, Հունանի, Նաթանի, Նավումի, Միքիի, Մաղաքի և մյուս բոլոր ընտրյալների, որ նրանց հետ են:

Աղաչում եմ քեզ, երկնավոր Հայր, մեզ մասնակից և հաղորդակից արա պաղատանքին ու պատարագներին սուրբ Անգեի, Սոփոնիայի, Գադի, Աբդիայի, Դանիելի, Երեմիայի, Բարուքի, Անանիայի, Ազարիայի, Միսայելի, Հոաքսի, Ոնիայի և բոլոր այլ ընտրյալների, որ նրանց հետ են:

Աղաչում եմ քեզ, երկնավոր Հայր, մեզ մասնակից և հաղորդակից արա պաղատանքին ու պատարագներին սուրբ Ամինադարի, Խորեմի, Գադիդի, Մակարի, Սաղաթիելի, Եղիազարի, Եղիսաբեթի, Ղազարի, Մարիամի, Մարթայի և մյուս բոլոր ընտրյալների, որ նրանց հետ են:

Աղաչում եմ քեզ, երկնավոր Հայր, մեզ մասնակից ու հաղորդակից արա քո Միածնի անճառ ծննդյան բոլոր տնօրինական չարչարանքների շնորհաբաշխության. հրեշտակներով ընծայվելուն տանարում, փախչելուն Եգիպտոս, մկրտությանը և Սուրբ Հոգու աղավանակերպ իջման, և Հայրական ձայնիդ, անապատի փորձությանն ու այլակերպությանը Թաբորական լեռան վրա, աստ-

մովսայ, Յովելեայ, Յունանու, Նաթանայ, Նաուումայ, Միքիայ, Մաղաքիայ եւ այլ ամենայն ընտրելոցն՝ որ զհետ նոցա:

Աղաչեմ զքեզ, Հայր երկնաւոր, արա՛ զմեզ մասնակից եւ հաղորդ պաղատանաց եւ պատարագաց սրբոյն Անգէի, Սոփոնիայի, Գադայ, Աբդիու, Դանիէլի, Երեմիայի, Բարուգայ, Անանիայի, Ազարիայի, Միսայէլի, Հոաքսայ, Ոնիայի եւ այլ ամենայն ընտրելոցն՝ որ զկնի նոցա:

Աղաչեմ զքեզ, Հայր երկնաւոր, արա՛ զմեզ մասնակից եւ հաղորդ պաղատանաց եւ պատարագաց սրբոյն Ամինադաբայ, Խորենայ, Գադիդայ, Մակարայ, Մակաբէայ, Սաղաթիէլի, Եղիազարոսի, Եղիսաբեթի, Ղազարու, Մարիամու, Մարթայի եւ այլ ամենայն ընտրելոցն՝ որ զհետ նոցա:

Աղաչեմ զքեզ, Հայր երկնաւոր, արա՛ զմեզ մասնակից եւ հաղորդ շնորհաբաշխութեան ամենայն տնաւրինական կրից Միածնի քո անճառ ծննդեանն, որ հրեշտակաւքն ընձայելոյն ի տաճարին, փախչելոյն որ յԵգիպտոս, մկրտութեանն եւ աղաւնակերպ իջման Հոգւոյն Սրբոյ, եւ հայրական ձայնիդ, անապատին փորձութեանն եւ այլակերպութեանն՝ որ

վածասքանչ Աշանների, բովանդակ աշակերտների լվացմանը, առաջին ազատարար պատարագին, որ Վերնատանն էր, աղոթքի ուժգին պաղատանքների, բռնվելուն, կապվելուն, քարշվելուն, ծեծվելուն, կոփահարվելուն, խաչափայտին բարձրանալուն, խաչելությանը, կամավոր չարչարանքին, «Էլի, էլի» գոչմանը, թաղմանը, հարությանը, համբարձմանը, Սուրբ Հոգու իջմանը՝ առաքյալների դաս:

Աղաչում եմ քեզ, երկնավոր Հայր, մեզ մասնակից և հաղորդակից արա պաղատանքին ու պատարագներին սուրբ Աստվածածին Մարիամի, Հովհաննես Մկրտչի, Ստեփանոս Նախավկայի, մանկաբարձների, մոգերի, հովիվների, Սիմեոնի, յուղաբերների, Կղեպյանների, Բեդդայեմի մանուկների, Նիկողիմոսի և մյուս բոլոր ընտրյալների, որ նրանց հետ եմ:

Աղաչում եմ քեզ, երկնավոր Հայր, մեզ մասնակից ու հաղորդակից արա պաղատանքին ու պատարագներին տասներկու սուրբ առաքյալների և յոթանասունի, նրանց աշակերտների, վկաների, մարտիրոսների, անհատակների, խոստովանողների, ճգնավորների, կույսերի, հայրա-

ի Թաբալրական լերինն, աստուածասքանչ նշանացն, բովանդակ լուսցմանն աշակերտացն, ազատարար նախկի[ն] պատարագին՝ որ ի Վերնատունն, ուժգին պաղատանաց աղաւթիցն, կալմանն, կապմանն, քարշմանն, ծեծմանն, կռփմանն, բառնալոյն զխաչափայտն, խաչելութեանն, կամաւոր չարչարանացն, գոջմանն զ«Էլի էլի»ն, թաղմանն, յարութեանն, համբարձմանն, Հոգւոյն Սրբոյ իջմանն ի դաստ առաքելոցն:

Աղաչեմ գրեզ, Հայր երկնաւոր, արա՛ զմեզ մասնակից եւ հաղորդ պաղատանաց եւ պատարագաց սրբոյ Աստուածածնիդ Մարիամու, Յովաննու Մկրտչին, Սեփաննոսի Նախավկային, մանգաբարձացն, մոգուցն, հովուացն, Սիմէոնի, Աննայի, Իւղաբերիցն, Կղէաւպեանցն, Յովսէփեանցն, մանգանցն Բեդդայեմի, Նիկողիմոսի, Նաթանայէլի եւ այլ ամենայն ընտրելոցն՝ որ զհետ նոցա:

Աղաչեմ գրեզ, Հայր երկնաւոր, արա՛ զմեզ մասնակից եւ հաղորդ պաղատանաց եւ պատարագաց սրբոց առաքելոցն երկոտասանիցն եւ եւթանասանիցն, աշակերտաց նոցին եւ աշակերտելոցն ի նոցանէ, վկայիցն, մարտիրոսացն, նահատակացն, խոստովանողացն,

պետների, վարդապետների, թագավորների, իշխանների, զորականների և մյուս բոլոր ընտրյալների, որ նրանց հետ են:

Աղաչում են, երկնավոր Հայր, մեզ մասնակից ու հաղորդակից արա պաղատանքին ու պատարագներին հազարավոր և բյուրավոր սրբերի, Մարությանների, Մար Պարսամյանների, Մար Պահմոյանների, Թաթևյանների, Պողոսի, Անտոնի, Մակարի, Մեսրոպի, Սիսոյի, Բեսարիոնի, Արսենի, անապատականների, տաբենացիների, սկյութացիների, սինեացիների և մյուս բոլոր ընտրյալների, որ նրանց հետ են:

Աղաչում են քեզ, երկնավոր Հայր, մեզ մասնակից ու հաղորդակից արա պաղատանքին ու պատարագներին սուրբ Գրիգոր Լուսավորչի, Ռատակեսի, Վրթանեսի, Հուսիկի, Գրիգորիսի, Դանիել ծերի, Ներսեսի, Խադի, Սահակի, Ծաղիտայի, Եպիփանի, Եփրեմի, Բարսեղի, Մերկերիոսի, Դեմետրիանոսի, Դիոնեսիոսի, Դոմնի, Կիրակոսի, Հուղիտայի, Կիպրիանոսի, Կոզմոսի, Կաղերոսի, Կալիստրատոսյանների, Կոտրատիոսյանների, Վլավասի, Վլասիմի, Վեստի, Վառվառայի, Վահանի, Վարդանանց, Թյուրոսյանների, Թեո-

ճգնաւորացն, կուսանացն, Հայրապետացն, վարդապետացն, թագաւորացն, իշխանացն, զաւրականացն եւ այլ ամենայն ընտրելոցն՝ որ զհետ նոցա:

Աղաչեմ զքեզ, Հայր երկնաւոր, արա՛ զմեզ մասնակից եւ հաղորդ պաղատանաց եւ պատարագաց սրբոց հազարաւորացն եւ բիւրաւորացն, Մարութայեանցն, Մար Պարսամեանցն, Մար Պահմոյեանցն, Թաթևեանցն, Պաւղոսի, Անտոնի, Մակարայ, Մեսրոպայ, Սիսոյի, Բեսարիոնի, Արսենի, անապատաւորացն, տաբենացւոցն, սկիւթացւոցն, սինէացւոցն, եւ այլ ամենայն ընտրելոցն՝ որ զհետ նոցա:

Աղաչեմ զքեզ, Հայր երկնաւոր, արա՛ զմեզ մասնակից եւ հաղորդ պաղատանաց եւ պատարագաց սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչին, Ռատակիսի, Վրթանիսի, Յուսկանն, Գրիգորիսի, Դանիէլի ծերոյն, Ներսէսի, Խադայ, Սահակայ, Շաղիտայ, Եպիփանու, Եփրեմի, Բարսղի, Մերկեռիոսի, Դեմետրիանոսի, Դիոնէսիոսի, Դոմնայ, Կիրակոսի, Յուղիտեայ, Կիպրիանոսի, Կոզմեայ, Կաղերպեայ, Կալիստրատոսեանցն, Կոդրատիոսեանցն, Վլաւասայ, Վլասիմեայ, Վեստի, Վառվառեայ, Վահանայ, Վարդանանց, Թիւրոսեանց, Թէոպոմպեանց,

պոմպայանների, Թեբալեցիների, Թոթիկի, Բենիամինի և մյուս բոլոր ընտրյալների, որ նրանց հետ են:

Աղաչում եմ քեզ, երկնավոր Հայր, մեզ մասնակից ու հաղորդակից արա պաղատանքին ու պատարագներին քառասուն սրբերի, Սարգիս զորավարի, Գեորգի, Թեոդորոսի, Հոսիսիմյանների, Հիպերիքյանների, Հակովիկի, Մարուգեի, Մամասի, Մինասի, Մամբրեի, Նեքտատիանոսի, Նիկողայոսի, Ուգուսիոսի, Ջարմանդուխտի, Սանդուխտի, Թեկղի, Ջոյի, Ջեմոքիայի, Ջիմոսի, Թալիլիոսի, Կոստանդիանոսի, Թեոդոսի, Տրդատի, Կյուրեղի, երեքի սուրբ ժողովի և մյուս բոլոր ընտրյալների, որ նրանց հետ են:

Աղաչում եմ քեզ, երկնավոր Հայր, մեզ մասնակից ու հաղորդակից արա պաղատանքին ու պատարագներին բոլոր սրբերի, որ Աբելից մինչև այսօր ընտրված են և որ այսուհետև կընտրվեն մինչև աշխարհի վերջը, ողորմի՛ր մեզ, Տե՛ր, ողորմի՛ր մեզ քո մեծ ողորմությամբ:

Թո՛ղ մեր բոլոր հանցանքները, որ ավազանի ծնունդից գործել ենք կամա թե ակամա, գիտությամբ թե անգիտությամբ: Հիշի՛ր, Տե՛ր, և բոլոր

Թեբալեցուցն, Թոթիկայ, Բենիամենի եւ այլ ամենայն ընտրելոցն՝ եւ որ զհետ նոցա:

Աղաչեմ զքեզ, Հա՛յր երկնաւոր, արա՛ զմեզ մասնակից եւ հաղորդ պաղատանաց եւ պատարագաց սրբոց քառասնիցն, Սարգսի զաւրավարին, Գէորգեայ, Թէոդորոսի, Հոսիսիմեանցն, Հիպերիքեանցն, Յակովկայ, Յակովբայ, Մարուգէի, Մամասայ, Մինասայ, Մամբրէի, Նեքտառիւնեայ, Նիկողայոսի, Ուգուհեայ, Ջարմանդխտոյ, Սանդխտոյ, Թեկղի, Ջոյի, Ջենովբայ, Ջինոսի, Թալալիոսի, Կոստանդիանոսի, Թէոդոսի, Տրդատայ, Կիւրղի, Նրից սուրբ ժողովոյն եւ այլ ամենայն ընտրելոցն եւ որ զհետ նոցա:

Աղաչեմ զքեզ, Հա՛յր երկնաւոր, արա՛ զմեզ մասնակից եւ հաղորդ պաղատանաց եւ պատարագաց ամենայն սրբոց, որք յԱբելէ մինչեւ ցայսաւր ընտրեալ են, եւ որ այլեւս ընտրին մինչեւ ի վախճան աշխարհի, ողորմեա՛ց մեզ, Տէ՛ր, ողորմեա՛ց մեզ ըստ մեծի ողորմութեան քում:

Թո՛ղ մեզ զամենայն յանցանս մեր, զոր ի ծննդենէ աւազանին մեղուցեալ եմք կամայ եւ յակամայ, զիտուլթեամբ եւ անգիտուլթեամբ: Յիշեա՛, Տէ՛ր, եւ զամենայն ննջեցեալսն, որ

անշեցյալներին, որ Աբելից մինչև այսօր [եղել են], թո՛ղ նրանց բոլոր սխալանքները, ով որ արժանի է թողության: Եվ շնորհիք քաղցրախառն և առողջ օդ: Նաև երկիրը պտղաբեր արա ի սնունդ քո ծառաների: Քո սիրո խնամքը առաքիր մեզ: Մանուկներին արդարությամբ սնիր, երիտասարդներին պարսպիր, ծերերին զորացրու, կարճամիտներին մխիթարիր, ցրվածներին հավաքիր, մոլորյալներին դարձրու ճշմարտությանդ գիտության, մեղք գործածներին քավի՛ր և բոլոր գեղվածների փրկիր ամեն վշտից, քանի որ դու բարերար Աստված ես և բոլոր գեղյալների խնամող, սուրբերի և աշիրների վերակացու, հիվանդների բժիշկ, անօգնականների օգնական, հուսացողների հույս, խոռվածների հանգիստ, ամեն ինչի տեսնող, որ գիտես յուրաքանչյուրի պետքն ու կարիքը: Երևացրու քո երեսը մեզ, լուցրու քո սուրբ եկեղեցու հերձվածները, մարի՛ր խոռվությունը հեթանոսների, որ պատերազմել են ցանկանում, խափանի՛ր հեթանոսների ու հերետիկոսների գայթակղությունը, հանդարտություն՝ սուր թագավորների և բոլոր մեծամեծների սրտերին, պահի՛ր քո բանավոր և անբան հոտը խաշնամահություն-

յԱբելէ մինչեւ ցայսաւր, եւ թո՛ղ նոցա զամենայն սղալանսն, որոց արժան է թողուլ նոցա: Ծնորհեա՛ եւ զաւղս քաղցրախառն եւ առողջս: Արա՛ եւ զերկիրս պտղաբեր ի սնունդս ծառայից քոց: Զխնամս սիրոյ քո առաքեա՛ ի մեզ: Զտղայս սնո՛ յարդարութիւն, զերիտասարդս պարսպեա՛, զծերսն զաւրացո՛, զկարճամիտսն մխիթարեա՛, զցրուեալսն ժողովեա՛, զմոլորեալսն դարձո՛ ի գիտութիւն ճշմարտութեան քո, զմեղուցեալսն քաւեա՛ եւ զամենայն նեղեալսն փրկեա՛ յիւրաքանչիւր վշտաց, զի Դու ես բարերար Աստուած եւ տեսուչ ամենայն նեղելոց, վերակացու որբոց եւ այրեաց, բժիշկ հիւանդաց, անաւզնականից աւզնական, յոյս յուսացելոց, խռովելոց հանգիստ, տեսուչ ամենայնի, որ գիտես զպէտս եւ զկարիս իւրաքանչիւր ուրուք: Երեւեցո՛ զերեսս քո ի մեզ եւ ողորմեա՛ մեզ, լուցո՛ զհերձուածս յեկեղեցւոյ քում սրբոյ, շիջո՛ խռովութիւն հեթանոսաց, որ կամին ընդ պատերազմ, խափանեա՛ զգայթագղութիւն հեթանոսաց եւ հերետիկոսաց, տո՛ւր հանդարտութիւն ի սիրտս իշխանաց եւ թագաւորաց եւ ամենայն մեծամեծաց, պահեա՛ զհաւտ քո զբանաւոր եւ զանբան՝ ի խաշնամահութենէ եւ ի տարածամ

նից ու մահտարածամից, պահպանի՛ր քո ժողովուրդը ամեն ցասումից ու դիվական ախտերից, մեզ լույսի և ցերեկի որդիներ արա, մեզ բոլորիս ընդունիր երկնի արքայությունդ, տո՛ւր մեզ սուրբ սրտով, միաբանությամբ միաբերան փառավորել քեզ, ճշմարիտ Աստված, ամենակալ Հայր, հավիտյանս հավիտենից. ամեն:

մահուանէ, պահպանեա՛ զժողովուրդս քո յամենայն ցասմանէ եւ ի դիւական ախտից, արա՛ զմեզ որդիս լուսոյ եւ որդիս տուրնջեան, ընկա՛լ զմեզ զամենեսեան յերկնից յարքայութիւնդ, տու՛ր մեզ սուրբ սրտիւ, միաբանութեամբ իբրեւ ընդ մի բերան փառաւորել զքեզ՝ ճշմարի՛տդ Աստուած, Հա՛յր ամենակալ, յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

30. ՆՈՒՅՆ ՀՈՎՀԱՆՆԵՍԻ ԱՂՈԹՔԸ ՀՈՐԸ

Երկնավոր Հայր, ճշմարիտ Աստված, հանդերձյալ աշխարհի Հայր, գթությունների Հայր և բոլոր մխիթարությունների Աստված, ամենակալ տերությունհիցդ և անբավ մարդասիրությունհիցդ հայցում եմք՝ նաչի՛ր անեղ ձեռքերիդ գործիս և խնայի՛ր՝ ում որ փչելով կեանքանացրիր: Որոհի՛ր մոլորյալիս և քո գթությամբ գտի՛ր կորսվածիս: Կարո՛ղ Տեր, կանգնեցրու կործանվածիս և դարձրու դառն մեղքով դատապարտվածիս: Հո՛ւյս հարության, բարձրացրո՛ւ հանցանքով հուսահատված անկյալիս: Տե՛րդ տերերի, մեծ ուրախություն տուր տրտմածիս, քանի որ չարի չարաչար չարությամբ չարչարվեցի և վիրագի կարեվեր վերքերով վիրավորվեցի:

Խորամանկ խարդավանողը խորապես խոցեց, և անբարի Բելիարը բեկեց բնավիճ: Բանասրկուի բամբասանքից բանդագուշեցի և խաբողի պարանով պարտավորվեցի: Չարասերի չարաչար չարիքներից չափ չկա, և բավ չէ Բարձրյալիդ բարկացնողիս բամբասանքը: Ընկա կամովիճ կորսության կեղտի դարանը և սաստիկ սասան-

30. ՆՈՐԻՆ ՅՈՎԱՆՆՈՒ ԱՍԱՑԵԱԼ ԱՂԱԽԹՔ Ի ՀԱՅՐ

Հայր երկնաւոր, Աստուած ճշմարիտ, Հայր հանդերձելոյ աշխարհի, Հայր գլխութեանց եւ Աստուած ամենայն մխիթարութեանց, հայցեմք յամենակալ տէրութենէդ եւ յանբաւ մարդասիրութենէդ. հայեաց ի գործս անեղ ձեռացդ եւ խնայեա՛ յորս փչեալ կենդանացուցեր: Լե՛ր խնդիր մոլորելոյս եւ գլխութեամբդ քո գի՛տ զկորուսեալս: Կարո՛ղ Տէր, կանգնեա՛ զկործանեալս եւ դա՛րձ զդառն մեղաւք դատապարտեալս: Յո՛յս յարութեան, յարո՛ գյանցանաւք յուսահատեալ անկեալս: Եւ Տէ՛րդ տերանց, տու՛ր տրտմեցելոյս ուրախութիւն մեծ, քանզի չարաչար չարիւ չարին չարչարեցայ եւ վէրավէր վիրաւք վիրագին վիրաւորեցայ: Զի խոր խոցեաց խորամանկ խարդաւանողն, եւ բնաւին բեկեաց անբարին Բելիար: Բասրանաւք բանսարկուին բանդագուշեցայ եւ պարանաւք պատրողին պարտաւորեցայ: Զի՛ք չափ չարաչար չարեաց չարասիրին, եւ ո՛չ գոյ բաւ բասրանաց բարկացանողիս զբարձրեալդ: Անկայ կամաւ ի կափուլս կորստեան կեղտին եւ սուղայ սաստիկ սա-

մամբ սուզվեցի սատանայի խորշում: Իմ անօրինությունները բարձրացան իմ գլխից վեր, և հարվածով խփեցին ինձ մեղքի փշերը:

Եվ հիմա, երկնավոր Հայր, ընկնում եմ քո առջև ու աղաչում, մեղա երկնքի և քո առաջ, արժանի չեմ քո որդին կոչվելու, ինձ քո վարձկաններից մեկը դարձրու: Տո՛ւր ինձ հայրական համբույր և պարգևի ինձ առաջին ճոխության պատմունանը, և կոշիկը շնորհալից, և մեծարանքի մատանին: Ծնորհի ինձ պարարակ եզր, անմահական ճաշակումն ու անապական բաժակը, որ վայրի խոզերը և ցրանց տերերը չկարողանան իմ մեջ խոցելի բան գտնել: Եվ ինձ սրբելով բոլոր սխալներից՝ արժանավորի իմ արձակածայն բարբառով մշտապես դիմելու քեզ և ասելու.

«Հա՛յր մեր, որ երկնքում ես, սուրբ լինի քո անունը, գա քո արքայությունը, կամքը քո լինի՝ ինչպես երկնքում և երկրի վրա, մեր հանապազորդ հացը տուր մեզ այսօր, և թող մեր պարտքերը, ինչպես և մենք թողնում ենք մեր պարտապանների, և մի՛ տանի մեզ փորձության, այլ փրկի՛ր չարից, քանի որ քոնն են արքայությունը և զորությունը և փառքը հավիտյանս. ամեն»:

սանմամբ ի սորսն սատանայի: Անաւրէնութիւնք իմ բարձրացան քան զգլուխ իմ, եւ հարան հարուածով յիս փուշք մեղաց:

Եւ արդ, Հա՛յր երկնաւոր, անկանիմ առաջի քո եւ աղաչեմ, մեղայ յերկինս եւ առաջի քո, ո՛չ եւս եմ արժանի կոչիլ որդի քո, արա՛ զիս իբրեւ զմի ոք ի վարձականաց քոց: Տու՛ր ինձ զհամբոյրդ հայրական եւ պարգեւեա՛ ինձ զառաջին պատմունճանն ճոխութենէ, եւ՛ զկաւշիկն շնորհալից, եւ՛ զմատանին մեծարանաց: Ծնորհեա՛ ինձ զեզն պարարակ, զճաշակն անմահական եւ զբաժակն անապական, զի մի՛ կարասցեն ի վերայ իմ գամագիտ լինել խոզքն վայրենիք եւ ստացողքն նոցա: Եւ սրբեալ զիս յամենայն սխալանաց՝ արժանաւորեա՛ համարձակածայն բարբառով հանապազ կարգալ առ քեզ եւ ասել.

«Հա՛յր մեր, որ յերկինս, սուրբ եղիցի անուն քո, եկեսցէ արքայութիւն քո, եղիցին կամք քո, որպէս յերկինս եւ յերկրի, զհաց մեր հանապազորդ տու՛ր մեզ այսաւր, եւ թո՛ղ մեզ զպարտիս մեր, որպէս եւ մեք թողումք մերոց պարտապանաց, եւ մի՛ տար զմեզ ի փորձութիւն, այլ փրկեա՛ զմեզ ի չարէ, զի քո է արքայութիւն եւ զաւրութիւն եւ փառք յաւիտեանս. ամէն» [Մատթ. Դ. 9-13]:

31. ՆՈՒՅՆ ՀՈՎՀԱՆՆԵՍԻ ԱՍԱԾ՝ ԱՂՈԹՔ ՈՐԴՈՒՆ

Որդի՛ Աստծու, ճշմարիտ Աստված, որ մարդկանց որդիների փրկության համար իջար հայրական ծոցից և մարմին առար սուրբ կույս Մարիամից և փրկություն իրականացրիր երկրի վրա, խաչվեցիր ու թաղվեցիր, հարություն առար մեռելներից, և փառքով համբարձվեցիր Հոր մոտ, և մարդկանց որդիներին հրավիրեցիր երկինք՝ Հորդ որդեգրվելու, աղաչում եմ քեզ, Տե՛ր իմ Հիսուս Քրիստոս, որ այս բոլոր ազատություններն արեցիր, և բազում որդիների փառքի առաջնորդեցիր, միայն ես եմ զրկված անվախճան ուրախությունիցդ և անվերջ վայելչությունիցդ:

Քո ազատարար գալստյան և խանձարուրով պատվելուդ համար և մտորում բազմելուդ՝ հիշի՛ր ինձ, Տե՛ր, և ողորմի՛ր ինձ՝ ամենամեղիս:

Հանուն սուրբ Կույսի բազուկներին բարձրանալուդ և սուրբ գրկովը գգվելուդ, և սուրբ շրթունքներով համբուրելուդ, և սուրբ կաթով կե-

31. ՆՈՐԻՆ ՅՈՎԱՆՆՈՒ ԱՍԱՑԵԱԼ ԱՂԱԽԹՔ Ի ՅՈՐԴԻ

Որդի՛ Աստուծոյ, Աստուած՝ ճշմարիտ, որ վասն փրկութեան որդոց մարդկան իջեր ի հայրական ծոցոյ եւ առեր մարմին ի սրբոյ կուսէն Մարիամայ եւ արարեր փրկութիւն ի մէջ երկրի, խաչեցար եւ թաղեցար, եւ յարեար ի մեռելոց, եւ համբարձար փառաւք առ Հայր, եւ հրաւիրեցեր յերկինս յորդէգրութիւն Հաւրդ երկնաւորի զորդիս մարդկան, աղաչեմ զքեզ, Տէ՛ր իմ Յիսուս Քրիստոս, որ զայս ամենայն ազատութիւնս արարեր, եւ զբազում որդիս ի փառս ածեր, մի՛միայն ես եմ զրկեալ յանգրաւական յուրախութեանցդ եւ յանվախճան վայելչութեանցդ:

Այլ վասն ազատարար գալստեանդ քո յաշխարհս եւ վասն խանձարարապատ լինելոյն եւ ի մտուր բազմելոյն, յիշեա՛ զիս, Տէ՛ր, եւ ողորմեա՛ ինձ՝ ամենամեղիս:

Վասն բազկաւք սուրբ կուսին բառնալոյն եւ սուրբ զրկաւքն գգուելոյն, եւ շրթամքն սուրբ համբուրելոյն, եւ սուրբ կաթամբն կե-

րակրելուն, հիշի՛ր ինձ, Տե՛ր, և ողորմի՛ր ինձ՝ ամենամեղիս:

Հանուն տաճարին ընծայվելուդ և Սիմեոնի գրկով գգվելուդ, և Եգիպտոս փախչելուն, հիշի՛ր ինձ, Տե՛ր, և ողորմի՛ր ինձ. ամեն. ամեն:

Հանուն Հոդոնանանում մկրտվելուդ և Հոր վերևից վկայելուն, և աղավանակերպ Սուրբ Հոգու իջման. հիշի՛ր ինձ, Տե՛ր, և ողորմի՛ր ինձ. ամեն:

Հանուն անապատ տարվելուն, և քառասնօրյա պահքով պնդելուն, և փորձողին հաղթելուն, հիշի՛ր ինձ, Տե՛ր, և ողորմի՛ր ինձ. ամեն:

Հանուն աստվածահրաշ սքանչելագործելուն և քարոզության ճանապարհելուն, և մեղավորների հարկում շոջելուն, հիշի՛ր, Տե՛ր, և ողորմի՛ր:

Հանուն աշակերտների հետ բազմելուն և նորընծա պատարագը մատուցելուն, և աշակերտների ոտքերը լվանալուն, հիշի՛ր, Տե՛ր, և ողորմի՛ր:

Հանուն աղոթքի ուժգին գոչելուն և Հուդայից մատնվելուն, և հրեաների՝ սուսերով հարձակվելուն, հիշի՛ր, Տե՛ր, և ողորմի՛ր ինձ. ամեն. ամեն:

Հանուն քո բռնվելուն և կապվելուն, և հերարձակ քարշելուն, և ձորձապատ լինելուն, և եղեգնով ծեծվելուն, և կոփահարվելուն, և հայհոյելուն,

րակրելոյն, յիշեա՛ զիս, Տէ՛ր, եւ ողորմեա՛ ինձ՝ ամենամեղիս:

Վասն ի տաճարին քո ընծայելոյն եւ գրկաւքն Սիմէոնի գգուելոյն, եւ յԵգիպտոս փախչելոյն, յիշեա՛ զիս, Տէ՛ր, եւ ողորմեա՛ ինձ. ամեն, ամե[ն]:

Վասն ի Յորդանան մկրտելոյն, եւ Հաւր ի վերուստ վկայելոյն, եւ աղաւնակերպ Սուրբ Հոգւոյն իջմամբ, յիշեա՛ զիս, Տէ՛ր, եւ ողորմեա՛ ինձ. ամէ[ն]:

Վասն ի յանապատն վարելոյն եւ քառասնաւրեայ պահաւք պնդելոյն, եւ փորձողին յաղթելոյն, յիշեա՛ զիս, Տէ՛ր, եւ ողորմեա՛ ինձ. ամե[ն]:

Վասն աստուածահրաշ սքանչելագործելոյն եւ ի քարոզութիւն ճանապարհելոյն, եւ ի մեղաւորաց յարկսն շրջելոյն, յիշեա՛ զիս, Տէ՛ր, եւ ողորմ[եա՛]:

Վասն ընդ աշակերտսն բազմելոյն եւ զնորընծայ պատարագն մատուցանելոյն, եւ զոտոս աշակերտացն լուանալոյն, յիշեա՛ զիս, Տէ՛ր, [եւ ողորմեա՛]:

Վասն աղաւթից ուժգին գոջելոյն, եւ Յուդայէ մատնելոյն, եւ ի հրէից սուսերաւք վե-

և թքնելուն, հիշի՛ր, Տե՛ր, և ողորմի՛ր ինձ. ամեն:

Հանուն քահանաների քամահրելուն և դպիր-
ներից կշտամբվելուն, և զինվորների զզվեցնե-
լուն, հիշի՛ր, Տե՛ր, և ողորմի՛ր:

Հանուն Պիղատոսի առջև կապանքով մնալուն
և նրանից հարցաքննվելուն, և Հերովդեսից ար-
համարիվելուն, հիշի՛ր, Տե՛ր, և ողորմի՛ր ինձ:

Հանուն հանդերձները բաժանելուն և պատմու-
ճանի վիճակ հանելուն, և քղամիդով զարդարվե-
լուն, հիշի՛ր, Տե՛ր, և ողորմի՛ր ինձ:

Հանուն խաչին բևեռվելուն և կամավոր չար-
չարվելուն, լեղի և քացախ ճաշակելուն, տեգով
կողերդ խոցելուն, ջրի և արյան ելնելուն, ժողովր-
դից անարգվելուն, և իշխաններից պարսավե-
լուն, հիշի՛ր, Տե՛ր:

Հանուն մեծ և ահավոր ձայնով գոչելուն, և «Է-
լի, էլի» կանչելուն, և հոգին առ Հայրն ավանդե-
լուն, հիշի՛ր, Տե՛ր, և ողորմի՛ր ինձ. ամեն:

Հանուն խաչից իջնելուն և գերեզմանում թաղ-
վելուն, և վեժով փակվելուն, և մատանիով կնքվե-
լուն, և դժոխքը ավերելուն, հիշի՛ր ինձ, Տե՛ր:

Հանուն մեռելներից հառնելուն և աշակերտնե-
րին երևալուն, և աստվածապես համբառնալուն,

*րայ գալոյն, յիշեա՛ զիս, Տէ՛ր, եւ ողորմեա՛
ինձ. ամէն, ամէն[ն]:*

*Վասն կալման քո եւ կապելոյն, եւ հերար-
ձակ քարչելոյն, եւ ձորձապատառ լինելոյն, եւ
եղեգամբ ծեծելոյն, եւ կռփելոյն, եւ հարկանե-
լոյն, եւ հայհոյելոյն, եւ թքանելոյն, յիշեա՛
զիս, Տէ՛ր, եւ ողորմեա՛ ինձ՝:*

*Վասն քահանայիցն քամահրելոյն եւ ի
դպրացն դրսովելոյն, եւ զինուորացն զզուե-
լոյն, յիշեա՛ զիս, Տէ՛ր, [եւ ողորմեա՛]:*

*Վասն կապանաւք առաջի Պիղատոսի կա-
լոյն եւ ի նմանէ հարցափորձելոյն, եւ ի Հե-
րովդէ արհամարհելոյն, յիշեա՛ զիս, Տէ՛ր, եւ ո-
ղորմեա՛ ի[նձ]:*

*Վասն զհանդերձս բաժանելոյն, եւ զվի-
ճակս պատմութանին արկանելոյն, եւ քղամի-
դաւք զարդարելոյն, եւ զկենսաբեր փայտն
բառնալոյն, եւ ի Գողգոթա վերականգնելոյն,
յիշեա՛ զիս, Տէ՛ր, եւ ողորմեա՛ ինձ՝:*

*Վասն ի խաչին բեւեռելոյն եւ կամաւոր
չարչարելոյն, լեղի եւ քացախ ճաշակելոյն,
տիգաւ զկողսդ խոցելոյն, ջրոյ եւ արեանն ե-
լանելոյն, ի ժողովրդենէն անարգելոյն, եւ յիշ-
խանացն պարսաւելոյն, յիշեա՛՛:*

Վասն մեծի եւ ահաւոր ձայնիւ գոջելոյն, եւ

և Սուրբ Հոգին առաքյալներին ուղարկելուն, հիշի՛ր, Տե՛ր, և ողորմի՛ր ինձ՝ ամենամեղիս:

Եվ այժմ, Տե՛ր իմ Հիսուս Քրիստոս, անմահ և անմահների արքա, որ այս ամենը մեղավորներիս համար կրեցիր՝ ապրեցնելու համար մեղքով մեռածներիս և գտնելու հանցանքով կորածներիս, հիշի՛ր և ինձ՝ բազմամեղիս, և սրբի՛ր ինձ իմ բոլոր սխալներից, որ ավազանից մինչև այսօր գործել եմ: Եվ փրկի՛ր ինձ աններելի տանջանքներից և զեհեհե մտանքներից, և ինձ արժանի արա ավազակի հետ մտնելու անանցակա նորախոը հավիտյանս հավիտենից:

զ«ելի էլի»ն կարդալոյն, եւ առ Հայր զՀոգի աւանդելոյն, յիշեա՛ զիս, Տէ՛ր, եւ ողորմեա՛ ինձ. ամէն՛՛:

Վասն ի խաչէն իջանելոյն, եւ ի գերեզմանս թաղելոյն, եւ վիմովն փակելոյն, եւ մատանեաւ կնքելոյն, եւ զգժոխս աւերելոյն, յիշեա՛ զիս, Տէ՛ր՛՛:

Վասն ի մեռելոց յառնելոյն, եւ աշակերտացն երեւելոյն, եւ աստուածապէս Համբառնալոյն, եւ զՀոգին Սուրբ յառաքեալսն առաքելոյն, յիշեա՛ զիս Տէր, եւ ողորմեա՛ ինձ՝ ամենամեղիս:

Եւ արդ, Տէ՛ր իմ Յիսուս Քրիստոս, անմա՛հ եւ անմահից արքա՛յ, որ զայս ամենայն վասն մեղաւորացս կրեցեր՝ առ ի կեցուցանել զմեղաւք մեռեալս եւ գտանել զյանցանաւք կորուսեալս, յիշեա՛ եւ զիս՝ զբազմամեղս, եւ սրբեա՛ զիս յամենայն սխալանաց իմոց, զոր յաւազանէն մինչեւ ցայսաւր մեղուցեալ եմ: Եւ գերծո՛ զիս յաններելի տանջանացն եւ ի վտանգից վշտագին գեհեհեոյն, եւ արա՛ զիս արժանի մտանել ընդ աւազակին ի դրախտն անանցական. եւ յաւիտեանս յաւիտենից:

32. ՍՈՒՐԲ ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ԳԱՌՆԵՑՈՒ
ԱՂՈԹՔԸ՝ ԱՍՎԱԾ ՊԱՏԱՐԱԳԻ
ԱՐՁԱԿՈՒՄԻՑ ՀԵՏՈ

Տէ՛ր Աստված, օրհնյալ ես հավիտյան, օրհնի՛ր հոգով բոլորին, քո խաղաղությունը տուր ամբողջ աշխարհին, պահիր անչար և անասան: Արարածներից վերացրու ցասումը, սովը, սրածությունն ու մահտարածամը: Մեր եղբայրությունը պահիր ամբողջ՝ սիրով մնալու միաբանությամբ: Սուրբ եկեղեցուս կառուցողներին արժանացրու քո ողորմությանը: Մեր հավատի առաջնորդներին [ամուսն] սրբազան կաթողիկոսին, եպիսկոպոսներին, քահանաներին և վարդապետներին, աստվածաբաններին և եկեղեցու պաշտոնյաներին, առհասարակ բոլորին պահի՛ր անփորձ և անասան այժմ և ապագայում հավիտյան: Քրիստոնյա թագավորներին զորությո՛ւն տուր, օգնակա՛ն եղիր մարդկային ցեղի հավատացյալներին, բա՛ց արքայության դռները: Ովքեր հանձնվեցին մեզ՝ հիշի՛ր քո գալստյանը: Մեր ծնողներին, բոլոր աշխատողներին ու երախտավորներին, հիշի՛ր և այց արա նրանց, մաս ու բաժին հանիր հանգստյան, և ովքեր եկանք ա-

32. ԱՂԱԻԹՔ ՍՐԲՈՅՆ ՅՈՂՀԱՆՆՈՒ
ԳԱՌՆԵՑԻՈՅՆ ԱՍԱՑԵԱԼ ԶԿՆԻ
ԱՐՁԱԿՄԱՆ ՊԱՏԱՐԱԳԻՆ

Տէ՛ր Աստուած, աւրհնեալ ես յաւիտեան, աւրհնեա՛հ հոգւով զամենեսեան, զխաղաղութիւն քո տո՛ւր ամենայն աշխարհի, պահեա՛ անչար եւ անասան: Բա՛րձ զցասումն արարածոց, զսով, զսրածութիւն եւ զմահտարածամ: Զեղբարութիւնս մեր պահեա՛ ամբողջ սիրով կեալ միաբանութեամբ: Զչինաւղս սուրբ եկեղեցւոյս զասաւորեա՛ յաջակողմեան դասուն: Զսպասաւորս եւ զուխտաւորս արժանացո՛ ողորմութեան քում: Զառաջնորդութիւնս մեր հաւատոյս զ[այս անուն] սրբազան կաթողիկոսն, զեպիսկոպոսս, զքահանայս եւ զվարդապետս, աստուածաբանս եւ զպաշտաւնեայս եկեղեցւոյ, առհասարակ զամենեսեան պահեա՛ անփորձ եւ անասան աստ եւ յապայսն յաւիտեան: Թագաւորաց քրիստոնէից տու՛ր զաւրութիւն, լե՛ր աւգնական հաւատացելոց ազգի մարդկան, բա՛ց զդրունս արքայութեան: Որք յանձնեցին մեզ զինքեանս, յիշեա՛ յաւուր քում զալստեանն:

դորեցիցնք՝ ամեն ժամ օգնական եղիր: Փրկի՛ր
գեհեմի հրից և անքում որդերից, և Քեզ Հոր և
Սուրբ Հոգուդ հետ փառք և պատիվ հավիտյանս.
ամեն:

*Զմեր ծնաւղս, զաշխատաւղս եւ զերախտա-
ւորս ամենայն, յիշեա՛ եւ այց արա՛ նոցա,
հա՛ն մասն եւ բաժին հանգստեան, եւ որք ե-
կաք աղաւթեցաք, լե՛ր ամենայն ժամ աւզնա-
կան: Փրկեա՛ ի գեհենոյն հրոյ եւ ի որդանցն
անքունական, եւ քեզ ընդ Հաւր եւ Սուրբ
Հոգւոյդ փառք եւ պատիւ յաւիտեանս. ամէն:*

33. ԴԱՐՁՅԱԼ ԱՂՈԹՔ՝
ԱՍՏՎԱԾԸՆԿԱԼ ՍՈՒՐԲ ԽԱՉԻՆ՝
ԱՍՎԱԾ ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ԳԱՌՆԵՑՈՒՑ

Ա ղաչում եմ, Տե՛ր, և ընկնում քո սուրբ Նշանի առաջ, սրա բարեխոսությամբ ընդունի՛ր իմ պաղատանքը և կատարի՛ր իմ խնդրանքը, սրա զորությամբ ինձ զորացրու, Տե՛ր, կոչման մեջ, որ կանչվեցի քո պատվիրաններից, որոնց հուսացի: Սա տուր ինձ զորության և համբերության և զգաստության համար, և իմ անձի պահպանության՝ գիշերով ու ցերեկով և ամեն ժամի՝ անջելիս և բարձրանալիս, ընթանալիս և գործելիս, դադարելիս և աշխատելիս, պահքի և աղոթքի ժամանակ և քեզ հաճո բաներ կատարելիս: Սա ինձ լինի ամրության պահապան և հզոր աշտարակ թշնամու դեմ: Սրանով զարդարի՛ր ինձ՝ ի զարդ հոգեղենի և ի լույս իմանալի, երևելի օրը և Գաբրիելի բարբառին: Սուրբ Նշանիս երևալով լուսավորի՛ր խավար հոգիս՝ քեզ ընդառաջ բարձրանալու, խառնվելու հայրապետների երամին և մարտիրոսների դասին, և հրեշտակների գումարին: Սուրբ Աստվածածնի բարեխոսությամբ, և՛ Հովհաննես Կարապետի, և՛ Ստեփանոս

33. ԴԱՐՁՅԱԼ ԱՂԱԻԹՔ ԱՌՍՈՒՐԲ
ԽԱՉՆ ԱՍՏՈՒԱԾԸՆԿԱԼ՝ ԱՍԱՑԵԱԼ
ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԳԱՌՆԵՑՈՅՆ

Ա ղաչեմ, Տէ՛ր, եւ անկանիմ առաջի սորբ զպաղատանս իմ ընկա՛լ եւ զխնդրուածս իմ կատարեա՛, զաւրութեամբ սորբ զաւրացո՛ղիս, Տէ՛ր, ի կոչումն, յոր կոչեցայ եւ ի պատուիրանս քո, յոր յուսացայ: Տու՛ր ինձ զսա ի զաւրութիւն եւ ի ժուժկալութիւն, եւ յառողջութիւն եւ ի զգաստութիւն, եւ ի պահպանութիւն անձին իմոյ՝ ի գիշերի եւ ի տուրնջեան եւ յամենայն ժամու՝ ի ննջել եւ ի յառնել, ի գնալ եւ ի գործել, ի դատարիլ եւ ի վաստակիլ, ի պահել եւ ի յաղալթել եւ զհաճոյս քո կատարել: Սա եղիցի ինձ պահապան ամրութեան եւ աշտարակ հզաւր յերեսաց թշնամոյն: Սովաւ զիս զարդարեա՛ ի զարդ հոգեղինի եւ ի լոյս իմանալի, ի յաւր երեւելի եւ ի բարբառ Գաբրիէլի: Զերեւիլ սուրբ նշանիս լուսաւորեա՛ զխաւար հոգիս, ընդ առաջ քեզ վերանալ, խառնիլ յերամս հայրապետաց եւ ի դասս մարտիրոսաց եւ ի գումարս հրեշտա-

Նախասարկավագի ու առաջին մարտիրոսիդ, և՛ սուրբ Գրիգորի՝ մեր Լուսավորչի և հայոց բոլոր վկաների, լսի՛ր ինձ՝ ողբալիիս, և ողորմի՛ր մեղապարտիս, որոնի՛ր կորսվածիս, ձե՛ռք մեկնիր գլորվածիս, առաջնորդի՛ր մոլորվածիս և խավարից լույս հանիր ինձ, ազատություն տուր իմ հոգուն, հաստատի՛ր քո սիրուն և քո երկյուղը բևեռի, սրբի տաճարը իմ հոգու, և ինձ մոտիկ օթևանիր, իմ մեղքերի դուռը փակիր, շուրջանակի ինձ պարսպիր, և չար մարդուց ազատիր, արդարությամբ ինձ զարդարիր, արքայությունդ ինձ պարգևիր և ողորմի՛ր իմ ողջերին, և իմ անջեցյալների հոգիները պայծառացրած լուսավորի՛ր. և քեզ փառք հավիտյանս. ամեն:

կաց: Բարեխաւսութեամբ սուրբ Աստուածանիդ եւ՛ Յովհաննու Կարապետիդ, եւ՛ Ստեփաննոսի Նախասարկաւագի եւ՛ առաջի մարտիրոսիդ, եւ՛ սրբոյն Գրիգորի մերոյ Լուսաւորչին եւ՛ ամենայն սրբոց վկայիցդ լու՛ր ինձ ողբալոյս եւ ողորմեա՛ մեղուցելոյս, խնդիր արա՛ կորուսելոյս, ձեռն տու՛ր գլորելոյս, առաջնորդեա՛ մոլորելոյս, ի խաւարէ հա՛ն զիս ի լոյս, ազատութիւն արա՛ հոգւոյս, ի սէր քո հաստատեա՛ եւ յերկիւղ քո բեւեռեա՛, գտածար հոգւոյս իմոյ սրբեա՛ եւ ի յառ իս յաւթեւանեա՛, զգուռն մեղաց իմոց փակեա՛, շուրջանակի զիս պարսպեա՛ եւ ի մարդոյ չարէ փրկեա՛, արդարութեամբ զիս զարդարեա՛ եւ զարքայութիւնդ ինձ պարգեւեա՛, կենդանեաց իմոց ողորմեա՛ եւ զհոգիս ննջեցելոց իմոց պայծառացեալ լուսաւորեա՛, եւ քեզ փառք յաւիտեանս. ամէն:

34. ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ԳԱՌՆԵՑՈՒ ԱՂՈԹՔԸ՝ ԱՍՎԱԾ ԿԵՆՍԱԲԵՐ ՍՈՒՐԲ ԽԱՉԻՆ

Ողջո՛ւյն քեզ, փա՛յտ փրկության, հավատի վահան, անհաղթելի զենք, երկասյրի սուր թշնամու դեմ, որ քեզ վրա բազմեց Փրկիչը աշխարհի: Դու ես Խաչը տերունական, պահի՛ր իմ անձը թշնամուց: Հանուն կյանքի օրհնության փայտիդ, որից պրկվեցիր Աստվածո՛ւ անըմբռնելի բևեռներիդ հիշատակով, որով մահվան գործիքին կպար Արարիչդ երկնքի և երկրի, տերունական արյունովդ, որով վիշապին մեծ կարթով որսացիր, լեղիի դառնությամբ, որ խմեցիր, որով կորուսիչի դեղատվությունը մեկուսացրի՝ սարսափելի տանջանքների պատմության ըղձական ճառերով, որով հակառակողի լրբությունն ըմբերանելով՝ ամաչեցրու բոլորովին անհասանելիիդ և անթարգմանելիիդ անհաս անուճով, որից դողում դատապարտվում են բոլոր երևացող և աներևույթ բնությունները սաստիկ սարսափմամբ սոսկալով: Այս ամենը լինեն պարզ խոստովանողիս ի պաշտպանություն, ի բժշկություն և ի

34. ԱՂԱԻԹՔ ՅՈՂԱՆՆՈՒ ԳԱՌՆԵՑԻՈՅՆ ԱՍԱՑԵԱԼ ԱՌ ԿԵՆՍԱԲԵՐ ԽԱՉՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

Ողջո՛յն քեզ, փա՛յտ փրկութեան, վահան՝ հա՛ն հալատոյ, զէ՛ն անյաղթելի, սու՛ր երկասյրի ընդդէմ թշնամույն, որ կառավարեցաւ ի վերայ քո փրկիչն աշխարհի: Դու ես խաչն տէրունական, դու պահեա՛ զանձն իմ ի թշնամույն: Վասն փայտիդ աւրհնութեան կենաց, յորում պրկեցար Աստուածո՛ւ անըմբռնելի յիշատակաւ բեւեռացդ, որով ի գործի մահուն մածուցար արարիչդ երկնի եւ երկրի, արեամբդ տէրունականաւ, որով զվիշապն մեծ կարթիւ ածեալ որսացար, լեղուոյն դառնութեամբն զոր արբեր, որով զդեղատուութիւն կորուսչին արտաքս հեղեր՝ պատմաբանութեամբ ըղձական ճառից կրիցն սարսափելեաց, որով զլրբութիւն հակառակողին ըմբերանեալ ամաչեցուցեր անուամբդ անհասականաւ ամենեւին անհասանելուոյդ եւ անթարգմանելուոյդ, յորմէ՛ դողան եւ դատապարտին սոսկացեալ սաստիկ սարսափմամբ բնութիւնք ամենայն երեւութից եւ աներեւութից. եղիցին այս

քաղություն: Եվ մահաբեր դառնաթույն օձին և
նրան ազդած տիեզերադավ չարությունը. սատա-
կում բերի նրան մույն ինքը, կորստի և անբուժելի
հարվածի, սրանով մատնվի տանջանքի, կապվի
և բռնվի: Եվ Ստեղծողի ողորմությունը լինի ինձ, և
իմ հոգու շունչը կամովին քեզ հետ միավորվի ան-
բաժանորեն: Եվ ով որ ընթերցի մաղթանքի գոչ-
ման այս ձայնի աղերսը, հայցման աղոթքը, ծե-
րերին ու մանուկներին, երիտասարդի և կույսի, և
թե աղախիսներին, չպաշտվի աստվածասիրա-
բար, հավասարապես, անաչառությամբ, քեզնից
կրճկավի մասն երանության, ազատության՝
պարտքերից, վերստին հաստատվելով նորոգ
մաքրության անարատությամբ, դարձյալ նկարե-
լով քո կերպարանքը անփոփոխելի: Ահա տիրա-
պես հնարավոր, զորեղ, անպատում, անհաս, ա-
նհմանալի կլինես այստեղ այս հեծության հառա-
չանքի կողկողանքին, որ բոլոր շրթունքներից ըն-
ծալվելով՝ քեզ է մատուցվում, քո երկնավոր Հոր և
բարերարի համար, և փառակից և կեղանատու
սուրբ Հոգուդ, և սուրբ Աստվածածնիդ բարեխո-
սությամբ ու բոլոր սրբերի խնդրանքով, քանի որ
դու ստեղծեցիր ամբողջը, և քեզնից եղան բոլորը,

*ամենայն պարզեւք շնորհաց խոստովանելոյս
ի պաշտպանութիւնն, ի բժշկութիւնն եւ ի քա-
ւութիւնն: Եւ մահաբեր դառնաթոյն աւճին եւ
որ ի նմա ազդեաց տիեզերադաւ չարութիւնն, ի
սատակումն լիցի նորին նոյն ինքն ի կորուստ
եւ յանբժշկական հարուած, տանջանացն սո-
վաւ մատնեսցի, կապեսցի եւ ըմբռնեսցի, եւ ո-
ղորմութիւնն ստեղծողին եղիցի ընդ իս, եւ
չունչ հոգւոյս իմ ընդ քեզ անբաժանաւրէն
կամաւ միասցի ի մի: Եւ որ ոք ընթերցցի զայս
աղերս ձայնի մաղթանաց գոչման, աղաւթից
հայցման, ծերոց եւ տղայոց, երիտասարդի եւ
կուսի, եւ եթէ աղախնեաց, ոչ պաշտեսցի աս-
տուածասիրաբար, հաւասարապէս, անաչա-
ռութեամբ, ընկալցին ի քէն մասն երանու-
թեան, պարտուց ազատութեան, հաստատեալ
վերստին յանարատութիւնն նորոգ մաքրու-
թեան, նկարեալ դարձեալ զքոյդ կերպարան
անփոփոխելի: Ահա տիրապէս հնարաւոր,
զաւրեղ, անպատում, անհաս, անիմանալի կա-
յեսցես աստանաւր ի հառաչանս կողկողանաց
այսր հեծութեան, որ ի բոլորից շրթանց ընծա-
յեալ քեզ մատուցանի, վասն Հաւր քո երկնա-
ւորի եւ բարերարի, եւ Հոգւոյդ Սրբոյ փա-
ռակցի եւ կենդանատութիւնն եւ սուրբ Աս-*

և դու տիրում ես ամենին, և քեզ փառք բոլորից, մեկդ անժամանակ Երրորդության իսկությունից՝ փառավորապես զուգակցած անբավ և հավիտյան հավիտենից. ամեն:

տուածածնիդ բարեխաւսութեամբ եւ խնդրուածովք ամենայն սրբոց, զի դու ստեղծեր զամենայն, եւ ի քէն եղեն ամենեքեան, եւ դու տիրես ամենայնի, եւ քեզ փառք ամենեցունց, մինդ իսկութենէ անժամանակ Երրորդութեանդ՝ զուգակցեալ փառաւորապէս յանբաւս եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

35. ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ ՕՐՎԱՆ. ԵՐԱՆԵԼԻ
ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ԳԱՌՆԵՑՈՒ ԱՂՈԹՔԸ
ԵՐԿՆԱՎՈՐ ՀՈՐԸ

Բոլորի Արարիչ, Աստված, գթա՛ վշտացածիս, ողորմի՛ր քո առջև ընկածիս, կապի՛ր իմ վերքերը, բուժի՛ր իմ հիվանդությունը, սրբի՛ր իմ աղտեղությունը, նորոգի՛ր հնացածիս, լուսավորի՛ր խավարածիս: Ամենագութ և ողորմած, քաղցր և բարերար, մարդասեր և բոլորախնամ, ներողամիտ և անհիշաչար, լիովին գիտեմ, որ ամոթահար եմ և թիվը չգիտեմ մեղքերիս, որ ինձ շրջապատեցին բոլոր զգայություններովս, մեղանշելով ու վարանելով հոգսի ու ծափի, զբաղմունքի ու պարապության և բոլոր տեսակ-տեսակ վնասներով: Բայց ապավինում եմ քո անճառ գթությանը և աղերսում եմ, և ողբերգական ձայնով գոչում ու խնդրում եմ Բարերարիդ ողորմությունն ու անհիշաչարությունը, ո՛վ անբավությունն, անհաստ խորին կամքի, ների՛ր և մարդասիրի և սահմանի ապաշխարության տեղ:

Ողորմի՛ր կուրացած հոգուս, մարդասեր, և շնորհ արա, որ վերև նայեմ թախանձանքով: Քաղցր աչքով նայիր, ողորմա՛ծ Աստված, քանի

35. ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ ԱԻՈՒՐ. ՆՈՐԻՆ ԵՐԱՆԵԼՈՅ
ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԳԱՌՆԵՑՈՒՅ
ԱՂԱԽԹՔ ԱՌ ՀԱՅՐ ԵՐԿՆԱԽՈՐ

Արարիչ բոլորից, Աստուա՛ծ, գթա՛ ի վշտացեալս, ողորմեա՛ անկեղոյս առաջի քո, պատեա՛ զվէրս իմ, բժշկեա՛ զհիւանդութիւնս իմ, սրբեա՛ զաղտեղութիւնս իմ, նորոգեա՛ զհնացեալս, լուսաւորեա՛ զխաւարեալս: Ամէնագութ եւ ողորմած, քաղցր եւ բարերար, մարդասէր եւ ամենախնամ, երկայնամիտ եւ անյիշաչար, գիտեմ ամենեւին, զի ամաւթալից եմ եւ ոչ ունիմ զհամար մեղացս, որ շուրջ պատեցան զինեւ յամենայն զգայութիւնս՝ մեղանշելով եւ վարանելով ի հոգս եւ ի ծափս, ի զբաղանս եւ ի դատարկութիւնս եւ յամենայն ազգի ազգի վնասս: Այլ ապաւինիմ ի քո անճառ գթութիւնդ եւ աղերսեմ, եւ ողբերգական ձայնիւ գոչեմ եւ խնդրեմ զողորմութիւն եւ զանյիշաչարութիւն ի բարերարէդ, ո՛վ անբաւութիւն, խորոց կամաց անհասիղ, ներեա՛ եւ մարդասիրեա՛ եւ սահմանեա՛ ապաշխարութեան տեղի: Ողորմեա՛, մարդասէր, կուրացեալ հոգւոյս եւ շնորհեա՛ ինձ ի

որ զանազան և բազմօրինակ մեղքերից ընկած ու քայքայված են և սրտիս դողով ամաչում են՝ չունենալով կարեկից մեկը: Ընդհարապես, քաղցր բժիշկ, հրամայի՛ր՝ իմ անդամները հաստատվեն, որովհետև աստվածային սիրուդ գթությունն անբավ է:

Ողորմի՛ր, ողորմությունների աղբյուր, Աերի՛ր ամեն ինչում, Աերողամիտ, ջնջի՛ր հանցանքներն ու սխալներն իմ, որ ամենակարողդ ես, առողջացրու հոգուս բազմամեղ հիվանդությունը, որ իշխանդ ես կյանքի և մահու, որ երկնքի բարձունքին ես աստում, կանգնեցրո՛ւ ինձ գլորմունքից մեղքի, որով գայթակղվեցի սնտոի այս կյանքում: Արտասվագոչ ողբերգությամբ և կորացած պարանոցով անոխակալ բարերարիդ առջև հեղում եմ թշվառացած, մեղսաթավալ մարմինս, որով չվախեցա քո հրամաններից:

Աղաչում եմ, ինձ արա ողորմությանդ համաձայն, որ չհանդուրժեմ սիրտս մեղվելիս և միտքս հեղձամղձուկ լինելիս:

Խնդրում, պաղատում, հայցում եմ, առջևդ ընկած աղերսում, թաքնվում եմ, թո՛ղ, Տե՛ր, գթա՛, Տե՛ր, Աերի՛ր, Տե՛ր, քավի՛ր, Տե՛ր, փրկի՛ր, Տե՛ր, օգնի՛ր, Տե՛ր, պահի՛ր, Տե՛ր, ամրացրո՛ւ, Տե՛ր, կարո՛ղ դարձրու:

վեր հայիլ թախանձագին: Քաղցր ակամբ հայեսցիս, ողորմա՛ծ Աստուած, քանզի ի զանազան եւ ի բազմաւրինակ մեղաց անկեալ եւ լուծեալ կամ եւ ակն արկեմ դողմամբ սրտիս՝ ո՛չ ունելով զոք կարեկից: Ճարտարապե՛տ, քա՛ղցր բժիշկ, հրամայեա՛ հաստատիլ անդամոց իմոց, զի անբաւ է գթութիւն աստուածային սիրոյդ:

Ողորմեա՛, ողորմութեա՛նց աղբիւր, եւ ներեա՛ յամենայնի, երկայնամի՛տ, թո՛ղ որ առատդ ես ի բարգեւիլ, սրբեա՛ զվէրս եւ զհարուածս խոցելոյս, որ սրբութիւնդ ես գերակատար, ջնջեա՛ զհանցանս իմ եւ զսխալանս, որ ամենակարաւղդ ես, առողջացո՛ բազմամեղ հիւանդութիւն հոգւոյս, որ իշխանդ ես կենաց եւ մահու, որ ի բարձունս երկնից նստիս, կանգնեա՛ զիս ի գլորմանէ մեղաց, որով գայթակղեցայ ընդ սնտոի կենցաղս: Արտասուագոչ ողբերգութեամբ եւ կորացեալ պարանոցաւ հեղում առաջի անոխակալ բարերարիդ զթշուառացեալ, մեղսաթաւալ մարմինս, որով ոչ զանգիտեցի ի հրամանաց քոց:

Աղաչեմ, արա՛ առ իս ըստ ողորմութեանդ ի նեղիլ սրտիս եւ ի հեղձամղձուկ լինիլ մտացս, զի ոչ ժուժեմ վշտիս:

Աղաչում եմ՝ զորացրու, հույս իմ, ապրեցրո՛ւ, Աստված իմ, արժանացրո՛ւ, Տե՛ր իմ, պատիժնե-
րից ազատի՛ր, Դատավո՛ր իմ, պարգևի՛ր, Տե՛ր
իմ, հաստատի՛ր, Տե՛ր, քո երկյուղով և սիրով ա-
ռաջնորդի՛ր դեպի քո պատվիրանները, նավոր-
դի՛ր աշխարհի ծովում:

Յնորմունքից տարակուսեցի, պէս-պէս սնոտի
բաներով գայթակղվեցի, ճանապարհից մոլորվե-
ցի, շեղվեցի սուրբ շավղից, ընկա և գլորվեցի:
Այժմ հավատով ու հույսով Արարչիդ ապավինե-
ցի. ողորմի՛ր, Տե՛ր, բարձրացրո՛ւ և կանչիր քեզ
մոտ: Եվ քեզ փառք Որդու և Սուրբ Հոգուդ հետ
այժմ և միշտ և հավիտյանս հավիտենից. ամեն:

*Խնդրեմ, պաղատիմ, Հայցեմ, առաջի ան-
կանեմ, աղերսեմ, զուղանիմ, Թո՛ղ, Տէ՛ր, գլթա՛,
Տէ՛ր, խնդրեա՛, Տէ՛ր, ներեա՛, Տէ՛ր, քաւեա՛,
Տէ՛ր, փրկեա՛ Տէ՛ր, աւգնեա՛, Տէ՛ր, պահեա՛,
Տէ՛ր, ամրացո՛, Տէ՛ր, կարողացո՛:*

*Աղաչեմ, զաւրացո՛ յոյս իմ, ապրեցո՛, Աս-
տուած իմ, արժանացո՛, Տէ՛ր իմ, զերծո՛ ի
պատժոց, դատաւո՛ր իմ, պարգեւեա՛, Տէ՛ր,
Հաստատեա՛, Տէ՛ր, յերկիւղ քո եւ ի սէր,
առաջնորդեա՛ ի պատուիրանս քո, նաւավա-
րեա՛ ի ծովու աշխարհի:*

*Տարակուսեցայ ի ցնորմանց, գայթակղեցայ
ի պէսպէս սնոտիս, մոլորեցայ ի ճանապարհէ,
խոտորեցայ ի սուրբ շաւղաց, անկայ եւ գլորե-
ցայ: Այժմ Հաւատով եւ յուսով առ արարիչդ
ապաւինեցայ, ողորմեա՛, Տէ՛ր, յարո՛ եւ կոչեա՛
առ քեզ: Եւ քեզ փառք ընդ Որդւոյ եւ Սուրբ
Հոգւոյդ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս. ամէն:*

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԳԱՌՆԵՑՈՒ ԱՂՕԹԱԳԻՐՔԸ

Յովհաննէս Գառնեցիին ԺԲ-ԺԳ. դդ. ճգնակեաց, հրաշագործի համբաւ ունեցած վարդապետ-մատենագիր է. կայ նրա տարբեր երկերը պարունակող եւ նրան վերաբերող բաւական հարուստ ձեռագրական նիւթ, որի չուսումնասիրութեան պատճառով մեր մատենագրութեան կարեւոր դասագրքերից մէկում նա յիշուած է «Մատենագիրք որոց գործք չեն յիշատակուիր» շարքում¹, միաժամանակ՝ նոյնաբնոյթ դասագրքերի մեծ մասում նրա անունն ընդհանրապէս մոռացութեան է տրուած, այսինքն՝ Յովհաննէս Գառնեցու անունն ու մատենագրութիւնը մեր ընթերցող հասարակութեանը գրեթէ յայտնի չեն:

Հակառակ սրան, միջնադարում, թէ՛ իր ժամանակակիցների մէջ եւ թէ՛ հետագայում, նրա համբաւը շատ բարձր էր: Ուստի եւ, մեր անցեալն աւելի լաւ եւ ճշգրիտ պատկերացնելու համար, Յովհաննէս Գառնեցու մատենագրական ժառանգութեան նկատմամբ մեր վերաբերմունքը պէտք է լինի նոյն այդ համբաւի համեմատ: Կիրակոս Գանձակեցու Պատմութեան մէջ կայ նրան նուիրուած ծաւայուն մի գլուխ՝ «Ծ՛Դ. Վասն Յովհաննիսի Գառնեցոյ», որի սկզբում պատմիչը գրել է. «Վասն սորա բազումք բազում ինչ պատմէին, բայց առաւել հարազատն մեր եւ սքանչելին Վարդան վար-

¹ Հ. Գ. Վ. Զարբհանալեան, Պատմութիւն հայ հին դպրութեան (Դ-ԺԳ. դար), Բարձրագոյն դպրոցաց համար, Վենետիկ, 1932, էջ 795-6:

դասպետն (Արեւելցի՝ - Գ. Տ-վ.), որոյ բանքն արժանի էին հաւատարմութեան, զի նոքա սիրով կապեալ էին ընդ միմեանս: Զի մեք մարմնով զնա ոչ տեսաք վասն հեռաւորութեան, նա ի մխիթարութիւն մեզ պատմեաց ինչ ի վարուց նորա մասնաւոր եւ ասաց. թէ՛ «Ինքն իսկ Յովհաննէս ասաց մեզ...»²:

Յովհաննէս Գառնեցի, ինչպէս մականունն է թելադրում՝ ծնունդով Գառնի գիղաքաղաքից էր, Այրի-վանքի (Գեղարդ) միաբան, ապա՝ ճգնում էր Թաթլոյ վանքում (Կաղզուանի մօտ): 1222ին ուխտի է գնացել Երուսաղէմ, մկրտել եւ քրիստոնեայ է դարձրել շատ մահմեդականների, որի համար Կողոմիա քաղաքում փորձել են նրան այրել խարոյկի վրայ, բայց ազատուել է եւ գնացել Կոստանդին Ա. Բարձրբերդցի կաթողիկոսի (1221-1267 թ.) մօտ, ուր եւ մնացել է մինչեւ իր կեանքի վերջ. մահացել եւ թաղուել է Հոռմկլայում:

Ձեռագրերում նրա անունով կան հետեւեալ գործերը. 1. Աղօթամատոյց (Աղօթագիրք), 2. Խրատ հոգեշահ ամենայն մարդոյ, 3. Պատմութիւն մուղրոյն Զանկիանո (Յայսմաւորքի մէջ), 4. Ստուգաբանութիւն եւ սրբագրութիւն Սաղմոսարանի՝ ըստ Յովհաննէս Սարկաւագի օրինակի, 5. Պատճառք Սաղմոսաց, 6. Տեսիլ ի Հոռմկլայ՝ ի ձորն Աշորնիս, 7. Պարականոն մի շարական, 8. Տեսիլ (Յայսմաւորքի մէջ)³, 9. Սքանչելիք Յաճախապատում գրոց⁴:

Յովհաննէս Գառնեցու մատենագրութիւնը,

² Կիրակոս Գանձակեցի, Պատմութիւն Հայոց, Աշխատասիրութեամբ Կ. Ա. Մելիք-Օհանջանեանի, Երեւան, 1961, էջ 348-55 (քաղուածքը՝ էջ 349ից):

³ Մանրամասները տե՛ս Հ. Աճառեան, Հայոց անձնանունների բանարան, հտ. Գ., Երեւան 1946, 582-3:

⁴ Վստահ ենք, որ Գառնեցու ձեռագրական ժառանգութեան հետագայ ուսումնասիրութիւնն այս քանակն անելացնելու է:

կրկնենք՝ ուսումնասիրուած չէ. տպագրուած է միայն նրա Աղօթագիրքը⁵, սակայն՝ առանց բանասիրական-աղբիւրագիտական որեւէ մասնաբանի, ուստի այժմ կարող ենք միայն ենթադրել, որ այս հրատարակութիւնն արուած է ըստ Մխիթարեանց Վենետիկի անթուական՝ ԺԷ. դարով թուագրուած Հ՛մ⁶ 1224/1269 եւ 1625 թ. գրուած 75/1292 ձեռագրերի⁶:

Գառնեցու աղօթքների արժէքը եւ կարեւորութիւնը շեշտել է դեռեւս Կիրակոս Գանձակեցի. «Տուան նմա եւ շնորհք բժշկութեան, զի ձեռն դնելով եւ աղաւթելով՝ բժշկէր զբազում ախտաժէտս: Խնդրէին ի նմանէ եւ գիր պահապան անձանց իրեանց, եւ նա անչապաղ տայր ամենայն խնդրողաց... Եւ նա գրելով զանուն սրբոյ Երրորդութեանն եւ խորհրդական բանս աղօթից, տայր նոցա: Եւ նոցա առեալ՝ հաւատով կապէին յանձինս իրեանց»⁷: Ըստ այս համբաւի էլ Գառնեցու աղօթքները, գուցէ եւ իր կեանքի շրջանում, մտել են «Պահպանութեան գիր» (Հմայիլ) ժողովածուների մէջ, իսկ հետագայում՝ վերածուել են հայաստան թուրքերէնի⁸:

Ուստի Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի Հրատարակչական բաժնի, մասնաձեռնելով Գառնեցի մատենագրի յանդիւրան անտեսուած եւ չուսումնասիրուած ժա-

⁵ Աղօթամատոյց Յովհաննո վարդապետի Գառնեցոյ, Վենետիկ, 1911:

⁶ Տե՛ս Մայր ցուցակ հայերէն ձեռագրաց մատենադարանին Մխիթարեանց ի Վենետիկ, հտ. Է. Տոնապատճառ-ժողովածոյ, Մատենագիրք Հայոց. Յօրինեց Հ. Սահակ վ. Մանգեմեան՝ Մխիթարեան ուխտէն, Վենետիկ - Ս. Ղազար, 1996, էջ 402-3 եւ 473-4:

⁷ Գանձակեցի էջ 349:

⁸ Տե՛ս Յուցակ հայերէն ձեռագրաց մատենադարանին Մխիթարեանց ի Վիեննա, Կազմեց Հ. Յակովբոս վ. Տաշեան, Վիեննա, 1895, էջ 443, 996:

ուանգութեան հետազոտութիւնը, որոշեց առաջին հերթին ճշգրտելով եւ լրացնելով վերահրատարակել նրա Աղօթամատուցը:

Ժողովածուիս պատրաստութեան համար հիմք ընդունելով 23 աղօթք պարունակող վեմեռիկեան հրատարակութիւնը՝ ուսումնասիրուել է Մաշտոցեան Մատենադարանի 45 ձեռագիր, որոնցից ներկայ հրատարակութեան համար օգտագործուել է ընդհանուր հաշուով 15ը: Նախ՝ տպագրով յայտնի աղօթքները ընդհանուր-նախնական ձեռով համեմատուել են սրանցից 8ի (ՀՎԻՔ 8280, 2680, 601, 5212, 718, 7194, 42, 7006) հետ, որոնցից ամբողջական համեմատութեան համար ընտրուել է տպագրի գրեթէ բոլոր աղօթքներն ունեցող երեք ձեռագիր՝ ՀՎԻՔ 8280, 42, 7006: Սրանց հետ համեմատութեանը յաջորդել է ընթերցումների քննութիւն-ընտրութիւնը եւ բնագրերի ճշգրտումը:

Թէ՛ Գառնեցու ժառանգութեան եւ թէ՛ ընդհանրապէս միջնադարի առօրեայում գործնական կիրառութիւն ունեցած փոքր եւ մեծ ծաւալ ունեցող շատ երկերի (աղօթքներ, ճառեր, քարոզներ եւ այլն) համար պէտք է նկատի ունենալ մեր մատենագրութեան համար յատկանշական մի կարեւոր հանգամանք. ձեռագրերում այսպիսիք յաճախ վերագրուած են նոյնանուն, երբեմն՝ տարանուն այլ հեղինակների: Այսպէս՝ յիշուած 45 ձեռագրերում կան Յովհաննէս Գառնեցու անունն ունեցող եւ այստեղ տպագրուող 35 միատրից շատ աւելի աղօթքներ, որոնց խորագիրներն ու սկզբնատողերը ստուգուել են Մաշտոցեան Մատենադարանի մատենագիտութեան բաժնում առկայ սկզբնատողերի քարտարանով եւ ձեռագրական տարբեր հաւաքածուների ցուցակներով: Այս ստուգումների արդիւնքով անտեսուած են եւ չեն հրատարակուում բո-

լոր այն աղօթքները, որոնք յիշեալ 45ից տարբեր այլ ձեռագրերում հանդիպում են Յովհանն Ռսկեբերանի, երբեմն՝ Եփրեմ Ասորու կամ այլ հեղինակների անուններով⁹: Նախորդ տպագրում առկայ 23 աղօթքներից այստեղ անելացուած են միայն նրանք, որոնք այս կամ այն չափի փաստարկումով Յովհաննէս Գառնեցու գրչի արգասիքն են:

Ուսումնասիրուած ձեռագրերում առկայ բոլոր աղօթքների այստեսակ քննութեան արդիւնքով պարզուեց, որ նորայայտ 4 աղօթք (ՀՎԻՔ 24-27) աներկբայելիօրէն Գառնեցու հեղինակութիւնն են: Ուրիշ 4 միատր (ՀՎԻՔ 28-31) 2680 (Բ) ձեռագրում յաջորդում են Գառնեցու խրատներին եւ ունեն «Նորին Յոհաննոս» խորագրային սկսուածքը. ժողովածուիս մէջ սրանք ընդգրկուեցին պայմանականօրէն՝ քանի դեռ այլուր չեն հանդիպի այլ հեղինակների անունով: Մի քանի օրինակում առկայ են 4 աղօթք (ՀՎԻՔ 32-35) միայն երկու ձեռագրի մէջ են Գառնեցու անունով, յայտնի այլ ձեռագրերում այս աղօթքներն այլ հեղինակների անուններով արձանագրուած չեն, ուստի սրանք են պայմանականօրէն ընդգրկուած են այս գրքի մէջ:

Առաջին տպագրութեան մէջ առկայ աղօթքները, ինչպէս ասացինք, հրատարակուում են տպագրի հետ երեք ձեռագրի համեմատութեամբ եւ բազմաթիւ ճշգրտումներով, իսկ նորայայտ՝ այստեղ առաջին անգամ հրատարակուող 12 աղօթքներից 6ը (ՀՎԻՔ 24, 28-31) համեմատուած են 2-4 ձեռագրով, մնացեալ 6ը (ՀՎԻՔ 25-30), այլ օրինակներ չունենալու պատճառով, ներկայացուած են մէկական ձեռագրի հիման վրայ:

⁹ Սրանց հեղինակութեան խնդրի վերջնական պարզումը հնարատու է միայն ձեռագրերում առկայ բոլոր աղօթքների ընդհանուր համադիր աղբիւրագիտական քննութեամբ:

Յովհաննէս Գառնեցու աղօթքների գրական-գեղարուեստական նկարագիրը լիովին համապատասխանում է միջնադարում նրանց հեղինակի վայելած բարձր համբաւին: Վստահ ենք, որ չենք չափազանցում՝ միջնադարեան մեր գրականութեան մէջ սրանք դիտելի են Գրիգոր Նարեկացու Մատենանի եւ Յովհաննէս Սարկաւազի Աղօթագրքի կողքը՝ նրանց հէնքի վրայ: Այս ընկալումով եւ զգացողութեամբ էլ ժողովածուս յանձնում ենք ընթերցողին. եւ վստահ ենք, որ շատերն են այստեղ տեսնելու ուշագրաւ, աւելին՝ սրտագրաւ տողեր:

Բնագրերի համեմատութիւնների ընթացքում չեն նշուել՝ «աւ-օ» տարբերութիւնները (ձեռագրերում մեծ մասամբ «աւ» է, ուստի «աւ» է դիտուել նաեւ սակաւադէպ «օ»-ն) եւ «-ի» աւարտով բառերի սեռականի «-ոյ-ույ» տարբերութիւնները (նախընտրել ենք կանոնական «-ույ» ձեւը): Մէկ ձեռագրով հրատարակուող բնագրերի մէջ առանց նշելու լրացուել է բառավերջում եւ բառամիջում ձայնաւորների միջեւ երբեմն պակասող «յ» գիրը, անտեսուած է բառավերջի անհարկի «-յ»-ն (սրբեայ) եւ սակաւադէպ գաղտնավանկ «ը»-ն:

Սուրբգրական վկայութիւնների տեղերը նշուած են բնագրի մէջ՝ ուղղանկիւն փակագրծերում եւ տարբեր տառատեսակով «[Մթ. ԻԵ. 41]»¹⁰, որով դրուած են նաեւ ուղղագրական շեղումները:

Ութերորդ աղօթքի «Յաւելում»ը առկայ է միայն Ա ձեռագրում (145ա-8ա)՝ միւս օրինակների ունեցած «վասն ամենայն տնարհնական կրից քոց... Յիշեա՛,

¹⁰ Նոյն քաղումների հետագայ կրկնութիւնները միայն առնուած են չակերտների մէջ:

ամենակեցոյց Տէր» հատուածի տեղում եւ փոխարէն: Քսանչարսերորդ աղօթքի «Արդ, ո՛վ պատուական եղբայրք, հաւատացեալք քրիստոնէայք» տողից մինչեւ վերջ մասը կայ միայն Ի ձեռագրում՝ 123բ-5բ (Զ օրինակը չունի), իսկ քսանչորսերորդ աղօթքը թերի է՝ ձեռագրից թերթեր ընկած լինելու պատճառով:

Գառնեցու Աղօթագրքի ընդհանուր խորագիրը՝ «ԱՂԱԻԹՔ ՍՈՒՐԲ ՀԱԻՐՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԳԱՌՆԵՅՈՅ՝ ԱՍԱՅԵԱԼ Ի ՎԵՐԱՅ ԳՐՈՅ ԱՆՈՒԱՆ ԻԻՐՈՅ» ըստ Ա ձեռագրի է (153բ). վերաբերում է 1-21 համարակիր աղօթքներին, որոնց՝ այստեղ խոշոր եւ կարմրով տպուած սկզբնատողերի առաջին տառերը յօդում են՝ «ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԳԱՌՆԵՅԻ ԱՍԱՅԵԱԼ»:

Ժողովածուիս գործածումը, նիւթերի հետագայ փնտրտուքը, հրատարակումը եւ ուսումնասիրումը դիրացնելու նպատակով աղօթքները համարակալել ենք՝ 1-35, ապա՝ կազմել եւ վերջում զետեղել ենք հետեւեալ ցանկերը.

ա. «Օգտագործուած ձեռագրերի պայմանանիշեր եւ ժամանակագրական համաօտ պատկեր» (ձեռագրերի Ա-Կ, վեճեփկեան տպագրի Տ պայմանանիշերով եւ ձեռագրերի մէջ էջահամարներով).

բ. «Բնագրերի աղբիւրների ցանկ» (ձեռագրերի պայմանանիշեր եւ էջահամարներ).

գ. Աղօթքների սկզբնատողերի այբբենական ցանկ (սկզբնատողերից յետոյ դրուած են աղօթքների կարգաչին համարները եւ պարզեցուած խորագիրները):

Ձեռագրերի ուսումնասիրումը, համեմատութիւնները եւ ահրաժեշտ ստուգումները մեր ղեկավարութեամբ եւ ցուցումներով արել է Լիլիթ Պետրոսեանը, իսկ ընթերցումների քննութեան եւ բնագրերի վերջնա-

մշակման պատասխանատուն մենք ենք:

Քանի որ ներկայ հրատարակությունը նախատեսում է ընթերցանութեան եւ ստորեայ գործածութեան համար, ուստի այստեղ հրատարակում են միայն ճշգրտուած բնագրերը (առանց տողատակային ընթերցումների)¹¹:

ԳԷՈՐԳ ՏԷՐ-ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒԱԾ ՁԵՌԱԳՐԵՐԻ ՊԱՅՄԱՆԱՆԻՇԵՐ ԵՒ ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ՀԱՄԱՌՕՏ ՊԱՏԿԵՐ

- Ա. 1371 թ. - Ձեռ. 8280. Ժողովածու, գրիչ՝ Սահակ, Ծահպարոն ոսկերիչ, կազմող՝ Յակոբ ոսկերիչ, ստացող՝ Սահակ (գրիչը): 310 թերթ, թուղթ, 18,7x13,8. միասին, բոլորգիր, 18-21 տող:
- Բ. 1371-1378 թթ. - Ձեռ. 2680. Ժողովածու, Անկեղակոյտ, գրիչ, ստացող՝ Մատթէոս երէց, 586 թերթ, թուղթ, 26,7x17,5, երկսին, բոլորգիր, 41 տող:
- Գ. 1418 թ. - Ձեռ. 601. Ժողովածու, Խորին անասպատ, գրիչ՝ Տանական երէց, ստացող՝ Սիմէոն, 202 թերթ, թուղթ, 17x13, միասին, բոլորգիր, 21 տող:
- Դ. ԺԵ. դ. - Ձեռ. 1791. Ժողովածու, 261 թերթ, թուղթ, 21,3x15,5, երկսին, բոլորգիր, 18 տող:
- Ե. ԺԶ. դ. - Ձեռ. 8874. Ներսէս Ընդհարալի, Բանք Չափա, ստացող՝ Ստեփանոս միայնակեց, 213 թերթ, թուղթ, 20,7x15, միասին, բոլորգիր, 20, 22 տող:
- Զ. 1649-1652 թթ. - Ձեռ. 10210. Ժողովածու, Երուսաղէմ, գրիչ՝ Ենեհրամ (Ժածկագիր), Աւագ արեղայ, ստացող՝ Ենեհրամ, 298 թերթ, թուղթ, 10x7,3, միասին, նորտրգիր, 15 տող:
- Է. 1662, 1715 թթ. - Ձեռ. 8678. Ժողովածու, Չարեքոյ անասպատ (Բ), գրիչ՝ Յովհաննէս (Բ), ստացող՝ Ներսէս կր. (Ա), 322 թերթ, թուղթ, 11,4x8,6, Միասին, բոլորգիր եւ նորտրգիր, 15, 20 տող:
- Ը. 1677 թ. - Ձեռ. 42. Աղաթգիրք, գրիչ՝ Թումաս երէց, ստացող՝ Մարկոս վրդ.: 83 թերթ, թուղթ, 14,4x9,4, միասին, նորտրգիր, 16 տող:

¹¹ Տարբերություններով տարբերակները հրատարակուելու են Յովհաննէս Գառնեցու ամբողջ մատենագրութեան գիտական-քննական հրատարակութեան մէջ, որ պատրաստում է Լիլիթ Պետրուսեանը:

- Թ. ԺԷ. դ. - Ձեռ. 7006. Ժողովածու, գրիչ՝ Յովաննէս քնչ, 241 թերթ, թուղթ, 15,3x10,7, միասին, անտրգիր, 20 տող:
- Ժ. ԺԷ., ԺԸ. դդ. (1743-ից առաջ) - Ձեռ. 41. Ժողովածու, ԺԷ., 163 թերթ, թուղթ, 15x10, միասին, անտրգիր, 16-19 տող:
- Ի. 1720 թ. - Ձեռ. 1720. Ժողովածու, գրիչ՝ Ովահաննէս երէց, 469 թերթ, թուղթ, 16,4x10,6, միասին, բոլորգիր եւ անտրգիր, 18-19 տող:
- Լ. - 1736 թ. - Ձեռ. 11. Ժողովածու, Վան, գրիչ՝ Պետրոս, ստացող՝ մահտեսի Յարութիւն, 143 թերթ, թուղթ, 20,3x14,2. միասին, բոլորգիր, 20-21 տող:
- Խ. - 1771 թ. - Ձեռ. 9268. Ժողովածու, Էջմիածնի[՞] ստացող՝ Յարութիւն վրդ. Բարտաշէնց, 80 թերթ, թուղթ, միասին, անտրգիր, 19-20 տող:
- Ծ. 1807 թ. - Ձեռ. 6165. Աղայթագիրք, Վան, գրիչ՝ Կարապետ, 60 թերթ, թուղթ, 11x7,5, միասին, անտրգիր, 16 տող:
- Կ. 1847 թ. - Ձեռ. 10170. Աղայթագիրք, Լիւ, գրիչ՝ Յակոբ դպիր, ստացող՝ Թադէոս վրդ., 103 թերթ, թուղթ, 13,5x9,3, միասին, անտրգիր, 14 տող:
- Տ. 1911ի վենետիկեան տպագիրք (վերաբերում է միայն 1-23 միատրներին):

ԲՆԱԳՐԵՐԻ ԱՂԲԻՐՆԵՐԻ ՑԱՆԿ

1. Ա.153բ-4ա, Ը.43բ-4ա, Թ.163բ-4բ, Տ
2. Ա.154բ-5ա, Ը.44ա-5ա, Թ.164բ-5ա
3. Ա.155ա, Ը.45ա, Թ.165ա, Տ
4. Ա.156աբ, Ը.45բ-6բ, Թ.166աբ, Տ
5. Ա.156բ-7բ, Ը.46բ-7ա, Թ.166բ-7ա, Տ
6. Ա.157բ-8բ, Ը.47ա-8ա, Թ.167ա-8ա, Տ
7. Ա.158բ-9բ, Ը.48աբ, Թ.168ա-9ա, Տ
8. Ա.145ա-8բ, Ը.48բ-50բ, Թ.169ա-71բ, Տ
9. Ը.50բ-1բ, Թ.172ա-3ա, Տ
10. Ա.159բ-60ա, Ը.51բ-2ա, Թ.173աբ, Տ
11. Ա.160ա-1ա, Ը.52ա-3ա, Թ.174աբ, Տ
12. Ա.161ա-2ա, Ը.53աբ, Թ.174բ-5ա, Տ
13. Ա.162ա-3ա, Ը.53բ-4բ, Թ.175բ-6ա, Տ
14. Ա.137բ-8բ, Ը.54բ-6ա, Թ.176ա-7բ, Տ
15. Ը.56ա-7ա, Թ.177բ-8բ, Տ
16. Ը.57ա-8ա, Թ.178բ-9բ, Տ
17. Ը.58ա-9բ, Թ.179բ-80բ, Տ
18. Թ.181ա-2բ, Տ
19. Ա.163ա-4բ, Ը.59բ-61ա, Թ.183ա-4ա, Տ
20. Ը.61ա, Թ.184ա, Տ
21. Ը.61ա, Թ.184ա, Տ
22. Ը.41բ-3բ, Թ.162ա-3բ, Տ
23. Գ.178ա-80ա, Տ
24. Ձ.278ա-81ա, Ի.122ա-5բ
25. Դ.195ա-7բ
26. Ե.212աբ
27. Ժ.11ա-2բ

- 28. Ա.275բ, Բ.99ա-101ա
- 29. Բ.273ա-4բ
- 30. Բ.274բ
- 31. Բ.274բ-5բ
- 32. Մ.23բ-4ա, Լ.113աբ, Ը.81ա-2ա, Խ.224բ-5ա
- 33. Մ.28ա-9ա, Լ.117ա-8ա, Ժ.59ա-60ա
- 34. Մ.29ա-31ա, Լ.118ա-9ա, Ժ.60ա-2ա
- 35. Գ.176ա-8ա, Կ.51բ-5բ, Լ.120ա-1բ, Խ.214բ-6բ

ԱՅԲԲԵՆԱԿԱՆ ՑԱՆԿ ՑՈՎՀԱՆՆԷՍ ԳԱՌՆԵՑՈՒ ԱՂՕԹՔՆԵՐԻ ՍԿԶԲԵՆԱՏՈՂԵՐԻ

- Աղաչեմ գրեզ, ՏԷ՛ր Աստուած ամենակալ15.
Առ ՏԷ՛ր վասն գիշերոյ
- Աղաչեմ, ՏԷ՛ր, եւ անկանիմ առաջի սրբոյ ճշմանի քո33.
Առ սուրբ խաչն աստուածընկալ
- Առաջնորդ կենաց եւ ճանապարհ ճշմարտութեան20.
Առ Տերն մեր Յիսուս Քրիստոս վասն ճանապարհի
- Անկանիմ առաջի քո եւ աղաչեմ գրեզ,
հալեա՛ց ի տառապանս ծառայիս քո 27.
Աղալթք մատոյց
- Անկանիմ առաջի քո եւ աղաչեմ գրեզ, ՏԷ՛ր իմ4.
Չորեքշաբթի ատորն
- Աստանաւր պիտոյ է մեզ ողբ հառաչանաց24.
Բան աղաթականք շահաւէտ մարկան
- Աստուածածի՛ն, մա՛յր Քրիստոսի եւ ծնող Միածնի՛ն.....9.
Առ Սուրբ Աստուածածի՛նն
- Աստուա՛ծ Աստուա՛ծ իմ, որ քննես զսիրտս17.
Առ ՏԷ՛ր Աստուած
- Աստուա՛ծ, Աստուա՛ծ մեր, Աստուա՛ծ կենարար29.
Յաղագս պատարագին վասն երրորդ ժամու ատորն
- Արարիչ բոլորից, Աստուած, գթա ի վշտացեալս35.
Երկուշաբթի ատոր առ Հայր երկնատր
- Արդ, ով անձն իմ տառապեալ, գնեալ ի սատանայէ25.
Աղալթք

Արհմեայ եւ, Հա՛յր սուրբ, Աստուած ճշմարիտ26.
Աղայթք

Գա՛նն Աստուծոյ, Տէ՛ր իմ եւ Աստուած,
Յիսո՛ւս Քրիստոս8.
Առ Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս

Երկնային դո՛ւնն եւ առագաստ19.
Ի Սուրբն Աստուածածինն եւ առ ամենայն սուրբս

Երկնասուր թագաւոր, որ վասն գիտի միոյ մեղաւորի12.
Առ Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս

Էապէս բարի եւ ամենակարող զարութիւն6.
Ուրբաթի աւուրն

Ի քեզ լուսամբ, Քրիստո՛ս Յիսուս, յո՛յս իմ, եւ աղաչեմ14.
Առ Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս

Լո՛յս ի լուսոյ, լո՛յս աշխարհի, Քրիստո՛ս Աստուած21.
Առ Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս

Հա՛յր երկնասուր, Աստուած ճշմարիտ30.
Աղայթք ի Հայր

Հոգի՛ Աստուծոյ, Աստուած ճշմարիտ,
Հոգի՛ իմաստութեան28.
Ի Հոգին սուրբ

Յափտենից Աստուած եւ արարիչ բոլորից1.
Կիրակէի աւուրն

Նալեա՛, Տէ՛ր, քաղցրութեամբ առ դառնացուցիչս,
Տէ՛ր իմ11.
Առ Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս

Ներո՛ղ եւ ներգործող բարեաց, բազմագոյթ
եւ ողորմած Տէ՛ր իմ5.
Հինգշաբաթի աւուրն

Ողջո՛յն քեզ, փա՛յտ փրկութեան, վահա՛ն հաւատոյ34.
Առ կենսաբեր խաչն Քրիստոսի

Ո՛վ ամենակալ եւ ամենակարող Տէ՛ր իմ եւ
Աստուած իմ2.
Երկուշաբաթի աւուրն

Որդի՛ Աստուծոյ, Աստուած ճշմարիտ23.
Առ Որդին Աստուած

Որդի՛ Աստուծոյ, Աստուած ճշմարիտ, որ վասն
փրկութեան31.
Աղայթք ի յՈրդի

Ռա՛հ լուսոյ եւ ճշմարիտ ճանապարհ կենացն10.
Առ Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս

Սո՛ւրբ Երրորդութիւն անբաժանելի,
անճառելի եւ անաշխատ7.
Շաբաթու աւուրն

Սո՛ւրբք եւ սիրեցեալք յամենասուրբ Երրորդութենէն16.
Միջնորդութեամբ երկնային զարսացն

Վերին վայելչութեանց վերանորոգող
եւ ստորնայնոց ստեղծող3.
Երեքշաբաթի աւուրն

Տէ՛ր Աստուած, արհմեայ եւ յափտեան,
արհմեա՛ հոգւով32.
Զկնի արձակման պատարագին

Տէ՛ր, Տէ՛ր, Հա՛յր եւ Աստուած կենաց իմոց 22.
Առ Տէր Աստուած

Ցաւագնեալս մեղաւք եւ ցանկորդեալս
քաւութեան մեղաց եւ յանցանաց13.
Առ Տէր Աստուած

Տրուեա՛, Տէ՛ր, զարութեամբ սուրբ խաչի քո18.
Առ Տէր Աստուած

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Հովհաննես Գառնեցու մասին.....5

Աղայթ սուրբ հարն Յովհաննէս Գառնեցոյ՝ ասացեալ ի վերայ գրոյ անուան իւրոյ

1. Աղայթ Կիրակէի ատորն.....	16
2. Աղայթ Երկուշաբթի ատորն.....	20
3. Աղայթ Երեքշաբթի ատորն.....	22
4. Աղայթ Չորեքշաբթի ատորն.....	26
5. Աղայթ Հինգշաբթի ատորն.....	28
6. Աղայթ Ուրբաթի ատորն.....	32
7. Աղայթ Ըարթաթու ատորն.....	36
8. Աղայթ առ Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս.....	40
9. Աղայթ առ Սուրբ Աստուածածինն.....	52
10. Աղայթ առ Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս.....	56
11. Աղայթ առ Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս.....	58
12. Աղայթ առ Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս.....	62
13. Աղայթ առ Տէր Աստուած.....	66
14. Աղայթ առ Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս.....	70

Աղոթքներ

15. Աղայթ առ Տէր վասն գիշերոյ.....	76
16. Աղայթ միջնորդութեամբ երկնային զաւրացն.....	80
17. Աղայթ առ Տէր Աստուած.....	84
18. Աղայթ առ Տէր Աստուած.....	90
19. Աղայթ ի Սուրբ Աստուածածինն եւ առ ամենայն սուրբս.....	96
20. Աղայթ առ Տէրն մեր Յիսուս Չրիստոս վասն ճանապարհի.....	100

21. Աղայթք առ Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս.....	102
22. Աղայթք առ Տէր Աստուած.....	104
23. Աղայթք առ Որդին Աստուած.....	110
24. Սուրբ հարն Գառնեցոյ բան աղայթականք շահաւէտ մարդկան.....	120
25. Աղայթք սուրբ հարն եւ վանականին Գառնեցոյ ասացեալ.....	133
26. Աղայթք Գառնեցոյ Յոհաննիսի ասացեալ.....	140
27. Աղայթք մատոյց սրբոյն Յովհաննու Գառնեցոյ ասացեալ.....	144
28. Նորին Յոհաննու ասացեալ աղայթք ի Հոգին Սուրբ.....	150
29. Նորին Յովհաննու յաղագս պատարագին վան երրորդ ժամու աուրն.....	156
30. Նորին Յովհաննու ասացեալ աղայթք ի Հայր.....	172
31. Նորին Յովհաննու ասացեալ աղայթք ի յՈրդի.....	176
32. Աղայթք սրբոյն Յոհաննու Գառնեցոյն ասացեալ զկնի արձակման պատարագին.....	184
33. Դարձեալ աղայթք առ սուրբ խաչն աստուածընկալ՝ ասացեալ Յովհաննու Գառնեցոյն.....	188
34. Աղայթք Յոհաննու Գառնեցոյն ասացեալ առ կենսաբեր Խաչն Քրիստոսի.....	192
35. Երկուշաբթի աուր. նորին երանելոյ Յովհաննու Գառնեցոյ աղայթք առ Հայր երկնաւոր.....	198
Հովհաննեւ Գառնեցոյ Աղոթագիրքը.....	205
Օգտագործված ձեռագրերի պայմանանիշեր և ժամանակագրական համառոտ պատկերը.....	213
Բնագրերի աղբյուրների ցանկ.....	215
Այբբենական ցանկ Հովհաննեւ Գառնեցոյ աղոթքների սկզբնատողերի.....	217
Բովանդակություն.....	221

Նրայր. րնօրեն՝ Եզնիկ արք. Պեղրոսյան
Գեղ. խմբագիր՝ Ղևոնդ քահանայ
Սրբագրիչ՝ Ս. Բուլաթյան

